

RAPPORT

GODE EKSEMPLER PÅ KONSEKVENSENTREDNING AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL

MENON-PUBLIKASJON NR. 57/2020

Av Øyvind N. Handberg, Jon Espen Riiser, Frode Løset og Simen Pedersen

Forord

Denne rapporten er skrevet av Menon Economics og Sweco Norge, på oppdrag for Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Rapporten presenterer eksempler på god praksis for utarbeidelse og bruk av konsekvensutredningen av kommuneplanens arealdel. Arbeidet inngår i grunnlaget til Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin oppdatering av eksisterende veiledning.

Rapporten er skrevet av Øyvind Nystad Handberg (Menon), Jon Espen Riiser (Menon), Frode Løset (Sweco) og Simen Pedersen (Menon). Kristin Magnussen (Menon) har vært kvalitetssikrer. I tillegg til forfatterne, har Swecos fageksperter ved Wilhelm Holst Skar, Karel Grootjans, Ann Katrine Birkeland, Nina Marie Andersen og Marius Fiskevold gitt viktige bidrag til å identifisere og vurdere gode eksempler.

Vi er svært takknemlige for nyttig informasjon og viktige innspill fra representanter for fylkeskommunene i Nordland, Møre og Romsdal, Viken, Rogaland og Vestland; fylkesmennene i Nordland, Trøndelag, Møre og Romsdal, Troms og Finnmark, Vestfold og Telemark, Innlandet og Rogaland; Miljødirektoratet, Riksantikvaren og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og kommunene Gjøvik, Asker, Steinkjer, Holmestrand og Stord. Vi setter pris på et godt samarbeid og andre gode, konstruktive innspill fra oppdragsgiver ved Lina Frogner Orre, Lise Cathrine Solbakken, Kristin Nordli, Liv Kristine Just-Mortensen og Stig Roar Husby.

Forfatterne står selv ansvarlige for alt innhold i rapporten.

Juni 2020
Øyvind N. Handberg
Prosjektleder
Menon Economics

Innhold

SAMMENDRAG	3
1. INNLEDNING	6
2. METODE	8
2.1. Identifisere mulige gode eksempler	8
2.2. Vurdere gode eksempler	9
2.3. Kvalitetssikring av vurderingene	9
2.4. Avgrensninger	10
3. OM KOMMUNEPLANENS AREALDEL (KPA)	11
3.1. Planprogram	11
3.2. Konsekvensutredning av planforslag	12
3.3. Sluttbehandling av kommuneplanens arealdel	13
3.4. Prosess	13
4. GODE EKSEMPLER	15
4.1. Planprogram	15
4.2. Konsekvensutredning	16
4.3. Sluttbehandling av kommuneplanens arealdel	17
4.4. Prosess	17
4.5. Annet	18
5. DISKUSJON	21
5.1. Hva gjør kommunene typisk bra?	21
5.2. Hvor synes det å være særlig forbedringspotensial?	22
6. REFERANSELISTE	25
VEDLEGG 1: EKSEMPELSAMLINGEN	26
V1.1: Planprogram	26
V1.2: Konsekvensutredning	37
V1.3: Sluttbehandling	83
V1.4: Prosess	98
VEDLEGG 2: INDIKATORER FOR Å IDENTIFISERE MULIG GODE EKSEMPLER	116
VEDLEGG 3: OPPSETT FOR ARBEIDSVERKSTEDENE MED FYLKESKOMMUNER OG FYLKESMENN	118
VEDLEGG 4: OPPSETT FOR ARBEIDSVERKSTEDENE MED RIKSANTIKVAREN, MILJØDIREKTORATET OG KMD	120
VEDLEGG 5: INTERVJUET KOMMUNER	122

Sammendrag

Denne rapporten presenterer eksempler på god praksis for utarbeidelse og bruk av konsekvensutredningen av kommuneplanens arealdel. Formålet er å vise faktiske eksempler på hvordan kommunene har gjennomført og dokumentert konsekvensutredningen. Samlingen er ment å være til inspirasjon for kommuner som starter arbeidet med planprogram eller er i gang med prosessen med å utarbeide kommuneplan. Et utvalg på over 100 kommuner er vurdert etter kriterier basert på forskrift om konsekvensutredninger og eksisterende veiledningsmateriell. Arbeidet er en del av grunnlaget til Kommunal- og moderniseringsdepartementet i deres oppdatering av veiledning om dette temaet.

Areal er en begrenset ressurs under økende press, noe som øker viktigheten av god arealplanlegging for å maksimere innbyggernes velferd og samtidig bevare natur- og kulturverdier for dagens og framtidens befolkning. Kommunene spiller en viktig rolle i arealplanleggingen i Norge, og kommuneplanens arealdel er det overordnede verktøyet for å styre arealbruken i kommunene. Planlagt arealbruk har ulike virkninger for ulike aktører med potensielt varige virkninger både for innbyggerne i egen kommune og for folk utenfor kommunegrensene. Planlegging er politikk, men gode politiske beslutninger avhenger av grundige og forståelige beslutningsgrunnlag.

Konsekvensutredningen av kommuneplanens arealdel er derfor et viktig verktøy i norsk arealplanlegging. Arbeidet skal gi folkevalgte en forståelse for virkningene av planforslag og synliggjøre de avveininger som ligger i endelige beslutninger. Konsekvensutredningen gjennomføres imidlertid ikke i et vakuum. I tillegg til statlige retningslinjer, regionale planer og lov-/forskriftskrav, legger kommunen selv viktige føringer for utredningen i planprogrammet for kommuneplanen, inkludert føringer for prosessen med medvirkning av berørte grupper. For at konsekvensutredningen skal komme til nytte, må også resultatene kommuniseres tydelig til beslutningstakere slik at de er informert om planforslagets virkninger.

Tidligere gjennomganger av kvaliteten på konsekvensutredninger¹ viser at det er betydelig forbedringspotensial i arbeidet med å utrede konsekvenser av (forslag til) kommuneplanens arealdel og hvordan konsekvensene formidles og danner beslutningsgrunnlag. Mulige statlige virkemidler for å legge til rette for bedre konsekvensutredninger inkluderer bedre veiledning av politisk ledelse, administrativ ledelse og utredere og planleggere, samt sammenstilling og formidling av faktiske eksempler på god praksis. Mangel på gode eksempler kan bidra til å holde kvaliteten på konsekvensutredningene på et lavt nivå, der kommunene ser til andre kommuner som heller ikke holder tilstrekkelig kvalitet på utredningene – «lista blir liggende lavt».

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet og Riksantikvaren arbeider med å forbedre metodikken som skal ligge til grunn for konsekvensutredninger og tilhørende veiledningsmateriell. Denne rapporten gir innspill til dette arbeidet ved å vise til *gode eksempler* på konsekvensutredninger av kommuneplanens arealdel, som kan fungere som inspirasjon for kommuner som starter arbeidet med planprogram eller er i gang med prosessen med å utarbeide kommuneplan. Eksemplene skal kunne være relevante for hele prosessen fra start til slutt.

For å definere et «godt eksempel», har vi tatt utgangspunkt i forskrift om konsekvensutredninger. Vi har operasjonalisert forskriften i en liste med kriterier for krav til henholdsvis planprogram, selve konsekvensutredningen, sluttbehandlingen av kommuneplanens arealdel og prosessen med å utarbeide og tilgjengeliggjøre dokumentene. For å vurderes som et godt eksempel i vår samling er det tilstrekkelig å oppfylle ett av kriteriene.

¹ Forfatterne har også selv vurdert kvaliteten innen klima- og miljøtemaer i Miljødirektoratet-publikasjon nr. M-1328.

Det betyr at vi ikke presenterer gode eksempler på fullstendige konsekvensutredninger, men viser til gode eksempler på aspekter ved konsekvensutredninger og tilhørende planarbeid.

Tabell S.1 gir en oversikt over eksemplene i samlingen, hvilke kriterier eksemplene vurderes å oppfylle, en kort begrunnelse for hvorfor eksemplet er inkludert og henvisning til vedlegg hvor eksempelet presenteres og vurderes nærmere. Gråtonene viser inndelingen i gode eksempler innen henholdsvis planprogram (PP), konsekvensutredning (KU), saksframlegg og prosessen for medvirkning.

Eksemplene må *ikke* forstås som nødvendigvis å representere beste praksis i landet da vi ikke har kunnet gå gjennom alle konsekvensutredninger av kommuneplanens arealdel, planprogram og saksframlegg for alle landets kommuner. Enkelte eksempler viser også til kommuneplaner som er erstattet av nye eller til kommuner som nå er sammenslått med andre kommuner. De er like fullt relevante eksempler for vårt formål.

Tabell S.1 Oversikt over eksempelsamlingen. Fullstendige eksempler presenteres i vedlegg 1.

Kriterium	Kommune	Vedlegg	Begrunnelse for valgt eksempel
PP gir en oversiktlig beskrivelse og henvisning til hvilke overordnede føringer, både nasjonale og regionale, som er styrende for kommuneplanens arealdel. Det redegjøres for hvordan kommunens arealstrategi skal følges opp i arbeidet med kommuneplanen og beskrivelsen omtaler overordnede problemstillinger og forhold i kommunen.	Sande	V1.1	Gir en konsis og tydelig beskrivelse av førende prinsipper og mål for kommuneplanen (arealstrategi).
	Rendalen	V1.1	Gir en oversiktlig og grundig presentasjon av relevante forhold og problemstillinger i kommunen.
PP gir tydelige føringer for den videre prosessen med å utarbeide kommuneplanens arealdel, inkludert liste over hvilke temaer som skal utredes i konsekvensutredningen og hvilke metoder og kunnskapsgrunnlag som skal benyttes.	Sande	V1.1	Utredningstemaer defineres og begrunnes, og det angis hovedutfordringer. Tydelig spesifisering av hvilken ny kunnskap som behøves og hvordan den skal samles inn. Særlig positivt at verdi- og konsekvensvurderinger av nye utbyggingsområder sees i lys av arealstrategien.
	Rendalen	V1.1	Er et ryddig oppsett og beskrivelse av utredningstemaer, kilder og vurderinger.
Planen og eventuelle alternative planer er beskrevet tydelig i KU.	Time	V1.2	Ulike utviklingsalternativer for området Bryne sentrum presenteres og vurderes oversiktlig.
	Gjøvik	V1.2	Gode og oversiktlige beskrivelser av mål, tiltak og arealbehov for ulike utbyggingsstrategier for Gjøvik by. Konklusjon er tydelig og begrunnet.
	Mandal	V1.2	En tydelig innledning med henvisning til relevant regelverk og oppsummering av strategiene som ligger til grunn for kommuneplanen.
	Hurdal	V1.2	Oversiktlig bruk av kart for å beskrive foreslått endring av delområde.
Det er enkelt forståelig hvilke metoder som ligger til grunn for utredningen, inkludert kildehenvisninger i KU.	Kautokeino	V1.2	Oversiktlig presentasjon av benyttet datagrunnlag for hvert utredningstema, med vurdering av kvaliteten på dataene.
	Ullensaker	V1.2	Tydelig beskrivelse av dagens situasjon, utredningsmetoder og datakilder med oversiktlig kobling til konsekvensutredningene av hvert delområde.
	Gjøvik	V1.2	Tydelig og god oversikt over metodikken for verdi, omfang og konsekvens med tydelig kobling til vurdering av delområdene.
Vesentlige virkninger for miljø og samfunn er beskrevet og vurdert for hvert delområde i	Gjøvik	V1.2	Svært oversiktlig og gjennomskiktig med tabell over foreslåtte arealbruksendringer, anbefalinger og endelige vedtak.

KU, også om virkningene er positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, varige, kortsiktige eller langsiktige, for hvert tema og oppsummert på tvers av tema	Tranøy	V1.2	Oversiktlig beskrivelse av virkninger, med eksplisitt vurdering av verdi og konsekvens som synliggjør hva som har blitt vektlagt. Konsis konklusjon.
	Tromsø	V1.2	Tydlig beskrivelse av området og oversiktlig begrunnelse for virkninger. Særlig positivt med begrunnelse for forslaget.
	Oppdal	V1.2	Grundig og godt beskrevne vurderinger av virkninger for hvert delområde, særlig for samlet vurdering.
Virkningene av de samlede arealbruksendringene som følger av kommuneplanens arealdel er tydelig redegjort for.	Tønsberg	V1.2	Oversiktlig oppsummering av samlede virkninger per tema på tvers av delområder.
	Aukra	V1.2	Gode og oversiktlige oppsummeringer av samlede virkninger per tema med en tydelig konklusjon per tema.
	Oppdal	V1.2	Grundige og tydelige oppsummeringer av samlede virkninger per tema, som også knyttes tydelig til samfunns mål. Særlig positivt med oppsummering av samlede virkninger på tvers av tema for hver grend i kommunen.
Planen og vesentlige virkninger for miljø og samfunn er beskrevet enkelt forståelig og koblet til overordnet strategi i saksframlegg eller planbeskrivelse	Stavanger	V1.3	Oversiktlig saksframlegg, som viser til miljø- og samfunns virkninger og har oversiktlig oppsett med vedlegg.
	Stord	V1.3	Konsekvensutredningen er løftet fram og forklart kort. Enkelte miljø- og samfunns tema er også særlig trukket fram.
	Ullensaker	V1.3	Klimaendringer og klimarisiko er trukket fram.
Høringsuttalelsene redegjøres for på en oversiktlig måte i saksframlegget og det er beskrevet hvordan de er vurdert og hvilken vekt de er tillagt.	Granvin	V1.3	Svært ryddig oppsett av høringsinnspill som tydelig viser hvilke delområder som er mest omdiskutert.
Planprogrammet gir en tydelig beskrivelse av videre prosess, inkludert frister, deltakere og plan for medvirkning fra særlig berørte grupper og andre.	Røyken	V1.4	Uttrykker en bevisst og tydelig strategi for medvirkning som indikerer oppriktig ønske om deltakelse.
	Sola	V1.4	Oversiktlig framdriftsplan, hvor høringsperiodene kommer tydelig fram.
	Gjøvik	V1.4	Bevisst og tydelig strategi for medvirkning, eksplisitt basert på tidligere erfaringer.
Planprogram, planvedtak, KU med bakgrunnsdokumenter og fagrapporter er enkelt tilgjengelig på kommunens nettsider	Steinkjer	V1.4	Dokumentasjonen er enkelt tilgjengelig på nettsidene. God kartløsning.
	Stavanger	V1.4	Dokumentasjonen er enkelt tilgjengelig på nettsidene og det presenteres tydelig kontaktperson i kommunen.
	Sundal	V1.4	Dokumentasjonen er enkelt tilgjengelig på én nettside, sammen med kort beskrivelse av medvirkningsprosessen. Kontaktperson i kommunen presenteres.

1. Innledning

Areal er en begrenset ressurs som er under økende press i store deler av landet. Arealene skal gi rom for og legge til rette for en voksende befolkning, samtidig som de skal levere goder og tjenester som friluftsliv, karbonlagring, matproduksjon, kultur, erosjonskontroll, habitat for truede arter, m.m. Rørholt & Steinnes (2020) anslår at det i perioden 2008-2019 ble bygget ned omtrent 540 km² areal i Norge. Arealbruksendringene har i størst grad foregått i skog, åpen fastmark og jordbruksarealer, i tillegg til eksisterende bebyggelse. 40 prosent av nedbyggingen grunnet i boligbygging, mens fritidsbygg og næring stod for henholdsvis 24 og 15 prosent av nedbyggingen. Rørholt & Steinnes anslår videre at nedbyggingen vil fortsette fram mot 2030, og at brorparten av dette vil skje i, og rett utenfor, eksisterende tettsteder i de mellomsentrale kommunene.² Bygging av fritidsbygg og motorveier løftes særlig fram som viktige nedbyggingsgrunner fram mot 2030. Figur 1.1 illustrerer typisk nedbygging i og nær tettsteder med et eksempel fra Svelvik.

Figur 1.1 Svelvik i 1926 (venstre) og i 2014 (høyre)

Foto: Anders Beer Wilse/Norsk Folkemuseum og Oskar Puschmann/NIBIO i Puschmann m.fl. (2018)

Kommunene spiller en viktig rolle i arealplanleggingen i Norge. Planlegging innebærer å avveie ulike verdier og ulike aktørers interesser opp mot hverandre. Beslutninger som tas i kommunene, kan derfor ha varige virkninger på nåtidens og framtidens innbyggere både i og utenfor egen kommune. Planlegging er politikk, men gode politiske beslutninger avhenger av gode og forståelige beslutningsgrunnlag. Hovedlinjene i en kommunes arealplanlegging legges i kommuneplanen, hvor arealdelen «skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene.»³ Det viktigste verktøyet for å forstå virkningene av arealplanleggingen foreslått i kommuneplanen er konsekvensutredningen. For å legge til rette for gode vurderinger og planlegging, samt bidra til at kommunene inkluderer virkninger utover kommunegrensene, brukes det statlige og regionale virkemidler. Lover, forskrift, retningslinjer, nasjonale forventninger og veiledere er viktige statlige virkemidler, mens fylkesmannen og fylkeskommunen kan gi planfaglig veiledning og fremme innsigelsler.

Gjeldende veileder for konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel (MD 2012a) anbefaler at konsekvensutredningen er en integrert del av planarbeidet, slik at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning underveis i hele planprosessen. Den viser hvordan kravet til konsekvensutredning skal ivaretas i planarbeidet fra planprogram til planforslag med konsekvensutredning. Veilederen for konsekvensutredninger

² Sentralitetsklasse 3 og 4 på SSBs sentralitetsindeks.

³ Plan- og bygningsloven, § 11.5.

for planer etter plan- og bygningsloven omfatter også kommuneplanens arealdel (KMD 2020). I tillegg eksisterer det mer temavist veiledningsmateriell. Riksantikvaren har egne veiledningsdokumenter for håndtering av temaene kulturminner og kulturmiljøer (Riksantikvaren 2014) og landskap (Direktoratet for naturforvaltning & Riksantikvaren 2011), og Miljødirektoratet (2019) beskriver metoder for å vurdere temaene.

Kvaliteten på konsekvensutredningene av kommuneplanens arealdel (kpa), samt bruken av dem, synes å ha forbedringsbehov. I en gjennomgang av 91 kommuner, viser Pedersen m.fl. (2019) at konsekvensutredningene i liten grad begrunner fastsettelse av verdi, påvirkning og konsekvens for klima- og miljøtemaer. Det redegjøres nesten ikke for usikkerhet og manglende kunnskap, samtidig som det i liten grad gjennomføres supplerende undersøkelser for å øke kunnskapsgrunnlaget. Seks av ti kommuner trekker videre ikke fram de største negative virkningene i oppsummeringene av samlede arealbruksendringer, og saksframleggene presenterer korte tekster med lite informasjon om klima- og miljøtemaene.

Pedersen m.fl. (2019) påpeker et behov for faktiske eksempler på god praksis. Mangel på gode eksempler til inspirasjon for planleggere, kan være med på å holde kvaliteten på konsekvensutredningene og arealplanleggingen på et lavt nivå – «lista blir liggende lavt». Kommunal- og moderniseringsdepartementet har det overordnede ansvaret for regelverket som omhandler konsekvensutredninger til planer etter plan- og bygningsloven. Departementet arbeider med veiledningen om KU til planer. I tillegg har Miljødirektoratet et større prosjekt under arbeid for å forbedre og utvikle generell veiledning og metodikk for å gjennomføre konsekvensutredningene. Denne rapporten presenterer eksempler som kan fungere som inspirasjon for kommuner som starter arbeidet med planprogram eller er i gang med prosessen med å utarbeide kommuneplan, og skal kunne være relevante for hele prosessen fra utarbeidelse av planprogram til sluttbehandling. Eksempelene brukes også som grunnlag i oppdatering av Kommunal- og moderniseringsdepartementets veiledningsmateriell.

I det følgende beskriver vi først i kapittel 2 metodene brukt for å identifisere og vurdere (potensielt) gode eksempler, deretter gir vi i kapittel 3 en oversikt over prosessen med å utarbeide kommuneplanens arealdel. I kapittel 4 gir vi en oversikt med kort oppsummering av hvert eksempel. Hele eksempelsamlingen presenteres i vedlegg 1. Til slutt ser vi eksemplene i sammenheng i kapittel 5 og gir noen overordnede betraktninger.

2. Metode

2.1. Identifisere mulige gode eksempler

For å definere et «godt eksempel» har vi tatt utgangspunkt i gjeldende forskrift om konsekvensutredninger (per januar 2019). Basert på kravene i forskriften har vi sammenstilt en liste med kriterier som bør oppfylles på en god måte for å kunne vurderes som et godt eksempel. Listen er inndelt i kriterier for planprogram, selve konsekvensutredningen, sluttbehandlingen av kommuneplanens arealdel og prosessen med å utarbeide og tilgjengeliggjøre dokumentene. For å vurderes som et godt eksempel i vår samling, er det tilstrekkelig å oppfylle ett av kriteriene. Det betyr at vi ikke presenterer gode eksempler på fullstendige konsekvensutredninger, men viser til gode eksempler på ulike aspekter ved konsekvensutredningene og tilhørende planarbeid. Eksempelvis kan en konsekvensutredning ha en god redegjørelse for et samfunnstema i et delområde og dermed være et godt eksempel, men samtidig ha store mangler på andre områder. Samtidig ser vi kriteriene i sammenheng – eksempelvis vil overnevnte eksempel sees i sammenheng med redegjørelse for metodene som ligger til grunn for vurderingene. Kriterielisten presenteres i kapittel 4, inndelt i 1) planprogram, 2) konsekvensutredning, 3) sluttbehandling av kommuneplanens arealdel og 4) prosess.

Enkelte krav eller temaer omtalt i gjeldende forskrift viste seg vanskelig å operasjonalisere eller vanskelig å finne gode eksempler til. Siden disse ikke nødvendigvis er mindre viktige eller mindre relevante for kommunene, omtales disse (delkapittel 4.5), men det vises ikke til særskilte eksempler som oppfyller kriteriene.

Med forståelse for hva et godt eksempel er, samlet vi mulig gode eksempler. Det er ikke rett fram å sammenstille samtlige relevante dokumenter fra samtlige kommuner i Norge. Mange kommuner har ikke lagt ut konsekvensutredningene på sine nettsider, mens andre er vanskelige å finne fram til.⁴ Menon sammenstilte i 2018-2019 konsekvensutredninger av kommuneplanens arealdel for et representativt utvalg av 91 norske kommuner.⁵ Gjennom søk på kommunenes nettsider fant vi 38 tilhørende planprogram, 42 saksframlegg og 48 planvedtak for disse 91 konsekvensutredningene. Dette og fordelingen av kommunene i utvalget presenteres i Figur 2.1.

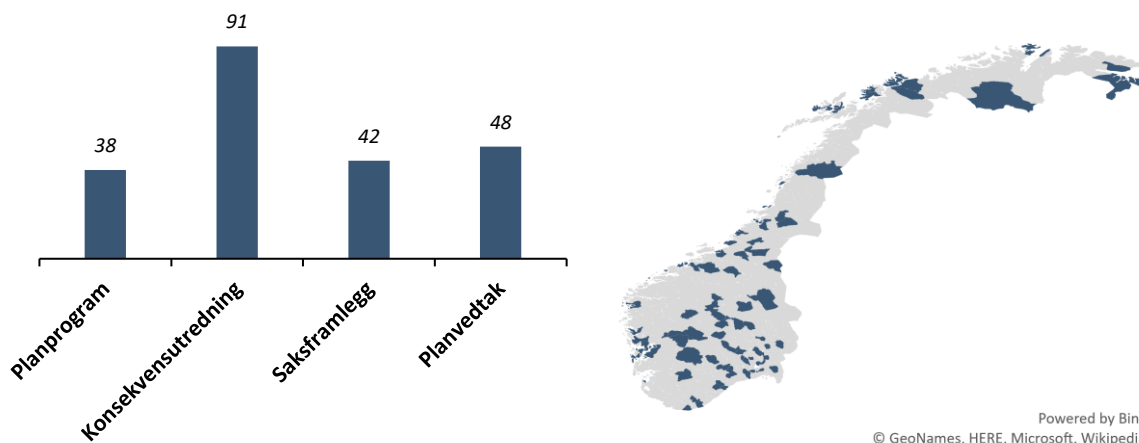
Denne tilnærmingen betyr altså at en rekke kommuner og deres konsekvensutredninger ikke er vurdert (se mulige konsekvenser i delkapittel 2.4). Vi har gjort egne søk for å identifisere andre mulig god eksempler enn dem i utvalget vårt:

- Gjennom koordineringsgruppa til Kommunal- og moderniseringsdepartementet ble representanter fra samtlige fylkeskommuner og fylkesmenn den 6. februar 2020 bedt om å supplere med gode eksempler fra sin region.
- Sweco sine fageksperter har gjennomført egne søk etter kommuner som har utredet utbygginger i sjø og på fjell og identifiserte åtte mulige eksempler (inkludert Kystplan II for Midt- og Sør-Troms, se Tekstboks 2 i delkapittel 5.2).
- Egne søk etter kommuner med god presentasjon av dokumenter på nettsidene (10 mulige eksempler identifisert; metode er redegjort for i vedlegg 1, V1.4).

⁴ Det er i mange sammenhenger også uklart om dokumentene som ligger på kommunenes nettside er de som er vedtatt, eller om det er høringsversjoner og/eller et utkast/arbeidsdokumenter.

⁵ Representativitet betyr her geografi (kommuner fra alle fylker er representert), kommunestørrelse (Innbyggertall per 01.01.18), Kommunestørrelse (areal per 01.01.18), sentralitet (SSBs sentralitetsindeks), Vekst eller nedgang i innbyggertall (endring i innbyggertall 01.01.13-01.01.18) og kommunenes økonomiske handlingsrom (beregnete oppgavekorrigerte frie inntekter i 2018 fra Grønt hefte)

Figur 2.1 Utvalget av dokumenter (venstre figur) og kommuner (høyre figur) som er vurdert

Kilde: Pedersen m.fl. (2019)

Denne oversikten dannet populasjonen for søk etter et utvalg mulig gode eksempler. Formålet med disse søkene var å snevre inn informasjonsmengden – både i antall relevante dokumenter og elementer i dokumentene. For å gjennomføre øvelsen operasjonaliserte vi hvert kriterium i indikatorer. Dette presenteres i vedlegg 2. Denne foreløpige oversikten over mulige gode eksempler ble supplert med egne undersøkelser, særlig for å finne eksempler på god presentasjon av dokumentene på kommunens nettsider.

Resultatet av dette arbeidet var en bruttoliste på 76 mulige gode eksempler for nærmere vurdering.

2.2. Vurdere gode eksempler

Oversikten over mulig gode eksempler dannet grunnlaget for et arbeidsverksted med fagekspert hos Sweco Norge. På arbeidsverkstedet deltok eksperter som dekker temaene kulturminner og kulturmiljø, landskap, forurensing og vannmiljø, biologi, naturressurser, nærmiljø-friluftsliv, samt juss, offentlige planprosesser og samfunnstemaer som transport og energibruk. Kommunal- og moderniseringsdepartementet deltok på arbeidsverkstedet som observatører.

Formålet med arbeidsverkstedet var å luke ut de relativt «dårligste» eksemplene og å trekke fram de bedre eksemplene, samt vurdere disse: styrker og svakheter ved eksemplene, og forbehold som må tas. Innfallsvinkelen var å se konsekvensutredningen som en helhet, men med fokus på det som vurderes som potensielt godt i henhold til kriteriene. Brutto-oversikten ble presentert, og hvert eksempel ble diskutert. I etterkant av arbeidsverkstedet ble et utkast til eksempelsamling sammenstilt og oversendt deltakerne for videre vurderinger og supplering med nye potensielt gode eksempler.

I utvalget til endelig eksempelsamling, ble det i tillegg til gode vurderinger på kriteriene, lagt vekt på at eksemplene skulle representere kommuner med ulik befolkningsstørrelse, naturgitte forhold og plassering i landet.

2.3. Kvalitetssikring av vurderingene

I tillegg til intern kvalitetssikring av Menon/Sweco, er kriterieoppsettet og eksempelsamlingen gjennomgått og diskutert med representanter fra fylkesmenn og fylkeskommuner, samt fra Riksantikvaren, Miljødirektoratet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det ble planlagt et større heldagsseminar for å gjennomgå og drøfte kriterier og eksempler, men grunnet COVID-19-situasjonen våren 2020, ble dette gjennomført som en

rekke Teams-møter. Grunnlaget for møtene presenteres i vedlegg 3 og 4 for henholdsvis det regionale og det statlige nivået.

Siden eksempelsamlingen og vurderingene av hvert eksempel er prisgitt dokumentene gjennomgått, gjennomførte vi stikkprøver ved å snakke med et utvalg av fem av kommunene representert i eksempelsamlingen. Hovedformålet med intervjuene var å kvalitetssikre våre vurderinger og supplere med informasjon som ikke kom til uttrykk i gjennomgåtte dokumenter. Kommunene som ble telefonintervjuet, presenteres i vedlegg 5.

2.4. Avgrensninger

En viktig presisering for eksempelsamlingen, er at dette er *gode* eksempler på konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel, ikke nødvendigvis de *beste* eksemplene. Innen rammene for dette prosjektet var det ikke mulig å gjennomgå samtlige konsekvensutredninger, planprogram, sluttbehandlinger og nettsider for samtlige kommuner i Norge. Det er derfor antagelig en rekke eksempler på god praksis som *ikke* er gjennomgått i prosjektet og derfor *ikke* framkommer i denne rapporten.

En annen presisering nødvendig for å forstå eksempelsamlingen er at denne er uavhengig av kommunereformen 2020 og eventuelle nye konsekvensutredninger gjennomført etter at innsamlingen av eksempler ble gjennomført. Vi mener at dette ikke begrenser nytten av eksemplene, da disse er relevante uavhengig av om kommunen fortsatt eksisterer eller om kommuneplanen er erstattet av en ny. Eksempler fra planer behandlet eller utarbeidet etter tidligere forskrift, er også vurdert til å være relevant under gjeldende forskrift.

Vi tar i denne rapporten ikke stilling til hva som er «godt nok konsekvensutredet». Det er et viktig spørsmål for utredere og planleggere i mindre kommuner som har særlig strenge budsjettstrammer. Svaret avhenger av planen, området den berører og mulig omfang av konsekvensene. eksempelsamlingen er ment til inspirasjon, og relevansen av må vurderes av kommunene selv i lys av statlige og regionale krav, føringer og veiledning. Flere av eksemplene kan være til inspirasjon for å heve kvaliteten med begrensede ressurser, mens enkelte andre eksempler krever større ressursinnsats av kommunene.

3. Om kommuneplanens arealdel (kpa)

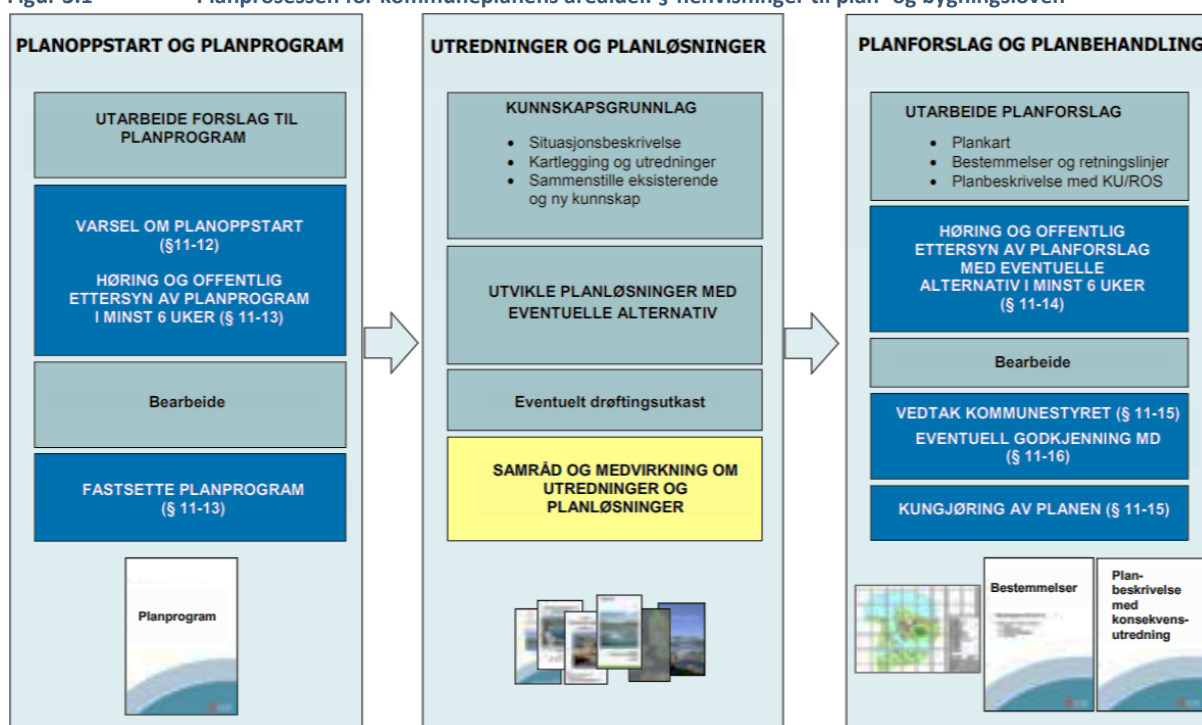
Forskrift om konsekvensutredninger (heretter omtalt som KU-forskriften) gir de viktigste føringene for vurderingene i denne rapporten. Forskriften har hjemmel i plan- og bygningsloven, som fastsetter kommunens planleggingsansvar. Kommunen driver den lovbestemte planprosessen og fatter vedtak, men skal søke samarbeid med berørte organer og andre som har interesser i planarbeidet, slik at interessene til enkeltpersoner, organisasjoner, kommunale organer og statlige fagmyndigheter blir ivaretatt (MD 2012b).

Arbeidet med å utarbeide kommuneplanens arealdel kan deles inn i tre hovedfaser, som oppsummert i Figur 3.1:

1. Planoppstart og planprogram
2. Utredninger og planløsninger
3. Planforslag og planbehandling

I figuren viser de mørkeblå boksene de formelle prosesskravene, med henvisning til paragrafer i plan- og bygningsloven. De lyseblå boksene viser til arbeidstrinnene i planprosessen, mens den gule figurboksen viser til samarbeid, medvirkning og informasjonsinnhenting.

Figur 3.1 Planprosessen for kommuneplanens arealdel. §-henvisninger til plan- og bygningsloven

Kilde: MD (2012a, s. 9)

De viktigste elementene i planprosessen for vårt formål er planprogrammet, konsekvensutredningen av planforslagets virkninger på miljø og samfunn, sluttbehandlingen og da særlig saksframlegget som ligger til grunn for vedtaket i kommunestyret, og prosessen med medvirkning. Det følgende definerer og beskriver disse elementene nærmere.

3.1. Planprogram

Planprogrammet er et eget dokument som utarbeides av kommunen som ledd i varsling av planoppstart, og fastsettes ordinært av kommunestyret. Formålet er å spesifisere formål, premisser, innhold, medvirkning og

framdrift i plan- og utredningsarbeidet (plan- og bygningsloven § 4-1). Dette presiseres også i § 14 i KU-forskriften, hvor det vises til at planprogrammet skal gi en beskrivelse av planen og det berørte området, og gi føringer for den videre prosessen, inkludert medvirkning, hvilke problemstillinger og forhold som skal utredes og hvilke metoder som skal benyttes i utredningen av virkninger, samt hvilke kunnskapsgrunnlag som skal ligge til grunn.

Planprogrammet legger premisser og føringer for det videre arbeidet og er derfor viktig for hva som skal utredes og hvordan. I tillegg kan planprogramarbeidet brukes for å forankre kommunens arealpolitikk. Innholdet i planprogrammet er altså en viktig påvirkning på endelig arealplanlegging i kommunen. Tidlige indikasjoner på hvilke geografiske områder som kan bli berørt, er også et godt grunnlag for å definere berørte grupper og dermed et godt grunnlag for medvirkningsarbeidet.

3.2. Konsekvensutredning av planforslag

Kommunene er pålagt å gi en særskilt vurdering og beskrivelse av kommuneplanens virkninger for miljø og samfunn i planbeskrivelsen – en konsekvensutredning (plan- og bygningsloven § 4-2). I KU-forskriften § 18 spesifiseres det:

Konsekvensutredningen av arealdelen skal beskrive virkninger utbygging av nye områder eller vesentlig endret arealbruk i utbygde områder kan få for miljø og samfunn. Det skal også gis en vurdering av virkningene av de samlede arealbruksendringene i planen. Inneholder planen bare strategier for framtidig arealbruk, skal det vurderes hvordan disse vil påvirke miljø og samfunn.

Det skal i konsekvensutredningen av arealdelen også redegjøres for hvilke forhold som skal avklares og belyses nærmere i senere regulering av områdene, jf. plan- og bygningsloven § 11-9 nr. 8.

I alle konsekvensutredninger og andre analyser av tiltak på et høyere detaljeringsnivå, er en dekkende og presis definisjon av tiltaket en forutsetning for å utrede virkningene (KU-forskriften, § 19; DFØ 2018a; DFØ 2018b, Statens vegvesen 2018). På kommuneplannivå er det ikke mulig å gi en tilsvarende presis tiltaksbeskrivelse, men en forståelse av planen og arealbruksendringer på delområdene er likefullt nødvendig. Meld. St. 18 (2016-2017) er tydelig på at kommuneplanens samfunnsdel bør inkludere en overordnet arealstrategi, som følges opp i kommuneplanens arealdel. Arealstrategien skal sette ønsket utviklingsretning for kommunen, basert på en drøfting av ulike alternativer (Meld. St. 18 2016-2017).⁶ Strategien kan brukes for å forstå «tiltaket» som konsekvensutredes og for å vurdere i hvilken grad innspill er i henhold til kommunens satte intensjoner for framtidig arealbruk.

KU-forskriften er avledet av to EU-direktiver om miljøutredninger: EIA-direktivet⁷ og SEA-direktivet⁸, som omfatter konsekvensutredning for henholdsvis vedtak om gjennomføring av tiltak og planer og programmer som legger føringer for senere vedtak om gjennomføring av tiltakene nevnt i EIA-direktivet (KMD 2020). Kravene i KU-forskriften viser altså til konsekvensutredninger på to ulike nivåer: overordnet nivå og tiltaksnivå. Kommuneplanens arealdel er på et overordnet nivå, og tiltakene som følger av planen kan måtte videre

⁶ For nærmere drøfting av arealstrategi, se www.ks.no/fagomrader/samfunnsutvikling/samfunnplanlegging/anbefalinger-tettere-kobling-mellom-samfunnsdel-og-arealdel/ [29.04.20].

⁷ Directive 2011/92/EU – on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment.

⁸ Directive 2001/42/EC – on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment.

konsekvensutredning i større detalj enn hva som gjøres på kommuneplan-nivå. Det betyr at forskriften må tolkes noe når det gjelder hvilke krav som gjelder for overordnet planlegging og hvilke krav som gjelder på tiltaksnivå.

Av særlig betydning for denne rapporten er KU-forskriftens § 21 som setter krav til utredning av virkninger for miljø og samfunn på delområde-nivå. Manglende vurderinger av virkninger her, fører til manglende kunnskapsgrunnlag på overordnet nivå og manglende beslutningsgrunnlag i sluttbehandlingen av planen.

Alle forslag som fremmes til arealdelen, vil ikke nødvendigvis inkluderes i konsekvensutredningen. I en tidligere fase siles ofte forslagene slik at de som er opplagt urealistiske, ikke i samsvar med arealstrategien eller hvor de negative virkningene opplagt overstiger de positive virkningene, ikke inkluderes i konsekvensutredningen.

3.3. Sluttbehandling av kommuneplanens arealdel

Med sluttbehandling av kommuneplanens arealdel mener vi grunnlaget som legges fram til politisk beslutning. For at resultatet av konsekvensutredningen og annet arbeid skal inngå i beslutningsgrunnlaget, må det formidles til beslutningstakerne. I henhold til § 29 av KU-forskriften skal planen og virkningene for miljø og samfunn beskrives i saksframlegget eller innstillingen til vedtak for kommuneplanens arealdel. Dette inkluderer konsekvensutredning og innkomne høringsuttalelser.⁹ Lokal styring er sentralt i norsk forvaltning, og endelig beslutning er opptil politisk ledelse, men beslutningen skal kunne tas på et så godt og tydelig beslutningsgrunnlag som mulig. Dette er også viktig for etterprøvhbarheten for beslutningene og ansvarliggjøringen av beslutningstakerne.

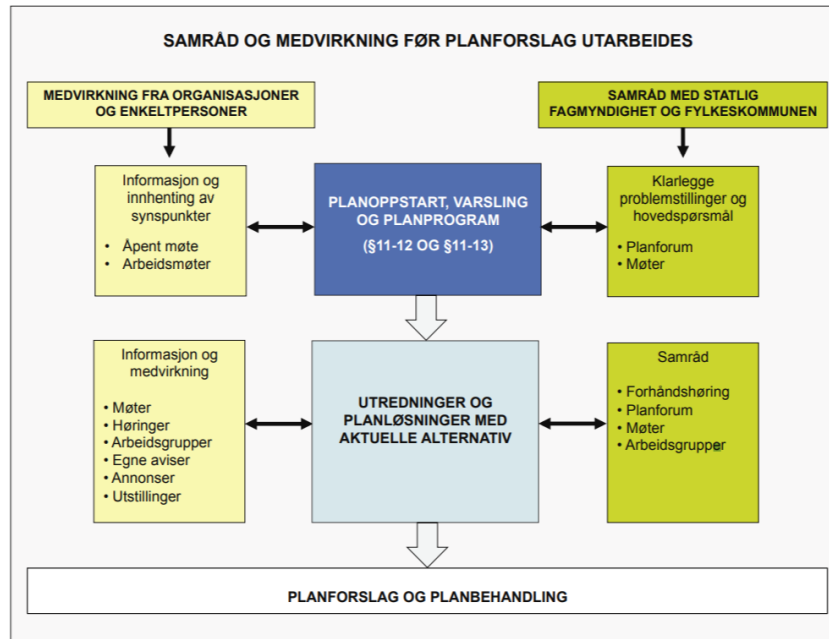
3.4. Prosess

I tillegg til å bidra til gode arealbruksbeslutninger, kan en god prosess med reell medvirkning og gjennomsiktighet gi en verdi i seg selv. Føringerne for dette arbeidet legges allerede i utarbeidelsen av planprogrammet. Plan- og bygningsloven stiller krav til medvirkning; særlig til høring, men også til mer aktiv medvirkning. Figur 3.2 viser typisk samråd med berørte myndigheter og medvirkning fra organisasjoner og enkeltpersoner i forkant av utarbeidelsen til planforslag. Planforslaget sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn, kunngjøres på kommunens nettsider, i minst én avis og andre hensiktsmessige kanaler, og det skal være minst seks ukers frist for uttalelse.¹⁰ For mer aktiv medvirkning, kan det være hensiktsmessig med folkemøter, temavise møter, arbeidsmøter, bruk av digitale medvirkningsløsninger utstillinger, barnetråkk, m.m. med særlig berørte grupper, offentlige organer, interesserte organisasjoner og institusjoner, og andre.

⁹ *Manglende eller mangelfull beskrivelse og konsekvensutredning kan gi grunnlag for innsigelse, som det fremgår i Rundskriv H-2/14, del 2.3.2 (KMD 2014).*

¹⁰ *Plan- og bygningsloven, §§ 5-1, 5-2, 5-3 og 11-14.*

Figur 3.2 Varsel og kunngjøring av planoppstart med planprogram. §-henvisninger refererer til plan- og bygningsloven

Kilde: MD (2012, s. 17).

I tillegg til lovpålagt høringsfrist, er KU-forskriften tydelig på at planprogrammet skal beskrive den videre prosessen med å utrede planforslag og når og hvordan berørte grupper og andre skal involveres (§§ 14-16). Forskriften er også tydelig på at de sentrale dokumentene – planprogram, planvedtak, konsekvensutredning og bakgrunnsdokumenter – skal være enkelt tilgjengelig på kommunens nettsider (§ 25).

4. Gode eksempler

Dette kapitlet presenterer kriteriene som benyttes som grunnlag for eksemplene og gir en skjematisk oversikt over eksempelsamlingen. Kapitlet kan forstås som en utdypende innholdsfortegnelse for eksempelsamlingen, og har henvisninger til vedlegg 1, der hvert eksempel presenteres i sin helhet. I vedlegget gir tekstbokser kort bakgrunnsinformasjon, viser til positive aspekter ved eksemplene og nevner mulige forbedringspunkter.

4.1. Planprogram

I henhold til § 14 i KU-forskriften skal planprogrammet gi en beskrivelse av planen og det berørte området, og gi føringer for den videre prosessen, inkludert medvirkning, hvilke problemstillinger og forhold som skal utredes og hvilke metoder som skal benyttes.

Eksemplene i vår samling vurderes til å oppfylle minst ett av følgende kriterier:¹¹

1. Planprogrammet gir en oversiktlig beskrivelse og henvisning til hvilke overordnede føringer, både nasjonale og regionale, som er styrende for kommuneplanens arealdel. Det redegjøres for hvordan kommunens arealstrategi skal følges opp i arbeidet med kommuneplanen og beskrivelsen omtaler overordnede problemstillinger og forhold i kommunen.
2. Tydelige føringer for den videre prosessen med å utarbeide kommuneplanens arealdel, inkludert liste over hvilke temaer som skal utredes i konsekvensutredningen og hvilke metoder og kunnskapsgrunnlag som skal benyttes.

Tabell 4.1 gir en oversikt over eksemplene fra planprogram, som er inkludert i samlingen, hvilket kriterium eksemplet menes å oppfylle og en kort begrunnelse. Eksemplene presenteres i samme rekkefølge i vedlegg 1, V1.1.

Tabell 4.1 Skjematisk oversikt over gode eksempler på planprogram, med henvisning til full presentasjon og vurdering av eksempel

Kommune	Vedlegg	Kriterium	Dokument	Begrunnelse
Sande	V1.1	1	Planprogram 2014 - 2026	Gir en konsis og tydelig beskrivelse av førende prinsipper og mål for kommuneplanen (arealstrategi).
Rendalen	V1.1	1	Planprogram 2014 - 2023	Oversiktlig og grundig presentasjon av relevante forhold og problemstillinger i kommunen
Sande	V1.1	2	Planprogram 2014 - 2026	Utredningstemaer defineres og begrunnes, og det angis hovedutfordringer. Tydelig spesifisering av hvilken ny kunnskap som behøves og hvordan den skal samles inn. Særlig positivt at verdi- og konsekvensvurderinger av nye utbyggingsområder sees i lys av arealstrategien.
Rendalen	V1.1	2	Planprogram 2014 - 2023	Ryddig oppsett og beskrivelse av utredningstemaer, kilder og vurderinger.

¹¹ Medvirkning er ikke inkludert i kriteriene i planprogram her, men vurderes senere som en del av prosess (delkapittel 4.4). Redegjørelse for høringsuttalelser er inkludert under sluttbehandling (delkapittel 4.3) og vurderes som relevante også for håndtering av høringsuttalelser for utkast på planprogram.

4.2. Konsekvensutredning

Konsekvensutredningen av kommuneplanens arealdel er et sentralt dokument for at virkninger for miljø og samfunn vurderes og hensyntas i planen. KU-forskriften gir særlige føringer for hvordan utredningsmetodene og identifiserte og vurderte virkninger skal presenteres.

Eksemplene vurderes til å oppfylle minst ett av følgende kriterier (paragraf-henvisninger til KU-forskrift):

1. Planen og eventuelle alternative planer er beskrevet tydelig, jf. § 19.
2. Det er enkelt forståelig hvilke metoder som ligger til grunn for utredningen, inkludert kildehenvisninger, jf. § 17 og § 22.
3. Vesentlige virkninger for miljø og samfunn er beskrevet og vurdert for hvert delområde, også om virkningene er positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, varige, kortsiktige eller langsiktige, for hvert tema og oppsummert på tvers av tema, jf. § 21.
4. Virkningene av de samlede arealbruksendringene som følger av kommuneplanens arealdel er tydelig redegjort for, jf. § 18.

Tabell 4.2 gir en oversikt over eksemplene fra konsekvensutredninger, som er inkludert i samlingen, hvilket kriterium eksemplet menes å oppfylle og kort begrunnelse. Eksemplene presenteres i samme rekkefølge i vedlegg 1, V1.2.

Tabell 4.2 Skjematisk oversikt over gode eksempler på konsekvensutredning, med henvisning til full presentasjon og vurdering av eksempel

Kommune	Vedlegg	Kriterium	Dokument	Begrunnelse
Time	V1.2	1	Konsekvensutredning og ROS-analyser, kap. 5 (2016)	Ulike utviklingsalternativer for Bryne sentrum presenteres og vurderes oversiktlig.
Gjøvik	V1.2	1	Kommuneplanens arealdel, konsekvensutredning (2014)	Gode og oversiktlige beskrivelser av mål, tiltak og arealbehov for ulike utbyggingsstrategier for Gjøvik by. Konklusjon er tydelig og begrunnet.
Mandal	V1.2	1	Konsekvensutredning (2015)	Tydelig innledning med henvisning til relevant regelverk.
Hurdal	V1.2	1	Konsekvensutredning (2018)	Oversiktig bruk av kart for å beskrive foreslått endring av delområde.
Kautokeino	V1.2	2	Konsekvensutredning (2017)	Oversiktig presentasjon av benyttet datagrunnlag for hvert utredningstema, med vurdering av kvaliteten på dataene.
Ullensaker	V1.2	2-3	Konsekvensutredning (2015)	Tydelig beskrivelse av dagens situasjon, utredningsmetoder og datakilder med oversiktig kobling til konsekvensutredningene av hvert delområde.
Gjøvik	V1.2	2-3	Konsekvensutredning (2014)	Tydelig og god oversikt over metodikken for verdi, omfang og konsekvens med tydelig kobling til vurdering av delområdene.
Gjøvik	V1.2	3	Konsekvensutredning (2019)	Svært oversiktig og gjennomsliktig med tabell over foreslåtte arealbruksendringer, anbefalinger og endelige vedtak.
Tranøy	V1.2	3	Planbeskrivelse, konsekvensutredning (2016)	Oversiktig beskrivelse av virkninger, med eksplisitt vurdering av verdi og konsekvens som synliggjør hva som har blitt vektlagt. Konsis konklusjon.

Tromsø	V1.2	3	Vedlegg til kpa, konsekvensutredning (2015)	Tydlig beskrivelse av området og oversiktlig begrunnelse for virkninger. Særlig positivt med begrunnelse for forslaget.
Oppdal	V1.2	3	Kpa - innspill og konsekvensutredning (2019)	Grundig og godt beskrevne vurderinger av virkninger for hvert delområde, særlig for samlet vurdering.
Tønsberg	V1.2	4	Planbeskrivelse, konsekvensutredning (2016)	Oversiktlig oppsummering av samlede virkninger per tema på tvers av delområder.
Aukra	V1.2	4	Konsekvensutredning (2017)	Gode og oversiktlige oppsummeringer av samlede virkninger per tema med en tydelig konklusjon per tema.
Oppdal	V1.2	4	Kpa - innspill og konsekvensutredning (2019)	Grundige og tydelige oppsummeringer av samlede virkninger per tema, som også knyttes tydelig til samfunns mål. Særlig positivt med oppsummering av samlede virkninger på tvers av tema for hver grend i kommunen.

4.3. Sluttbehandling av kommuneplanens arealdel

For å inngå i beslutningsgrunnlaget, er det viktig at resultatene av arbeidet med planprogram og konsekvensutredning kommuniseres i sluttbehandlingen. I henhold til § 29 av KU-forskriften skal planen og virkningene for miljø og samfunn beskrives i saksframlegget eller innstillingen til vedtak for kommuneplanens arealdel. Dette inkluderer konsekvensutredning og innkomne høringsuttalelser.

Eksemplene i vår samling vurderes til å oppfylle minst ett av følgende kriterier:

1. Planen og vesentlige virkninger for miljø og samfunn er beskrevet enkelt forståelig og koblet til overordnet strategi (dersom saksframlegget er begrenset, vises det til planbeskrivelse eller annet hvor det er beskrevet).
2. Høringsuttalelsene redegjøres for på en oversiktlig måte, og det er beskrevet hvordan de er vurdert og hvilken vekt de er tillagt.

Tabell 4.3 gir en oversikt over eksemplene fra sluttbehandlingen, som er inkludert i samlingen, hvilket kriterium eksemplet menes å oppfylle og kort begrunnelse. Eksemplene presenteres i samme rekkefølge i vedlegg 1, V1.3.

Tabell 4.3 Skjematisk oversikt over gode eksempler på sluttbehandling, med henvisning til full presentasjon og vurdering av eksempel

Kommune	Vedlegg	Kriterium	Dokument	Begrunnelse
Stavanger	V1.3	1	Saksframlegg (2019)	Oversiktlig saksframlegg, som viser til miljø- og samfunns virkninger og har oversiktlig oppsett med vedlegg.
Stord	V1.3	1	Saksframlegg (2011)	Konsekvensutredningen er løftet fram og forklart kort – enkelte miljø- og samfunnstema er særlig trukket fram.
Ullensaker	V1.3	1	Saksframlegg (2015)	Klimaendringer og klimarisiko er trukket fram.
Granvin	V1.3	2	Sakspapir (2015)	Svært ryddig oppsett av høringsinnspill som tydelig viser hvilke delområder som er mest omdiskutert.

4.4. Prosess

I tillegg til god kvalitet på sluttproduktene, spesifiserer KU-forskriften (og veilederen) også krav til prosessen med å utarbeide kommuneplanen, særlig til medvirking.

Eksemplene i vår samling vurderes til å oppfylle minst ett av følgende kriterier:

1. Planprogrammet gir en tydelig beskrivelse av videre prosess, inkludert frister, deltakere og plan for medvirkning fra særlig berørte grupper og andre, jf. §§ 14-16.
2. Planprogram, planvedtak, KU med bakgrunnsdokumenter og fagrapporter er enkelt tilgjengelig på kommunens nettsider, jf. § 25.

Tabell 4.4 gir en oversikt over prosesseksemlene som er inkludert i samlingen, hvilket kriterium eksemplet menes å oppfylle og kort begrunnelse. Eksemplene presenteres i samme rekkefølge i vedlegg 1, V1.4.

Tabell 4.4 Skjematisk oversikt over gode eksempler på prosess, med henvisning til full presentasjon og vurdering av eksempel

Kommune	Vedlegg	Kriterium	Dokument	Begrunnelse
Røyken	V1.4	1	Planprogram for kommuneplan (2014)	Uttrykker en bevisst og tydelig strategi for medvirkning som indikerer oppriktig ønske om deltakelse.
Sola	V1.4	1	Planprogram kommuneplan 2015-2026	Oversiktlig framdriftsplan, hvor høringsperiodene kommer tydelig fram.
Gjøvik	V1.4	1	Planprogram for revisjon av kommuneplan - langtidsplan 2013	Bevisst og tydelig strategi for medvirkning, basert på tidligere erfaringer.
Steinkjer	V1.4	2	(Kommunens nettside)	Dokumentasjonen er enkelt tilgjengelig på nettsidene. God kartløsning.
Stavanger	V1.4	2	(Kommunens nettside)	Dokumentasjonen er enkelt tilgjengelig på nettsidene og det presenteres tydelig kontaktperson i kommunen.
Sunddal	V1.4	2	(Kommunens nettside)	Dokumentasjonen er enkelt tilgjengelig på én nettside, sammen med kort beskrivelse av medvirkningsprosessen. Kontaktperson i kommunen presenteres.

4.5. Annet

Det er andre aspekter ved kommuneplanens arealdel og dets planprogram og konsekvensutredning som er viktige å ivareta på en god måte for kommunen. I det følgende drøfter vi kort fem slik aspekter. Disse er ikke inkludert i kriteriene over, fordi de i mindre grad passer inn i oppsettet over og det er ikke identifisert gode eksempler på disse eksemplene i utvalget vårt.¹²

4.5.1. Klimatilpasning

KU-forskriften (§ 19) spesifiserer at kommuneplanens sårbarhet for klimaendringer og naturfarer som flom, skred, stormflo og havnivåstigning skal beskrives. Dette nevnes også som et eget punkt under § 21 i listen over faktorer og virkninger som skal vurderes i konsekvensutredningen. Krav om klimatilpasning uttrykkes også i de statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. Vi har ikke lyktes med å finne gode eksempler på ivaretagelse av dette i vårt utvalg.

Resultatene fra Pedersen m.fl. (2019) indikerer at konsekvensutredningene og kommuneplanens arealdel i liten grad tar innover seg klimaendringene i planleggingen, dette inkluderer tiltak for å tilpasse seg endringene. Klimaet er i endring og kommunene står i en førstelinje i møtet med konsekvensene (Meld. St. 33 2012-2013).

¹² En forklaring på manglende gode eksempler er at temaene ble introdusert i gjeldende forskrift (2017) og flere av de potensielle eksemplene vurdert i denne rapporten er utarbeidet etter forskrift 2014.

Manglende planlegging utsetter kommunene for klimarisiko (NOU 2018:17). For eksempler på tre kommuners håndtering av klimatilpasning i egne temaplaner, se Handberg & Pedersen (2018).

4.5.2. Redegjørelse for usikkerhet

KU-forskriften (§ 22) er tydelig på at det skal redegjøres for usikkerhet i datagrunnlaget for konsekvensutredningen og for tekniske mangler og kunnskapsmangler som har påvirket sammenstillingen av informasjonen. Forskriften er også tydelig på at ytterligere informasjon skal hentes inn og redegjøres for hvis nødvendig (§ 17). Et bevisst forhold til usikkerhet, eksempelvis i muligheten for mangler i registreringene av natur- og kulturverdier i databasene som benyttes, er helt sentralt for å kunne gjøre gode vurderinger i konsekvensutredningen. Dette vurderes og behandles trolig i mange prosesser, men forskriften er tydelig på at dette også må dokumenteres.

Enkelte av eksemplene i samlingen viser til behandling av usikkerhet i datagrunnlaget og innhenting av ny informasjon (se eksempler under kriteriene 2-3 under konsekvensutredning, V1.2). Dette er eksempler på redegjørelse for metode eller vurdering av virkninger, og ikke rettet spesifikt mot usikkerhetshåndtering. Vi vurderer at det er forbedringspotensial i hvordan usikkerhet behandles og har ikke funnet egne eksempler i vårt utvalg til etterfølgelse på dette punktet. Vi har dermed valgt å ikke løfte det fram i eksempelsamlingen.

4.5.3. Føringer for innhenting av informasjon eller avklaringer i senere regulering av delområde

KU-forskriften (§ 18) stiller krav om redegjørelse for informasjon og avklaringer som eventuelt skal gjøres i senere regulering av delområdet. Forskriften viser til plan- og bygningslovens § 11-9, som blant annet nevner bestemmelser om miljøoppfølging og -overvåking. Videre kan det hjemles føringer for videre utredning i planbestemmelser. Dette i tillegg til føringer som normalt gjelder etter at arealformålet er fastsatt i kommuneplanen. Figur 4.1 gir tre eksempler på slike bør- eller skal-krav for videre utbygging fastsatt i konsekvensutredningen av delområder for hhv. Bø i Telemark, Gjøvik og Ullensaker. Disse eksemplene vurderes som for korte og lite informative til å inkluderes i eksempelsamlingen. Vi har ikke lyktes å identifisere mer omfattende eksempler i utvalget vårt.

Figur 4.1 Tre eksempler på føringer for innhenting av informasjon eller avklaringer i senere regulering av delområde satt i konsekvensutredning av kpa (fra øverst til nederst: Bø (Telemark), Gjøvik, Ullensaker)

Trafikktryggleik		Veirudkrysset må utbetrast for å tole ei større utbygging. Det bør setjast rekkefølgjekrav om at dette skjer før ei utbygging. Vidare må det etablerast g/s-veg langs Skyttarvegen.
Forurensning og klima	-	Liten del av området i gul støysone – må gjennomføres støysonekartlegging ved regulering.
Kvikkleire	-	Ikke registrert kvikkleire. Under marin grense. Krav om geotekniske undersøkelser.

Manglende registrering i databasene, eksempelvis ingen registrerte kulturminner i Askeladden, betyr ikke nødvendigvis at det ikke er kulturminner i området som blir berørt, direkte eller indirekte. Det må derfor gjøres vurderinger av sannsynligheten for manglende registreringer. Dette vil som regel måtte gjøres i konsekvensutredningen og vurderes derfor ikke her (se «redegjørelse for usikkerhet»). Det er imidlertid en kjent utfordring å skille situasjonene når i) eksisterende datagrunnlag er tilstrekkelig, ii) det er behov for egne undersøkelser i konsekvensutredningen eller når iii) det skal settes krav om videre undersøkelser på et senere tidspunkt.

4.5.4. Forebygging av virkninger

KU-forskriften (§ 23) viser til at der det er planlagt tiltak for å unngå, begrense, istandsette og hvis mulig kompensere for vesentlige skadevirkninger, skal disse beskrives. Vi har ikke lyktes å identifisere eksempler til samlingen i vårt utvalg som er dekkende og tilstrekkelige til å vurderes som *gode*.¹³

¹³ Kravet om gang- og sykkelvei i Figur 4.1 kan sees på som et tiltak for å begrense økt trafikk (og økt trafikk-usikkerhet) som følge av boligbygging.

5. Diskusjon

Norske kommuner har et stort ansvar i å sikre god arealplanlegging, som svarer på behovene til innbyggere og andre, samtidig som natur og kultur av lokal, regional og nasjonal verdi opprettholdes for dagens og framtidens befolkning. Konsekvensutredningen av kommuneplanens arealdel er sentralt kunnskapsgrunnlag for å sikre god arealplanlegging. Dette kapitlet gjør noen overordnede vurderinger om hva kommunene typisk gjør relativt bra og hvor det synes å være særlig forbedringspotensial. Dette må ikke sees på som en utfyllende oversikt over arbeid som bør forbedres, men snarere drøfting av enkelte aspekter vi vil løfte fram som særlig relevante.

Drøftingene er basert på erfaringer gjort i sammenstillingen av eksemplene, samt innsikt gitt av tidligere arbeider og av representanter fra fylkesmenn, fylkeskommuner Miljødirektoratet, Riksantikvaren og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (se vedlegg 3-4) på arbeidsverkstedene holdt i prosjektet. Disse møtene var særlig nyttige for å identifisere områdene med forbedringspotensial. Drøftingene gjort her står imidlertid for forfatterens egen regning.

5.1. Hva gjør kommunene typisk bra?

Eksempelsamlingen viser aspekter kommunene gjør relativt bra i konsekvensutredningen av kommuneplanens arealdel. I gjennomgangen vår var det relativt enkelt å finne gode eksempler på redegjørelse for metodene som ligger til grunn for konsekvensutredningen. I den grad gjennomgangen av over 100 konsekvensutredninger er representativ for norske kommuner, tyder dette på at kommunene bruker eksisterende veiledning (MD 2012a) og tidvis gjør grundige vurderinger av konsekvenser på enkelttemaer og enkeltområder. Presentasjonen av konsekvensutredningene av hvert enkeltområde er også ofte oversiktlig og i tråd med det generiske eksemplet i veiledningen (MD 2012a, s. 20). Selv om det er betydelig forbedringspotensial i metodikk for og gjennomføring av konsekvensutredningen, er det aspekter som er godt ivaretatt av enkelte kommuner, som eksemplene i vedlegg V1.2 viser.

Det var også relativt enkelt å finne eksempler på kommuner som legger opp til et solid opplegg for medvirkning, som uttrykker reell interesse for deltakere av berørte og interesserte aktører. Eksemplene i vedlegg V1.4 viser hvordan dette kommer til uttrykk i planprogrammet. I tekstboks 1 viser vi til et eksempel på gjennomføring av medvirkning gjennom å nedsette og involvere et representativt innbyggerpanel. Dette vil nok ikke være relevant for alle kommuner, særlig ikke mindre kommuner med mindre ressurser og plankompetanse, men slike tilnærminger kan være gode for å sikre at alle lag av kommunens befolkning blir hørt i prosessen med kommuneplanen, både samfunnsdelen og arealdelen.

For å gjennomføre god medvirkning er det også nødvendig med enkelt forståelige kommunenettsider som gir oversiktlig tilgang til alle sentrale dokumenter i høringsprosessen, samt til endelige dokumenter etter sluttbehandlingen. Dette gjør kommunens arbeid gjennomsiktig og gjør det enklere å holde politikerne ansvarlige for konsekvensene av valgene som tas i kommunens arealplanlegging. Flere kommuner viser til gode og oversiktlige nettsider som gjør at kommuneplan, konsekvensutredning og andre grunnlagsdokumenter er enkelt tilgjengelige (vedlegg V1.4).¹⁴

¹⁴ Vanskelighetene våre med å samle konsekvensutredninger fra kommunenes nettsider viser imidlertid at det også er et stort forbedringspotensial her blant flere kommuner. Først og fremst i å ha dokumentene tilegnelige på nettsidene og dernest at det er enkelt å finne dem.

Tekstboks 1: Innbyggermedvirkning gjennom innbyggerpanel i Asker kommune

God og reell medvirkning av innbyggerne i planprosessene har et økende fokus blant flere kommuner, deriblant i forbindelse med kommunesammenslåinger. Asker kommune (sammenslått av Røyken, Hurum og Asker f.o.m. 1. januar 2020), har hatt et sterkt fokus på medvirkning av innbyggerne i kommunereformen og deretter i arbeidet med ny kommuneplan for den nye storkommunen. Kommunen har utarbeidet kommuneplanens samfunnsdel og starter nå arbeidet med arealdelen.

I forkant av sammenslåingen gjennomførte nye Asker kommune en innbyggerundersøkelse for å kartlegge forventninger og holdninger til den nye kommunen og særlig til kommuneplanen, FNs bærekraftsmål (som kommunen bygger kommuneplanen på), innbyggermedvirkning og nærdemokrati. Undersøkelsen ble gjennomført av Opinion per telefon med 3000 respondenter. Som en del av undersøkelsen rekrutterte kommunen et utvalg på 45 innbyggere til et *innbyggerpanel*. Panelet representerer befolkningen, med en bevisst overrepresentasjon av ungdom og personer fra den sørlige delen av den nye kommunen (gamle Hurum). Panelet ga viktige innspill i utarbeidelsen av kommuneplanens samfunnsdel på tre arbeidsverksteder, hvor både politikere og kommuneadministrasjon deltok. En viktig motivasjon for å rekruttere og involvere et innbyggerpanel var å sikre at ikke bare «de som roper høyest» blir hørt.

Utover innbyggerpanelet og annen innbyggermedvirkning, viser kommunen til reell satsning på medvirkning (nytt tjenesteområde i kommunen med direktøransvar), idéverksteder med innbyggere, næringsliv og frivillighet, arbeidsgrupper sammensatt av både politikere og administrasjon og god dialog med det regionale som viktige faktorer i å sikre en god prosess for utarbeidelse av ny kommuneplan.

For mer om medvirkning i kommunale beslutningsprosesser, se eksempelvis Regjeringens nettsider om [medvirkning i planprosesser](#), KS sin [håndbok i lokal samskaping og sosial innovasjon](#) og Klausen m.fl. (2013). For mer om nye Asker kommunes arbeid med kommuneplanen, inkludert innbyggerpanelet, se [kommunens nettsider](#).

Askers kommunevåpen f.o.m. 1.januar 2020

5.2. Hvor synes det å være særlig forbedringspotensial?

I arbeidet med å gjennomgå dokumentasjonen for å identifisere eksempler som oppfyller kriteriene presentert i kapittel 4, framstår forbedringspotensialet særlig stort på enkelte områder. Det følgende drøfter kort særlige forbedringspotensialer i arbeidet med henholdsvis planprogram, konsekvensutredningen og saksframlegg og prosess identifisert i arbeidet med denne rapporten.

For **planprogram** framstår det særlig mangelfullt at kommunene ofte ikke spesifiserer en tydelig arealstrategi¹⁵ som legger grunnlaget for kommuneplanens arealdel og som kan brukes for å vurdere innspill til utbygginger i

¹⁵ KU-forskriften viser også til at det skal redegjøres for alternative strategier og hvordan disse skal vurderes i konsekvensutredningen.

konsekvensutredningen. En slik strategi bør inkludere en drøfting av behovene for kommunen i dag og i framtiden, samt forhold til nasjonale og regionale føringer og planer. Selv om kommunens behov er sentralt for alt arbeid som gjøres av administrasjon eller politikere i en kommune, bør disse konkretiseres og uttrykkes tydelig for å sette retningen for kommuneplanen. Uten tydelige behov og en retning for å møte behovene er det vanskelig for utrederne og andre å vurdere innspill til utbygginger og sile ut hva som skal med eller hva som ikke skal med i arealplanleggingen. En tydelig arealstrategi i kommuneplanens samfunnsdel er også et viktig virkemiddel for å sette overordnede mål for kommunens framtidige arealbruk, koble samfunnsdelen og arealdelen sammen og bidra til politisk forankring. Dette kan bidra til å synliggjøre arealinnspill eller hele planer som går på tvers av kommunens mål og arealstrategi. En helhetlig arealplanlegging er avhengig av en tydelig retning.¹⁶

I forrige delkapittel viste vi til aspekter ved **konsekvensutredningen** av kommuneplanens arealdel som kommunene gjør typisk bra. Likevel er det tydelige forbedringspotensialer også i arbeidet med konsekvensutredningen, både i metodikken som ligger til grunn, i gjennomføringen og i presentasjonen av vurderingene. Det synes gjennomgående særlig utfordrende å vurdere ulike konsekvenser, gjerne innen ulike temaer opp mot hverandre, også for et enkelt delområde. To positive («grønne») konsekvenser veier ikke nødvendigvis opp en («rød») negativ konsekvens. I beskrivelse av metodikk og i samlede vurderinger på tvers av tema har vi ikke lyktes å finne gode eksempler som redegjør for hvordan ulike konsekvenser veies mot hverandre. Dette gjør at konklusjonene ikke baseres på et gjennomskiktig og etterprøvbart grunnlag.

Tilgrensende til mangler i samlet vurdering for hvert delområde i konsekvensutredningen, synes det å være et stort forbedringspotensial i å redegjøre for samlede arealbruksvirkninger som følge av planforslaget. Virkningene skal kommuniseres klart og tydelig, på tvers av delområder og tema. En god oversikt over disse virkningene egner seg også godt til saksframlegget og som et forenklet beslutningsgrunnlag for politisk ledelse. Vi viser til flere gode eksempler på vurderinger av samlede virkninger på deler av planen og på enkelttemaer, men vi har ikke lyktes i å identifisere et godt eksempel som ser helheten av planens virkninger i utvalget vårt.

Vi har gjort egne søk og gjennomganger av kommuneplaner og konsekvensutredninger for kystkommuner (utover de i utvalget til Pedersen m.fl. 2019) for å identifisere gode eksempler på utredning av plan i sjø. Denne gjennomgangen lykkes ikke med å identifisere gode kommunale eksempler på konsekvensutredning av plan i sjø.

Vi har imidlertid funnet gode eksempler på kystsoneplaner der flere kommuner har etablert fora der de i fellesskap utarbeider kystsoneplan på tvers av kommunene. Tekstboks 2 viser et eksempel på hvordan dette er gjort i Midt- og Sør-Troms.

Som nevnt for planprogrammet, kan det være fordelaktig å knytte vurderinger i konsekvensutredningen opp mot kommunens arealstrategi. Med et potensielt stort antall innspill og delområder kan det være vanskelig for utreder, beslutningstakere og berørte å se sammenhengen og om hver arealendring er i tråd med kommuneplanen. Det bør derfor redegjøres tydelig for i hvilken grad både planen i sin helhet (samlede virkninger) og konsekvenser på hvert delområde er i tråd med kommunens arealstrategi.

¹⁶ KS og Rambøll har skrevet nærmere om viktigheten av arealstrategi og god kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, se www.ks.no/faqomrader/samfunnsutvikling/samfunnplanlegging/ anbefaler-tettere-kobling-mellom-samfunnsdel-og-arealdel/ [29.04.20].

Tekstboks 2: Kystplan II for Midt- og Sør-Troms

I henhold til plan- og bygningsloven § 9-1 bør to eller flere kommuner samarbeide om planlegging når det er hensiktsmessig å samordne planleggingen over kommunegrensene. Dette kan være en god løsning for kystsonoplanlegging, som kan være krevende juridisk for særlig mindre kommuner med mindre plankapasitet.

I Troms har 13 kommuner samarbeidet om en kystsonoplan. Et interkommunalt kystsonoplanutvalg har behandlet forslaget til planprogram og lagt det ut til offentlig ettersyn. Planen er behandlet på regionalt planforum.

Den interkommunale kystsonoplanen vil vedtas som kommunedelplaner for sjøområdene i medvirkende kommuner. Planarbeidet er gjennomført i en interkommunal planleggingsprosess. Deltagende kommuner har delegert planmyndighet til det interkommunale planutvalget.

Kystplan II for Midt- og Sør-Troms har en god tekstlig del i planbeskrivelsen som i stor grad oppsummerer vurderingene gjennomført i konsekvensutredningen. Selve konsekvensutredningen er tydelig. Det er god bruk av kart og vurderingstemaene i KU-en er utfyllende.

Kommunedelplanene for de berørte kystkommunene vedtas i løpet av 2019-2020. Planen, grunnlagsdokumenter og kart er tilgjengelig på nettsidene til Sør-Troms regionråd: <http://strr.no/prosjekter/kystplan/>.

Illustrasjon fra nettsidene til Sørreisa kommune (www.sorreisa.kommune.no)

For **saksframlegg** til sluttbehandling av kommuneplanens arealdel synes det å være særlig forbedringspotensial i å oppsummere planen og virkningene av den. Det er ikke tilstrekkelig at konsekvensutredningen og andre grunnlagsdokumenter legges ved saksframlegget (selv om dette også er nødvendig). Essensen av virkningene av planforslaget bør kommuniseres enkelt og konsist i selve saksframlegget, eksempelvis som samlede virkninger (som omtalt som en mangel for konsekvensutredningen over). Her bør også koblingen til kommunens arealstrategi gjøres eksplisitt, med en objektiv beskrivelse av i hvilken grad planforslaget er i tråd med kommunens uttrykte strategier. Etter vår vurdering mangler dette ofte i de saksframleggene vi har gjennomgått.

Referanseliste

- DFØ. 2018a. Veileder til utredningsinstruksen. Oslo: Direktoratet for økonomistyring (DFØ).
- DFØ. 2018b. Veileder i samfunnsøkonomiske analyser. Oslo: Direktoratet for økonomistyring (DFØ).
- Direktoratet for naturforvaltning & Riksantikvaren. 2011. Veileder – Metode for landskapsanalyse i kommuneplan. Trondheim/Oslo: Direktoratet for naturforvaltning & Riksantikvaren.
- Handberg, Øyvind N. & Simen Pedersen. 2018. Lokal klimatilpasning. Miljødirektoratet-publikasjon nr. M-1165.
- Klausen, Jan Erling, Sveinung Arnesen, Dag Arne Christensen, Bjarne Folkestad, Gro Sandkjær Hanssen, Marte Winsvold & Jacob Aars. 2013 Medvirkning med virkning? Innbyggermedvirkning i den kommunale beslutningsprosessen. Samarbeidsrapport NIBR/Uni Rokkansenteret.
- KMD. 2014. Rundskriv H-2/14 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven. Oslo: Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).
- KMD. 2020. Konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven. Oslo: Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).
- MD. 2012a. Veileder: Konsekvensutredninger: kommuneplanens arealdel, t-1493. Oslo: Miljøverndepartementet (MD).
- MD. 2012b. Veileder: Kommuneplanens arealdel – utarbeiding og innhold, t-1491. Oslo: Miljøverndepartementet (MD).
- Meld. St. 18. 2016-2017. Berekraftige byar og sterke distrikt. Oslo: Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).
- Miljødirektoratet (2019). Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegging av data. Veileder M-1324.
- NOU. 2018:17. Klimarisiko og norsk økonomi. Oslo: Finansdepartementet.
- Pedersen, Simen, Øyvind N. Handberg & Frode Løset. 2019. Kvalitet på konsekvensutredninger av klima- og miljøtemaer i kommuneplanens arealdel. Miljødirektoratet-publikasjon nr. M-1328.
- Puschmann, Oskar, Wenche Dramstad & Sebastian Eiter. 2018. Tap av jordbruksareal i Norge: en fotodokumentasjon med refleksjoner om årsaker, virkninger og tiltak. NIBIO-rapport, 4 (169).
- Riksantikvaren. 2014. Veileder - Konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel for tema kulturminner og kulturmiljøer. Oslo: Riksantikvaren.
- Rørholt, Anne & Margrete Steinnes. 2020. Planlagt utbygd areal 2019 til 2030 En kartbasert metode for estimering av framtidige arealendringer med negativ klimaeffekt. SSB-notat, 2020/10.
- Statens vegvesen. 2018. Håndbok V712 - Konsekvensanalyser. Oslo: Statens vegvesen.

Vedlegg 1: Eksempelsamlingen

V1.1: Planprogram

I henhold til § 14 av KU-forskriften skal planprogrammet gi en beskrivelse av planen og det berørte området, samt gi føringer for den videre prosessen, inkludert medvirkning, hvilke problemstillinger og forhold som skal utredes og hvilke metoder som skal benyttes.

Eksempelene i vår samling vurderes til å oppfylle minst ett av følgende kriterier:

1. Planprogrammet gir en oversiktlig beskrivelse og henvisning til hvilke overordnede føringer, både nasjonale og regionale, som er styrende for kommuneplanens arealdel. Det redegjøres for hvordan kommunens arealstrategi skal følges opp i arbeidet med kommuneplanen og beskrivelsen omtaler overordnede problemstillinger og forhold i kommunen.
2. Tydelige føringer for den videre prosessen med å utarbeide kommuneplanens arealdel, inkludert liste over hvilke temaer som skal utredes i konsekvensutredningen og hvilke metoder og kunnskapsgrunnlag som skal benyttes.

Det følgende presenterer eksemplene med tekstbokser som gir kort bakgrunnsinformasjon, viser til positive aspekter ved eksemplene og nevner mulige forbedringspunkter.

Fargekodeforklaring:

Bakgrunn

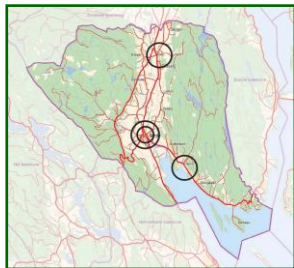
Begrunnelse: Hvorfor er dette et godt eksempel?

Forbedringspotensial: hva kunne vært gjort bedre?

AREALSTRATEGIER I KOMMUNEPLAN 2014-2026

Bakgrunn

Forslag til arealstrategier for 2014-2026 bygger på vedtatte arealstrategier i kommuneplan 2011-2023, kommunens arbeid med Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) og anbefalingene fra kommunes planverksted 24.januar 2013 (der folkevalgte, administrasjon, interessegrupper, regionale myndigheter og næringslivet deltok).

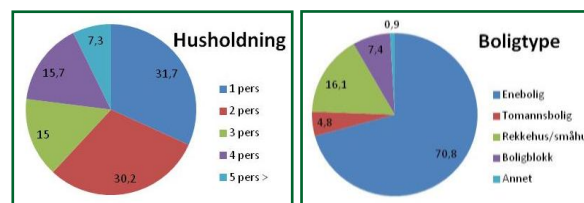

I kommuneplan 2011-2023 har kommunestyret vedtatt at følgende utviklingsstrategi skal legges til grunn for Sande kommune; *Senterstruktur med fortetningsområder i syd og nord*, med en utbyggingsakse fra sentrum til Selvik (over Skafjellåsen). Kommunens utviklingsstrategi er i stor grad lagt til grunn for fylkeskommunens forslag til RPBA og i planverkstedet var det stor konsensus om strategien. Forslag til arealstrategier ble drøftet i kommuneplanutvalgets møte 13.mars 2013.

Tydelig definering av overordnede prinsipper og mål for kommuneplanen.

Befolkning og boligbehov

I planverkstedet ble lagt til grunn at befolkningen vil øke til ca 12.000 innbyggere i 2026 (SSB høy vekst, tilsvarer ca 2% årlig vekst). Med et gjennomsnitt på 2 personer pr husholdning vil det bli behov for ca 1.600 nye boenheter. I planverkstedet ble dokumentert at det ikke er samsvar mellom husholdningenes sammensetning og i dagens boligmarked i Sande (SSB 2011). Eneboligandelen er på ca 71%, mens ca 62% av husholdningene består av 1 eller 2 personer. Fram mot 2026 må det planlegges utbyggingsarealer og gjennomføres fortetningsprosjekter for å dekke boligbehovet i Sande. Følgende beregning legges til grunn for arealstrategiene:

Samlet behov for nye boenheter (basert på SSB høy vekst og gj.snitt 2 pers pr husstand)	1.600
Godkjente utbyggingsområder:	
NJB (anslag gj.snitt 40 boenheter pr år)	520
Andre områder i kommuneplan	280
Restbehov for nye boenheter fram mot 2026	<u>800</u>

God demografisk gjennomgang med hovedprinsipper for bolig-, nærings- og fritidsboligområder.

Utenom NJB og andre godkjente områder bør det dermed gjennomføres fortetningsprosjekter og klargjøres nye arealer for utbygging av i gjennomsnitt ca 60 boenheter pr år.

AREALSTRATEGI I KOMMUNEPLAN 2014-2026

Utviklingsstrategien *Senterstruktur med fortetningsområder i syd og nord*, med en utbyggingsakse fra sentrum til Selvik (over Skafjellåsen), videreføres i kommuneplan 2014-2026. For å unngå innsigelser fra regionale myndigheter vil Sande kommune ivareta hensyn til jordvernet samt tilstrebe at kommuneplanens arealdel i størst mulig grad samsvarer med Regional plan for bærekraftig arealpolitikk i Vestfold. Minst 70% av nye utbyggingsområder bør ligge innenfor langsiktige utviklingsgrenser definert i RPBA.

Bra med gjennomgående henvisninger til regionale planer (RPBA).

1. Hovedprinsipper for boligområder

- 1.1 Sande sentrum styrkes som kommunens naturlige senter og som kollektivknutepunkt. Jordvernet ivaretas ved at langsiktig utviklingsgrense for sentrum ikke utvides i planperioden. I områdeplan for Sande sentrum skal det tilrettelegges for fortetningsprosjekter m.v. som gir muligheter for 400-500 nye boenheter. For deler av sentrum tillates utbygging i 5-7 etasjer. Andre sentrumsnære utbyggingsområder og fortetningsprosjekter vurderes i kommuneplanens arealdel.
- 1.2 Utbyggingsaksen Sande sentrum – Selvik videreføres og utvides. Innenfor langsiktig utviklingsgrense i RPBA gjennomføres områderegulering for nye boligområder i Skafjellåsen nord i et samarbeid med private interessenter. Andre utbyggingsområder og fortetningsprosjekter innenfor utbyggingsaksen (Dunihagen, Skafjellåsen, Bjørnstad, Lersbryggen) vurderes i kommuneplanens arealdel. En hensiktsmessig tverrforbindelse for gående og syklende fra Skafjellåsen til sentrum

avklares i kommuneplanens arealdel. Nye utbyggingsområder skal legge til rette for at en kollektivakse/ring over tid kan etableres fra sentrum via NJB, Skafjellåsen og Østbygdaveien.

1.3 Boligområder i Sande syd ivaretas gjennom;

- Nordre Jarlsberg Brygge videreføres med i gjennomsnitt ca 30-50 boenheter pr år.
- Selvikåsen/Lyngstad vurderes i kommuneplanens arealdel som en framtidig boligreserve.
- Nye boliger i Bergerområdet vurderes i felles planlegging med Svelvik kommune.

1.4 Boligområder i Sande nord ivaretas gjennom;

- Utbyggingsområder og fortettingsprosjekter vurderes i kommuneplanens arealdel. Utbyggingsområder som kan knyttes til eksisterende teknisk og sosial infrastruktur prioriteres.
- Området Ekeberg i retning Kjeldås skole vurderes særskilt.

1.5 Områder for spredt utbygging vurderes i begrenset omfang i kommuneplanens arealdel i samsvar med plan- og bygningslovens § 11-11 nr 2.

1.6 Nye boligområder skal ha en differensiert boligmasse.

1.7 Sammensetningen av nye boenheter i Sande fram mot 2026 bør anslagsvis bestå av 80% konsentrert bebyggelse (blokk, terrassehus, rekkehus, flermannsbolig m.v.) og 20% eneboliger.

1.8 Når alle forhold ligger til rette for det, og krav i plan og bygningslov med forskrifter oppfylles, skal søknader om endring fra fritidsbolig til helårsbolig imøtekommes.

2. Hovedprinsipper for næringsområder

- 2.1 Hanekleiva defineres som regionalt næringsområde og skal bl.a. dekke Drammensregionens behov for arealer til arealkrevende næringsvirksomhet.
- 2.2 Hanekleiva næringsområde utvides ikke i kommuneplan 2014-2026. Dersom nyetableringer krever det, vil området ved senere kommuneplanrullinger utvides mot pukkverket i Hanekleiva.
- 2.3 Økt areal for handels- og servicenæringen vurderes i områdeplan for Sande sentrum.
- 2.4 Mindre næringsområder og fortettingsprosjekter i andre deler av kommunen vurderes i kommuneplanens arealdel.

3. Hovedprinsipper for fritidsboligområder

- 3.1 I planperioden legges det ikke til rette for nye større områder for fritidsboliger i kystsonen.
- 3.2 Fortettingsprosjekter i eksisterende fritidsboliger i kystsonen kan tillates.
- 3.3 I kommunens skogsområder (Kalmo, Suluvann m.v.) kan større områder for fritidsbolig vurderes dersom alle forhold ligger til rette for det.

Kunne vært mer presis og definert hva "alle forhold" innebærer.

Kunne nevnt, og omtalt hvis relevant, også hovedprinsipper for andre områder, som næring og LNF.

Overordnet begrunnelse: Gir en oversiktlig og grundig presentasjon av relevante forhold og problemstillinger i kommunen.

Eksempel: Beskrivelse av strategi og forhold i kommunen
Kriterium: 1
Kommune: Rendalen
Dokument: Planprogram 2014 - 2023, Kap. 3-4
Vedtatt: 22. oktober 2013

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

3 RAMMER OG RETNINGSLINJER

3.1 NASJONALE RAMMER

Mål og rammer for den nasjonale arealpolitikken blir blant annet formidlet i nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, stortingsmeldinger, rikspolitiske og statlige retningslinjer og rundskriv. Fylkesmannen og andre statlige sektormyndigheter har ansvar for å følge opp målene og rammene overfor kommunene. Avvik fra retningslinjene kan gi grunnlag for innsigelser til kommunale planer fra fylkeskommune, nabokommuner eller statlige fagmyndigheter.

Nasjonale rammer vektlegger blant annet å:

- Samle naturinngrep
- Redusere klimagassutslipp
- Ivareta biologisk mangfold

Tydelige referanser til nasjonale og regionale føringer, med konkretiseringer av hvordan de forstås.

- Legge til rette for friluftsliv og rekreasjon
- Unngå omdisponering av dyrkbar mark

Utover disse retningslinjene skal kommuneplanens arealdel utarbeides i henhold til plan- og bygningsloven med forskrifter. Plan- og bygningsloven setter krav til utarbeidelse av kommuneplan, til innhold og til gjennomføring av kommuneplanprosessen, og til oppgaver og hensyn i planleggingen.

3.2 REGIONALE RAMMER

Regionale rammer omfatter blant annet regional planstrategi for Hedmark, fylkesdelplaner for villrein, energi og klima, kulturminner, regional samferdselsplan og arealstrategi for fjellområdene. Planene legger føringer og er retningsgivende for kommunens saksbehandling og ved utarbeiding og revidering av kommunale planer.

Regionale rammer vektlegger blant annet å:

- Opprettholde bosetting i fjelltraktene
- Bærekraftig ressursbruk
- Legge til rette for næringsutvikling basert på lokale ressurser
- Redusere klimagassutslipp
- Sikre et mangfold og særpreg av kulturminner og kulturmiljøer i Hedmark

Kunne tydeliggjort hva regionale og nasjonale føringer innebærer for kommunen, for å knytte de til spesifikke forhold i kommunen.

4 SENTRALE TEMA OG UTFORDRINGER

Oversiktlig presentasjon av forhold og problemstillinger i kommunen inndelt i tema. Her eksemplifisert for LNFR.

4.1 LANDBRUKS-, NATUR- OG FRILUFTSOMRÅDER MED REINDRIFT (LNFR)

4.1.1 SPREDT BEBYGGELSE

I siste revidering ble det ikke gjort overordnede vurderinger av områdene for spredt bebyggelse. Tidligere LNFB-områder for spredt fritidsbebyggelse ble omgjort til LNFR (Landbruks-, natur- og friluftsområder samt reindrift med vanlig rettsvirkning) og LNFA-områdene for spredt bolig-, ervervs- og fritidsbebyggelse ble videreført stort sett uten endringer. Flere steder er grensene unaturlige i forhold til den eksisterende bebyggelsen, slik at unødvendig mange søknader må behandles som dispensasjoner. Det er derfor nødvendig å gå gjennom dagens grenser og vurdere utvidelser, justeringer og nye områder for spredt bebyggelse. Noen steder kan det også være aktuelt med spredt fritids- eller næringsbebyggelse.

Innenfor områder for spredt bebyggelse er det tillatt med fritidsbebyggelse på inntil 80 m² og nybygg på 30 m². Det er nødvendig å ta stilling til om man ønsker nybygg på ubebygde tomter, og i så fall om det skal settes en høyere arealgrense for nybygg. Det kan også være aktuelt å øke den øvre arealgrensen på 80 m² for fritidsbebyggelse i LNFA.

Ved dispensasjon fra LNFR-formålet skal bestemmelsene for LNFA-områder brukes som retningslinjer. Det kan være mer hensiktsmessig å frigjøre disse to fra hverandre og utarbeide egne retningslinjer for dispensasjoner fra LNFR-formålet.

Kan med fordel skille bestemmelser fra denne gjennomgangen av forhold og problemstillinger.

4.1.2 INNDELING I UNDERFORMÅL

I gjeldende plan er LNFR-områder delt inn i LNFR med vanlig rettsvirkning (kun tillatt med landbruksbebyggelse) og LNFA for spredt bolig-, ervervs- og fritidsbebyggelse. I henhold til plan- og bygningsloven av 2008 er hovedformålet LNFR nå delt inn i:

- **LNFR BOKSTAV A** for areal for nødvendig tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag (det tilsvarer det som omtales som LNFR i eksisterende plan) og
- **LNFR BOKSTAV B** for områder med spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse (tilsvare LNFA i eksisterende plan).

Det er ikke lett å holde styr på hoved- og underformål knyttet til LNFR-formålet, spesielt når begrepene og forkortelsene har endret seg både mellom planer og med ny plan- og bygningslov. Med fare for å skape enda mer forvirring mener vi likevel det er best å forholde seg til den gjeldende inndelingen i plan- og bygningsloven. Det vil være i samsvar med dagens bruk av begrepene og vil være sammenlignbart med kommuneplaner i andre kommuner. For å tydeliggjøre skillet fra tidligere LNFA og LNFB bør man bruke LNFR bokstav a og b.

4.2 LANDBRUK PLUSS

Dagens bestemmelser til LNFR-områder er uklare på hvordan man skal tolke bestemmelsene i forhold til Landbruk Pluss (veileder T-1443, Miljøverndepartementet 2005). Det vil si at det er uklart hvilke tiltak knyttet til tilleggsnæringer i landbruket som inngår i arealformålet og hvilke som må behandles gjennom dispensasjon. Det bør lages en oversikt med eksempler på konkrete tiltak knyttet til tilleggsnæringer i landbruket, hvilke som skal inngå i LNFR-formålet og hvilke som eventuelt kan tillates gjennom dispensasjon. Landbruk Pluss-veilederen bør brukes som grunnlag, men oversikten over tiltak i veilederen bør gjøres mer konkret. Det er spesielt gardsturisme, jaktkoier og skogshusvær som det er viktig å ta stilling til.

4.3 NÆRING

Enkelte områder som i dag ligger i LNFR har mer form av næringsbebyggelse. Det gjør det vanskelig å føre en helhetlig saksbehandling når nye tiltak må behandles som dispensasjoner. Eksempler på slike områder er Søvollen (Romenstad hytte- og gardsferie), Lia/Klettsetra (Rendalen Fjellridning) og Skogås (Spydspissen villmarksopplevelser). Det skal vurderes om disse og lignende områder skal legges inn enten som næringsformål eller spredt næringsbebyggelse.

Setervoller synes å være prioriterte kulturmiljø, men ord som "kulturminne", "kulturmiljø" og "kulturlandskap" blir ikke nevnt og det er ikke tydelig hvilke konsekvenser verdiangivelsen til vollene skal ha.

4.4 SETERVOLLER

I 2005 ble det på oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark gjennomført en kartlegging av seterlandskap i Rendalen kommune. Alle setervoller ble gitt en verdi på en skala fra én til fem, der én er høyeste verdi. I henhold til dagens bestemmelser til arealdelen skal seterkartleggingen inngå som en del av vurderingen av tiltak på setervoller. Det bør vurderes om for eksempel setervollene med høyest verdi skal vises i plankartet med hensynssone landskap eller bevaring av kulturmiljø. Ingen av setervollene er gitt verdi én, men Munkbetsetra, Klettvollen, Storlegda, Haugsetvollen, Skjellåvollen, Gammelsetra (ved veiskillet Klettseterveien/Spekedalsveien), Joten og Spekedalen er gitt verdi to.

Overordnet begrunnelse: Utredningstemaer defineres og begrunnes, og det angis hovedutfordringer. Tydelig spesifisering av hvilken ny kunnskap som behøves og hvordan den skal samles inn. Særlig positivt at verdi- og konsekvensvurderinger av nye utbyggingsområder sees i lys av arealstrategien.

Eksempel: Føringer for utredning

Kriterium: 2

Kommune: Sande (Vestfold)

Dokument: Planprogram 2014 - 2026, "Utredningsprogram"

Vedtatt: 24. april 2013

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

AREALDELEN – UTREDNINGSPROGRAM

Etter PBL § 4-2 skal kommuneplanen ved offentlig ettersyn ha en planbeskrivelse som beskriver planens formål, hovedinnhold og samlede virkninger. Planbeskrivelsen skal gi en særskilt vurdering og beskrivelse – konsekvensutredning – av planens virkninger for miljø og samfunn. Konsekvensutredningen vil bestå av flere deler:

- En generell del som er innarbeidet i planbeskrivelsen
- Ulike temakart
- Verdi- og konsekvensvurdering av alle nye utbyggingsområder

Utredningstema

Ved utlegging av arealdelen til offentlig ettersyn skal planbeskrivelsen gi en beskrivelse av planforslagets samlede virkninger for miljø og samfunn. For de ulike utredningstema vil vurderingene baseres på kjent kunnskap gjennom nasjonale, regionale og lokale faglige databaser, som Direktoratet for Naturforvaltning (DN), Riksantikvaren (www.kulturminnesok.no), NGU, miljostatus.no, Arealis, Askeladden, Skog & Landskap, nasjonal vegdatabase osv. [Bør refereres til hovedkilden: askeladden.ra.no/](http://askeladden.ra.no/)

I forbindelse med Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som bli lagt til grunn for vurderingene. Dette gjelder temakart pr kommune;

- Temakart for landbruk
- Temakart for naturkart
- Temakart for rekreasjon
- Temakart for landskap

I RPBA er det videre fylkesvise temakart for bl.a. grønnstruktur, kulturmiljøer, rekreasjon, landskap, befolkning/kollektiv, gang/syssel, næring og flomsone, som vil bli lagt til grunn for vurderingene i kommuneplanen.

For følgende utredningstema vil kjent kunnskap gjennom databaser m.v. bli lagt til grunn:

- Landskap
- Naturmangfold og biologisk mangfold
- Jord- og skogbruksressurser
- Kulturminner og kulturmiljø
- Klima, energi og miljø, herunder havnivåstigning

Kjent kunnskap vil bli supplert med lokal kunnskap og faglig skjønn.

Tydelig spesifisering av hvilken ny kunnskap som behøves og hvordan den skal samles inn.

Kunne inkludert kulturlandskap her og for temakartene på neste side.

For følgende utredningstema vil kjent kunnskap suppleres med nye utredninger og vurderinger:

- **Samfunnsikkerhet:** Parallelt med kommuneplanen skal Sande i 2013 i samsvar med planstrategien revidere overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) for hele kommunen. Samtidig foreligger ny NGI-rapport om lav områdestabilitet (kvikkleire) og lokalstabilitet i Sande sentrum. For alle områder under marin grense vil det bli vurdert hvordan kommunen i plan og bestemmelser kan sikre nødvendig sikkerhet i arealplaner og byggesaker. Samfunnsikkerhet blir også et viktig tema i konsekvensvurderingen av private arealinnspill.
- **Transportbehov og trafiksikkerhet:** Trafikale forhold og muligheter for redusert transportbehov er et utredningstema i arealdelen. Arealstrategiene tilsier at nye utbyggingsområder skal legges til rette for at en kollektivakse/ring over tid kan etableres fra sentrum via NJB, Skafjellåsen og Østbygdaveien. Samtidig skal kommunen i 2013 i samsvar med planstrategien revidere trafiksikkerhetsplanen for Sande.
- **Friluftsliv, rekreasjon og folkehelse:** Folkehelse er et gjennomgående tema i både samfunnsdelen og arealdelen. Med utgangspunkt i kjent kunnskap om rekreasjon, naturverdier, landskap og fylkets temakart for grønnstruktur vil kommunens grønnstruktur i og nær boligområder og sentrum samt forbindelseslinjer/grøntkorridorer mellom boligområder og større rekreasjonsområder bli et utredningstema i kommuneplanen. Kunnskap finnes i kommunens barnetråkkregistreringer, søknad som *Trygt Lokalsamfunn* samt vedtatt plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Det vil bli utarbeidet eget temakart for grønnstruktur i Sande.
- **Kystsonen:** Med bakgrunn i et omfattende utredningsarbeid hadde Sande tidligere definert retningslinje for RPR-strandsonen, senest inntegnet i kommuneplan 2007-2019. Denne er ikke godkjent som byggegrense i medhold av Statlige planretningslinjer for forvaltning av strandsonen (2011). En fullstendig gjennomgang av kystsonen og fastsetting av byggegrenser blir derved et utredningstema i kommuneplanen. att i denne forbindelse. Det vil bli utarbeidet eget temakart for kystsonen i Sande.
- **Forurensing og støy:** Kommunen har ikke gode data for forurensing og støy. I samarbeid med berørte instanser vil støysoner langs veg og bane bli utredet i kommuneplanen. Sammen med lokale data om forurenset grunn vil støy og forurensing bli vurdert ut fra faglig skjønn. Støy og forurensing blir også viktige tema i konsekvensvurderingen av private arealinnspill.
- **Barn og unges oppvekstvilkår:** Lekeområder for barn og unge er delvis kartlagt i forbindelse med barnetråkkundersøkelser. I tillegg vil kommunens oversikt over lekeplasser og grønne områder bli benyttet. Kommunens plan for *God oppvekst* rulleres med en årlig handlingsplan og vil bli vektlagt. Det nyvalgte ungdomsrådet skal aktiviseres i planprosessen og vil sammen med barnerepresentanten ivareta barn og unges interesser i planarbeidet. Barn og unges oppvekstvilkår er også et viktig tema i konsekvensvurderingen av sosial infrastruktur (kommunale tjenester).

Alle utredningstemaer defineres, det angis hovedutfordringer og dette begrunnes godt. Utredningsnivå for hvert tema gjennomgås også på en ok måte.

Det mangler metodebeskrivelse av hvordan de ulike temaene skal vurderes opp mot hverandre i samlet vurdering.

- Infrastruktur og kommunalt tjenestetilbud: Teknisk og sosial infrastruktur er en viktig forutsetning for utbygging av nye områder. Også for kommunens økonomi er dette viktig. Nye byggeområder må etableres slik at de i minst mulig grad belaster kommunens økonomi. I samsvar med planstrategien skal kommunen hovedplaner for hhv vann og avløp revideres og ny hovedplan for samferdsel utarbeides i 2013. Planstrategien sier videre at Sande skal utrede en strukturplan for skoler og barnehager parallelt med kommuneplanen. Teknisk og sosial infrastruktur er også viktige tema i konsekvensvurderingen for nye utbyggingsområder.

Temakart

I kommuneplan 2011-2023 ble det utarbeidet følgende temakart:

- Temakart for reguleringsplaner som fortsatt skal gjelde
- Temakart for faresoner
- Temakart hensynssoner for kulturminner
- Temakart støy

Bra at det vises til temakart og at de benyttes aktivt.

Det skal foretas en ytterligere vurdering om eldre reguleringsplaner skal oppheves. I temakart for reguleringsplaner vil det derfor foretas nødvendige justeringer. Øvrige temakart vil bli revidert.

Følgende nye temakart skal utarbeides:

- Temakart for kystsonen
- Temakart for grønnstruktur

God presisering, fordi disse kan være for gamle til å oppfylle krav om undersøkelser for miljøtema og håndtering av disse.

I tillegg skal det vurderes en digitalisering av barnetråkkregistreringene.

Videre vil kommunevise temakart i RPBA bli lagt til grunn for vurderingene i kommuneplanen. Dette omfatter temakart for hhv landbruk, rekreasjon, naturkart og landskap.

Verdi- og konsekvensvurdering av alle nye utbyggingsområder

Private arealinnspill skal fremmes i henhold til ny veileder. Alle områder vil spesielt bli vurdert i forhold til kommunens arealstrategier og langsiktige utviklingsgrenser i RPBA. For gjennomføring av arealstrategiene legges følgende til grunn:

- Fortetting i Sande sentrum vises gjennom områdeplan for sentrum.
- For Skafjellåsen nord stilles krav om områdeplan.
- For Sande nord, aksene sentrum-Selvik (utenom Skafjellåsen nord) og for Berger avklares nye områder gjennom private arealinnspill.

Gode presiseringer av at innspill vurderes etter arealstrategien og regional plan.

For nye utbyggingsområder skal det lages det en verdi- og konsekvensvurdering. Det gjelder også for eventuell spredt bebyggelse i LNF-områdene. Hvor omfattende og detaljert utredningen av enkeltområder bør være, er avhengig av størrelsen på den aktuelle utbyggingen og antatte virkninger for miljø og samfunn i det aktuelle området. I samsvar med MDs veileder vil konsekvensene av endret arealbruk fastsettes ved å sammenholde områdets verdi og omfanget (virkningen) av tiltaket. Vurdering av verdi og omfang/virkning skal baseres på kjente registreringer, faglig skjønn, befaringer og andre kjente opplysninger. Følgende tema skal vurderes:

Miljø:

- Forurensning/klima
- Støy
- Jord- og skogbruksressurser
- Naturmangfold og biologisk mangfold
- Landskap
- Kulturminner og kulturmiljø
- Nærmiljø, grønnstruktur og friluftsliv

Samfunn:

- Samfunnssikkerhet, risiko og sårbarhet
- Transportbehov
- Teknisk infrastruktur
- Sosial infrastruktur (kommunale tjenester, barn/unges oppvekstvilkår m.v.)
- Arealstrategi og tettstedutvikling

Særlig positivt at verdi og konsekvensutredning av nye utbyggingsområder sees i lys av kommunens arealstrategi.

Disse temaene skal vurderes med en kortfattet beskrivelse. Alle nye utbyggingsområder skal vurderes i forhold til hvert tema.. Følgende metodikk benyttes ved vurderingen av områdene:

5 KONSEKVENsutREDNING

5.1 BAKGRUNN

I henhold til plan- og bygningsloven § 4-2 skal det utarbeides konsekvensutredning for kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging. Vurderingene skal være på et beslutningsrelevant nivå og kan legge føringer for hva som eventuelt skal utredes i reguleringsplan. Vurderingene vil ta utgangspunkt i eksisterende kunnskap og kjente registreringer. Der det er ulike alternativer for ny eller endret utbygging skal også alternativer konsekvensutredes. De samlede virkningene fra flere tiltak skal vurderes i sammenheng der det er naturlig.

5.2 METODE

Konsekvensen av utbyggingen fastsettes ved å sammenstille verdi og omfang i en systematisk fire-trinns prosedyre som beskrevet i vegvesenets Håndbok 140 om konsekvensanalyser:

- TRINN 1: fastsette verdi for hvert tema på en tredelt skala: liten-middels-stor
- TRINN 2: beskrive omfang av virkninger av tiltaket på en femdelt skala: stort negativt – middels negativt – lite/intet – middels positivt – stort positivt
- TRINN 3: fastsette konsekvens basert på verdi og omfang ved bruk av konsekvensvifta
- TRINN 4: konklusjon basert på en samlet vurdering av konsekvens for alle tema

Ryddig og konsis
beskrivelse av
overordnet metode

Alle vurderinger skal være relatert til et 0-alternativ som beskriver en videreføring av dagens situasjon. Datagrunnlaget skal vurderes på en tretrinns skala: godt – middels godt – mangelfullt.

Konsekvensutredningen vil bestå av to deler, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 9:

- DEL 1 omfatter vurdering av nye områder for utbygging eller eksisterende byggeområder med vesentlig endret arealbruk.
- DEL 2 omfatter vurdering av virkningen av den samlede arealendringen i planen.

5.2.1 DEL 1: NYE BYGGEOMRÅDER

Med bakgrunn i kapittel 4 vil det være naturlig å begrense konsekvensutredningen av enkeltområder til nye byggeområder for næring. Om det tas inn andre utbyggingsområder må også de konsekvensutredes. Tabell 1 og Tabell 2 gir en oversikt over temaene som skal inngå i konsekvensutredningen, hvilke kilder som skal brukes og vurderinger som er relevante for de ulike temaene.

Strukturen gjør det enkelt å se hvilke kilder som skal ligge til grunn for vurderingene på de ulike temaene.

NATUR- OG MILJØRESSURSER

Tabell 1 Utredningstemaer og kilder/vurderinger knyttet til natur- og miljøressurser

Tema	Kilde/vurderinger
Naturverdier og biologisk mangfold	Rødlistearter (Artsdatabanken) Inngrepsfrie naturområder (INON, Miljødirektoratet) Miljøregistreringer i skog (Skog og landskap) Trekkeveier og brukskart for Rendalsren (Rendal Renselskap)

Har kun en liste over kilder, ingen vurdering av kvaliteten på kildene, ingenting om hvilken informasjon som mangler, eller hvordan kildene skal brukes.

Tema	Kilde/vurderinger
	Viltkart (Rendalen kommune) Naturtyper (Miljødirektoratet) Arter (Miljødirektoratet) Utvalgte naturtyper (Miljødirektoratet) Prioriterte arter (Miljødirektoratet)
Jord- og skogressurser	Markslagskart (Skog og landskap) Kjente beiteområder
Landskap	Fjernvirkninger
Kulturminner og kulturmiljø	Askeladden (Riksantikvaren) Fylkesdelplan kulturminner (Hedmark fylkeskommune) Helhetlige kulturlandskap (Miljødirektoratet) SEFRAK-registeret (matrikkelen) Lokalkunnskap
Forurensning	Forurenset grunn (miljostatus.no) Støysoner i gjeldende arealdel Støy fra for eksempel masseuttak, større veier osv.

Særlig i store utmarkskommuner kan kvaliteten på eksempelvis nasjonale databaser for naturmangfold være ujevn. Kunne vært tydelig på kvalitet på og usikkerhet i datagrunnlaget, og eventuelle krav til befarig.

SAMFUNN

Tabell 2 Utredningstemaer og vurderinger knyttet til samfunn

Tema	Vurderinger
Friluftsliv	Friluftsliv, stier og løyper
Barn og unge	Lekeplass/nærområder til boliger
Universell utforming	Offentlig tilgjengelige bygg og utearealer skal være universelt utformet
Folkehelse	Henger sammen med punktene over
Næringsliv og sysselsetting	
Kommunale tjenester og infrastruktur	Barnehage, skole, vei, vann, avløp, trafikkikkerhet
Transportbehov, energiforbruk og -løsninger	Begrense transportbehovet i hverdagen Solforhold og passiv oppvarming
Beredskap og ulykkesrisiko	Gjeldende risiko- og sårbarhetsanalyse må oppdateres for hele kommunen og for nye utbyggingsområder Snøskred og steinsprang (NGU)

Det skal utarbeides et skjema for hvert byggeområde der det foreslåtte tiltaket beskrives kort med et utsnitt av plankartet for det foreslåtte området. Verdi, omfang og konsekvens skal fastsettes for alle relevante tema i Tabell 1 både for 0-alternativet og tiltaket. Den totale konsekvensen av tiltaket i forhold til 0-alternativet skal beskrives kort i en konklusjon.

5.2.2 DEL 2: SAMLET AREALENDRING

De samlede arealendringene i planen vil hovedsakelig omfatte nye og endrede områder til spredt bebyggelse, nye næringsområder og endrede føringer for landbruk pluss-tiltak i LNFR-områder. Det skal utarbeides et skjema tilsvarende det beskrevet under 5.2.1 for byggeområder for planen i sin helhet.

V1.2: Konsekvensutredning

Følgende eksempler på konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel vurderes til å oppfylle minst ett av følgende kriterier:

1. Planen og eventuelle alternative planer er beskrevet tydelig, jf. § 19
2. Det er enkelt forståelig hvilke metoder som ligger til grunn for utredningen, inkludert kildehenvisninger, jf. § 17 og § 22.
3. Vesentlige virkninger for miljø og samfunn er beskrevet og vurdert for hvert delområde, også om virkningene er positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, varige, kortsiktige eller langsiktige, for hvert tema og oppsummert på tvers av tema, jf. § 21.
4. Virkningene av de samlede arealbruksendringene som følger av kpa er tydelig redegjort for, jf. § 18.

Det følgende presenterer eksemplene med tekstbokser som gir kort bakgrunnsinformasjon, viser til positive aspekter ved eksemplene og nevner mulige forbedringspunkter.

Fargekodeforklaring:

Bakgrunn

Begrunnelse: Hvorfor er dette et godt eksempel?

Forbedringspotensial: hva kunne vært gjort bedre?

Overordnet begrunnelse: Ulike utviklingsalternativer for området Bryne sentrum presenteres og vurderes oversiktlig.

Eksempel: Beskrivelse av plan og alternativer
Kriterium: 1
Kommune: Time
Dokument: Konsekvensutredning og ROS-analyser, kapittel 5.2.3.3
Vedtatt: 19. august 2016

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

Ulike alternativer for utvikling vurderes samlet for hele handelsområdet i sentrum.

5.2.3.3. Alternative utviklingsalternativer

Med bakgrunn i de 2 ovennevnte kartleggingene og analysene er det vurdert 3 alternative utviklingsmuligheter for handelsområdet i sentrum.

- «Et 0-alternativ» – ingen endringer i områder med sentrumsformål ifht gjeldende sentrumsplan
- «Kompakte by» - En variant som har som mål å beholde en kompakte by med fokus på viktige byrom som Arne Garborgs veg, Jernbanestasjon og Reevegen
- «Regionsenteret Bryne» - en variant som har et spesielt fokus på tilrettelegging for virksomheter med plasskrevende konsept langs Fv 44

Alternativene er bl.a vurdert på:

- Sitt bidrag til et kompakt sentrum,

- Graden sentrum vil bli styrket,
- Graden Bryne som regionsenter vil bli styrket
- Graden miljøvennlig transport blir stimulert
- Om trafikkavviklingen kan skje på en effektiv og trygg måte.

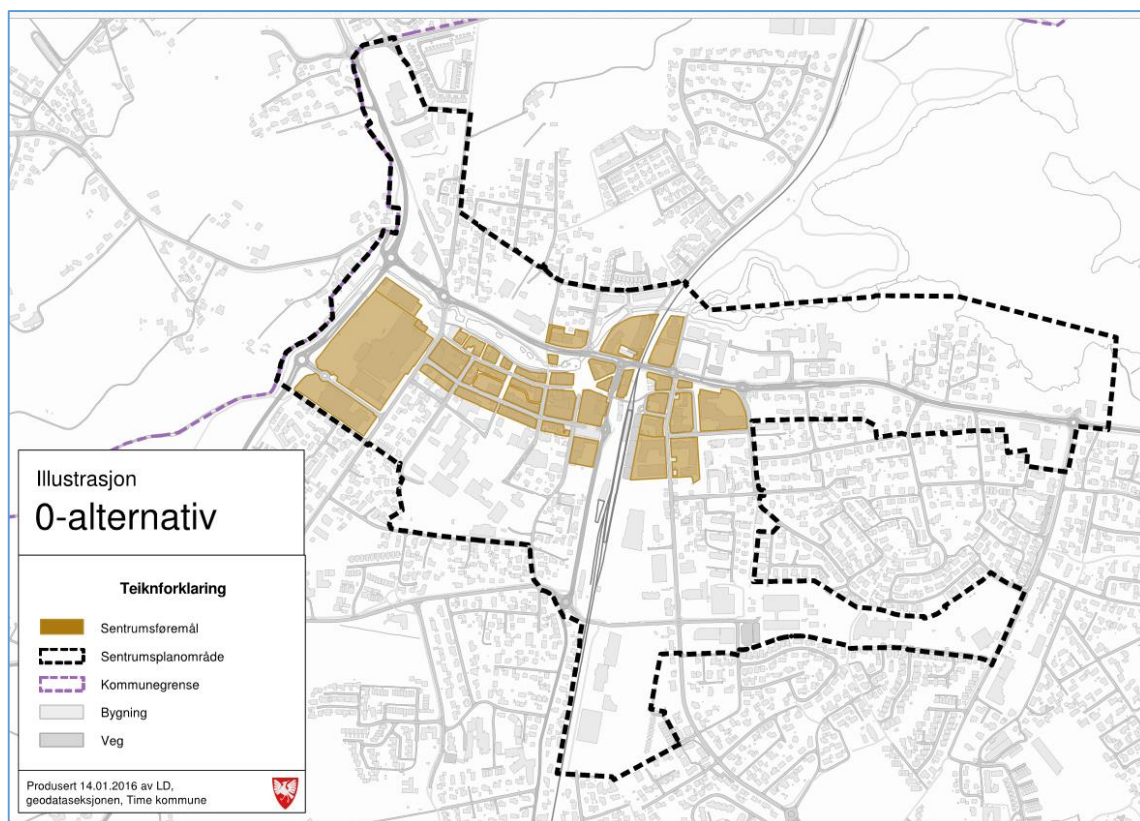
Arealregnskap	Eksisterende tomte areal med formål «Sentrum»	Nytt areal	Merknad
0-Alternativ	128 000 m ²	--	
Kompakt sentrum	128 000 m ²	• 15 500 m² • <u>19 250 m²</u> • 34 750 m²	• Sør for Arne Garborgs veg • Nord for Arne Garborgs veg (men uten S45)
Regionsenter	128 000 m ²	• 34 750 m² • 12 875 m²	• Kompakt sentrum • S45
Tallene viser tomteareal – noen tomter har detaljhandel, andre tomter vurderes å ha potensial, men kan det være svært usannsynlig at potensialet utløses i planperioden (f.e Jæren hotell (S41), boligområdet S42Shell stasjonen (S44) , , m. fl)			

Alternativ A «0-Alternativ»

Dagens område med formål «Sentrumskerne» utvides ikke. På denne måten beholdes det et kompakt handelsområde med korte avstander fra kollektivknutepunktet. Avstanden fra ytterste grense av dagens senterformål i nordøst til ytterste grense i sørvest er ca 1000 m. Avstanden fra M44 til jernbanestasjonen ca 450 m.

Den regionale handelsanalysen utarbeidet av Norconsult konkluderer med at det i utgangspunkt bør kunne være mulig å dekke et framtidig behov for detaljhandelsareal på 15000-20 000 m² innenfor dagens sentrumsområde. For å kunne innpasse fremtidig handelsvirksomhet, gjerne som mini-kjøpesenter inn i dagens sentrumsområde, kreves det at en eller flere kvartaler transformeres og fortettes.

Det vises til konkrete konsekvenser av hver av strategiene for utvikling av sentrum.

I forbindelse med revidering av planen har investorer med utbyggingsplaner på Bryne blitt invitert til å presentere sine planer og ønsker foran styringsgruppen. Innenfor dagens område med senterformål kom det 6 innspill. Kommunen vurderer disse planene ikke til å kunne dekke arealbehovet kommunen har lagt til grunn (20.000-25.000m²). Det er potensial til stede for mer detaljhandel i sentrum. Det er pr i dag ledig areal bl.a. i Torgsenteret, og det ligger et potensial i noen parkeringsplasser, men det er ikke avklart om det er interesse i å utvikle disse eiendommene til handelsvirksomhet, eller om de skal brukes til andre formål (kultur, mulighet for ny kino utredet, mm), eller om det er interesse for å utvikle de i det hele tatt.

Kommunen har fått forespørsel fra virksomheter med større salgsflater (over 2000 m²) hvor de evt. vil kunne etablere seg på Bryne. Disse virksomhetene har gitt klart uttrykk for å ikke være interessert i å etablere seg i sentrum. Dette begrunnes bl.a. med at det vil være krevende med vareleveranser i sentrum, og med manglende parkeringsareal i nærheten.

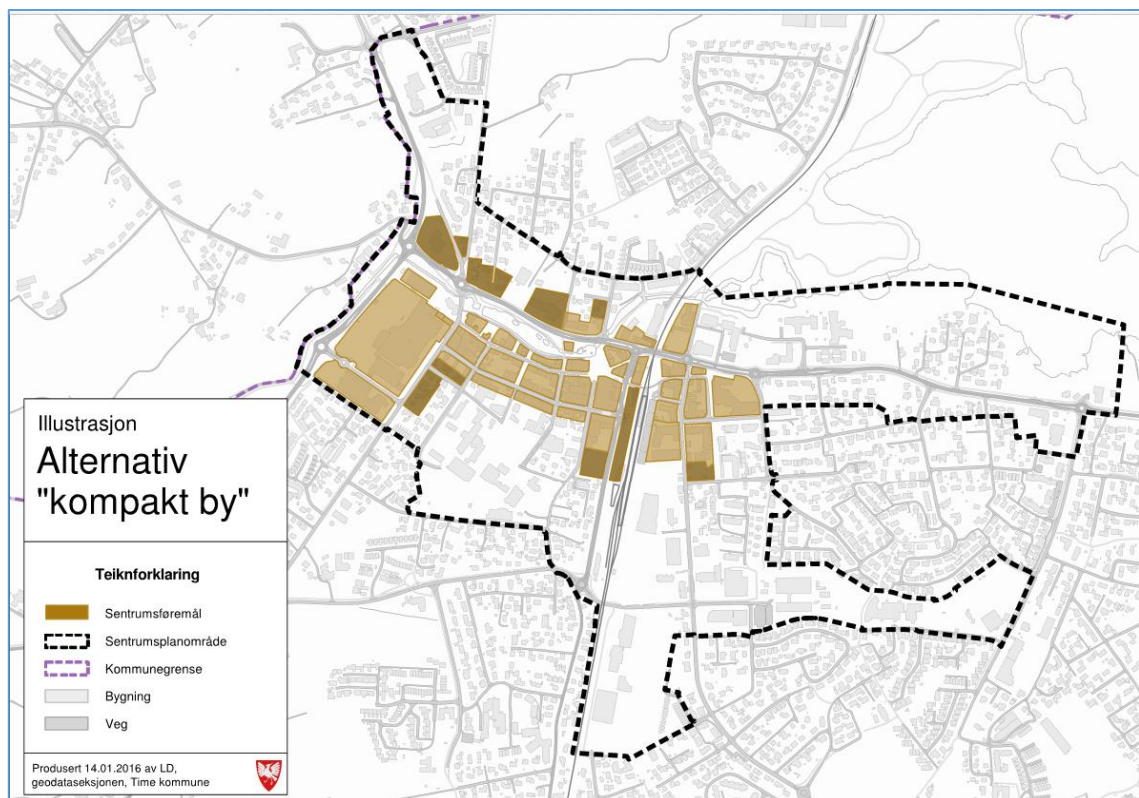
På grunn av dagens manglende interesse av (større)virksomheter til å etablere seg i sentrum vil sentrumsutviklingen kunne komme tregere i gang enn ønskelig. En god parkeringsløsning med nærhet til Storgata, som samtidig enkelt kan nås fra hovedveiene, anses som en av flere forutsetninger for at dette alternativet vil kunne gi et styrket sentrum. Interessen som investorene v/ Brynelauget har vist i å samarbeide om et felles parkeringsanlegg ses i denne sammenhengen svært positivt på.

Kartleggingen har vist et betydelig potensial i noen kvartaler i og rundt Storgata, og potensial for etablering av mindre kjøpesentra anses å kunne være til stede. I noen av disse vil eierforholdene likevel gjøre det krevende å få realisert dette potensialet. Forutsetning for å få utløst dette potensialet er at grunneierne enten er i interessert i å selge sin eiendom eller i å samarbeide om en felles utvikling. Her vil noen måtte ta et initiativ.

Kunne en lykkes med dette vil denne varianten bidra mest til et kompakt sentrum, med korte avstander og mulighet for bruk av miljøvennlige transportmidler (sykling/gåing). Klarer en ikke å lykkes med å utløse potensialet som ligger i eksisterende sentrumsområde, vil det kunne føre til at virksomheter etablerer seg steder hvor handelsareal er lettere tilgjengelig. Dette vil sannsynligvis svekke Bryne som regionsenter, vil kunne gi handelslekkasje og videre utarming av handlegata, og føre til større transportbehov.

Alternativ B- «Kompakt sentrum»

I dette alternativet utvides området med senterformål med en tomtestørrelse på ca 34 750 m². Dette gjelder i all hovedsak de nye foreslåtte områdene langs Arne Garborgs veg, Jernbanegata og Reevegen.

Utvidelsen er først og fremst et plangrep for å styrke de viktigste byrommene på Bryne. Foreslått utvidelse vil samtidig delvis imøtekomme ønsker fra grunneiere. I ett område har grunneierne i den uformelle høringsrunden vist å være imot formålsendringen. Størst utviklingspotensial vurderes å ligge i S20, S26, S34, S37/S38 og S44. Det hadde vært en fordel for sentrumsutviklingen hvis bensinstasjonen ved rundkjøringen ved AG veg og Fv 44 kunne lokaliseres noe utenfor sentrum. Ny bruforbindelse over Bryneånå som for tiden realiseres ved Bryne Mølle/Kaizers plassen og eksisterende undergang under AG veg vil gjøre dette område med sin korte avstand til jernbanestasjonen, M44, Fv 44 og kollektiv tilbudet mot Klepp svært egnet til detaljhandel. Om det er interesse for en slik flytting er p.t. ikke kjent.

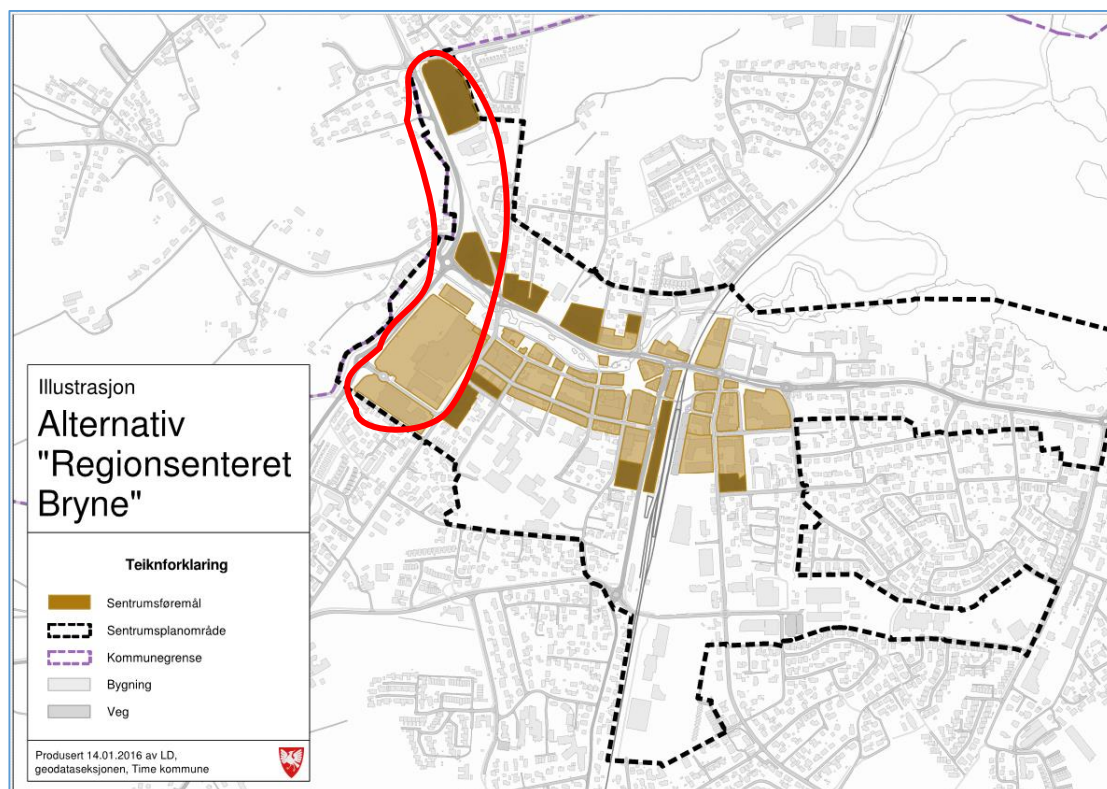
Området S38 er tatt inn som område med senterformål. Dette pga sin sentrumsnære beliggenhet, planlagt bru i Fritz Røedparken/over Bryneånå og ønske og mål om å utvikle Arne Garborgs veg som bygata. Jæren hotell som er lokalisert i S41 vil da ha mulighet til å kunne gi et større bidrag til bylivet enn tilfellet er i dag, evt. i form av noe detaljhandel. Forutsetning her er at det blir en trygg krysning av AG- veg (fotgjengerfelt, gjerne lysregulert).

Eksisterende handelsvirksomhet i S37 har ytret ønske om utvidelse av området med senterformålet nordover i kvartalet (langs Parkvegen). Dette er imøtekommet, siden dette er i tråd med det kommunen ønsker å oppnå med området langs og nord for AG-vegen.

Adkomst til disse områdene vil kunne skje fra eksisterende sidegater og Brynevegen. Det vil ikke generere behov for nye rundkjøringen eller andre av-/påkjørslers. Sentrumsområdet utvides noe, men vurderes fortsatt som kompakt.

Alternativ C: «Regionsenteret Bryne»

Navnet til dette alternativet er valgt for å vise at kommunen, i tillegg til ordinær detaljhandel, ønsker å tilrettelegge for virksomheter med plasskrevende konsepter som er vanskelig å passe inn i det eksisterende sentrumsområdet. Kommunen ønsker å legge til rette for virksomheter som naturlig hører hjemme i et regionsenter, også for de som pga sitt omfang vanskelig kan lokaliseres i det eksisterende bysenteret. Disse bør både ha god adkomstmulighet med bil, samt ligge i gangavstand fra et kollektivknutepunkt.

I dette alternativet er det særlig områdene S1, S2, S3, S44 og S45 jf plankartet som vurderes å ha potensial for virksomheter med plasskrevende konsepter. S1 og S2 inngår i senterformål i gjeldende plan, mens S43, S44 og S45 innebærer utvidelse av sentrumsområdet. I noen av disse områdene er det et uttrykt ønske om å utnytte potensialet som ligger i disse områdene, men ikke i alle. Noen av områdene er bebygde og en eventuell transformasjon vil i disse områdene sannsynligvis kreve tid, hvis grunneiere vil være interessert i det hele tatt.

Det er gitt uttrykk for ønsket om en bedre utnyttning og tilrettelegging for plasskrevende konsepter. S43 og S44 ligger mest gunstig til, både i fht. kollektivknutepunkt og adkomstmuligheter med bil. S45 Morenefaret vurderes som mindre gunstig. En avstand på ca 700 -800m målt luftlinje og 800-900 m målt gangavstand fra hhv torget og jernbanestasjonen, og en avstand på ca. 450-500m fra kjøpesenteret M44 og handlegata Storgate og

omkringliggende butikker, gjør at det vurderes at området ikke direkte bidrar til å styrke og utvikle et kompakt sentrum.

På den andre siden påpekes virksomheter med plasskrevende konsepter at disse ønsker å etablere seg på Jæren, og kommunen mener at de bør da kunne finne sin plass i et regionsenter heller enn at de spres utover regionen. På den måten vil lokalisering av slike virksomheter/konsepter i S44 og S45 være et mer positivt bidrag for sentrumsutviklingen enn en evt lokalisering av slike plasskrevende virksomheter på Håland eller i nærliggende tettsteder. Dette må også ses i sammenheng med muligheter som ligger på andre siden av Fv 44 i Klepp kommune.

Det vil i S45 kun tillates virksomheter med salgsflate over 2000m²

Figuren viser eksisterende sentrumsområde med skravur, foreslåtte nye sentrumsområder + nærliggende områder med blandet formål i Klepp kommune.

Det mest nordlige området viser område reg.plan Eskervegen (bolig/bilforretning).

Det brukes et godt detaljeringsnivå på omtalen av alternativene.

I 1. høringsrunde har det kommet inn innspill om en uheldig blanding av bolig og næringstrafikk hvis det skulle åpnes for detaljhandel i S45. Dette vil kunne løses ved en annen trafikkløsning.

Redegjørelsen kan være i overkant detaljert og kunne vært mer konsis, siden dette er konsekvensutredning av hele kommuneplanens arealdel.

[Konklusjon er ikke gjengitt]

3.3 ALTERNATIVE UTBYGGINGSMODELLER FOR GJØVIK BY

Som grunnlag for valg av utbyggingsmønster for Gjøvik byområde er det utarbeidet 4 scenarier for framtidig byutvikling. Disse er i grove trekk beskrevet slik:

Konsentrert byutvikling

- Målsetning:
 - Best mulig tilrettelegging for alternativ energi som bio fjernvarmenett
 - Minst mulig behov for transport og best mulig kollektivdekning
 - Minst mulig nedbygging av produktive arealer
 - Sterk miljø- og klimaprofil
 - Styrke sentrum som et urbant miljø
- Tiltak/virkemiddel:
 - Fjernvarmenett som dekker alle områder hvor vesentlig ny utbygging skal skje
 - Sterkere satsing på fortetting i eksisterende utbyggingsområder med god kollektivdekning
 - Høyere utnyttelse i byområde; tettere og høyere, mer urbant sentrum
 - Omregulering av dårlig utnyttede eiendommer i sentrum og evt. ekspropriasjon
 - Begrense tilgangen til eneboligtomter
 - Ta ut enkelte tidligere godkjente / frigitte utbyggingsområder fra kommuneplanens arealdel
- Arealbehov:
 - Oppskrive antallet sentrumsboliger
 - Ta ut ca. halvparten av tidligere godkjente områder for boligbygging i sentrumsnære områder (- 400 daa.)
 - Ingen nye områder for boligbygging legges inn i planen

Eksempel: Beskrivelse plan og alternativer
Kriterium: 1
Kommune: Gjøvik
Dokument: Kommuneplanens arealdel, konsekvensutredning, kapittel 3.3
Vedtatt: 27. mars 2014

Overordnet begrunnelse: Gode og oversiktlige beskrivelser av mål, tiltak og arealbehov for ulike utbyggingsstrategier for Gjøvik by. Konklusjon er tydelig og begrunnet.

Arealbesparende byutvikling

- Målsetning:
 - Godt tilrettelagt for alternativ energi / fjernvarme
 - Tilrettelegging for kollektivtransport
 - Begrenset nedbygging av produktive arealer
 - Middels miljø- og klimaprofil
- Tiltak / virkemiddel:
 - Fjernvarmenett med god dekning og/eller lokale varmesentraler ved større utbyggingsområder
 - Høy utnyttelse i byområdet, mer urbant sentrum
 - Omregulering av dårlig utnyttede eiendommer i sentrum og evt. ekspropriasjon
 - Styring av utbyggingsretning og utbyggingsrekkefølge
 - Nye boliger bygges som fortetting i sentrum og sentrumsnære områder eller som konsentrert bebyggelse i nye områder og tilgang på nye eneboligtomter kun i bestemt retning; rekkefølgebestemmelser
 - Få kollektiv dekning fort i valgt utbyggingsretning
 - Økt kommunal deltakelse i byutviklingsprosjekter
- Arealbehov:
 - Minimalt med nye områder for boligbygging i Gjøvik byområde legges inn i planen.

Gode og oversiktlige beskrivelser av mål, tiltak og arealbehov for hvert alternativ. Det er forklarende og bidrar til å forenkle vurderingene og lande på en sammenlignbar konklusjon. Positivt grep at målsetning presenteres først.

Tradisjonell utbygging

- Målsetning:
 - Utbyggingsområder i alle bydeler
 - Tilrettelegging for alternativ energi / fjernvarme der det ligger til rette for det
 - Opprettholde dagens kollektivtilbud
 - Høyere utnyttelse i sentrumsnære områder
- Tiltak / virkemiddel:
 - Tilrettelegge for boliger av alle karakterer
 - Begrense nye boligområder til beregnet behov
 - Oppfordre til utbygging / fortetting i sentrum
- Arealbehov:
 - 400 daa nye områder for boliger i sentrumsnære områder.

Markedsstyrt utbygging:

- Målsetning:
 - Utbyggingsmønster basert på frivillighet / ønsker fra grunneiere
 - Tomtestørrelser ut fra utbygges ønsker
- Tiltak / virkemiddel:
 - Tilrettelegge for boliger av alle karakterer etter utbygges ønsker; markedet bestemmer
 - Viktig å skjerme mye brukte friluftsområder
- Arealbehov:
 - Større tomter i enkelte områder medfører større arealbehov; legg inn alle foreslåtte nye områder som ikke er direkte i strid med friluftssinteresser: ca. 1000 daa.

3.4 VALG AV UTBYGGINGSMODELL FOR GJØVIK BY

Ut fra de langsiktige arealstrategiene i kommuneplanens arealdel, ATP-strategien for Gjøvik by, og diskusjon med det politiske miljøet i kommunen er det foreslått å legge til grunn Arealbesparende byutvikling som utbyggingsmodell for Gjøvik by.

Kjennetegn ved modellen er:

- Målsetning:
 - Godt tilrettelagt for alternativ energi / fjernvarme
 - Tilrettelegging for kollektivtransport
 - Begrenset nedbygging av produktive arealer
 - Middels miljø- og klimaprofil
- Tiltak / virkemiddel:
 - Fjernvarmenett med god dekning og/eller lokale varmesentraler ved større utbyggingsområder
 - Høy utnyttelse i byområde, mer urbant sentrum
 - Omregulering av dårlig utnyttede eiendommer i sentrum og evt. ekspropriasjon
 - Styring av utbyggingsretning og utbyggingsrekkefølge
 - Nye boliger bygges som fortetting i sentrum og sentrumsnære områder eller som konsentrert bebyggelse i nye områder og tilgang på nye eneboligtomter kun i bestemt retning; rekkefølgebestemmelser
 - Få kollektivdekning fort i valgt utbyggingsretning
 - Økt kommunal deltakelse i byutviklingsprosjekter
- Arealbehov:
 - Minimalt med nye områder for boligbygging legges inn i planen

Bra med en tydelig og begrunnet konklusjon

Overordnet begrunnelse: En tydelig innledning med henvisning til relevant regelverk og oppsummering av strategiene som ligger til grunn for kommuneplanen.

Eksempel: Beskrivelse av plan og alternativer
Kriterium: 1
Kommune: Mandal
Dokument: Konsekvensutredning, innledning
Vedtatt: 10. september 2015

INNLEDNING

Konsekvensvurderingene er fordelt på boligområder, hytteområder og småbåthavner. Rekkefølgen følger gårds- og bruksnummer.

Plan- og bygningslovens § 4-2 stiller krav om konsekvensutredning av nye utbyggingsområder i kommuneplanen. Det er planens virkninger for miljø og samfunn som skal utredes.

Forskrift om konsekvensutredninger, vedlegg III, sier bl.a. at det skal gis en beskrivelse og vurdering av virkningene som planen eller tiltaket kan få for miljø og samfunn, herunder:

- *forurensning (klimagassutslipp, annet utslipp til luft, forurensning av jordbunn og vann),*
- *transportbehov, energiforbruk og energiløsninger,*
- *kulturminner og kulturmiljø,*
- *naturens mangfold (dyre- og planteliv),*
- *landskap,*
- *sikring av jordressurser (jordvern),*
- *samisk natur- og kulturgrunnlag,*
- *befolkningens helse og helsens fordeling i befolkningen,*
- *tilgjengelighet til uteområder og gang- og sykkelveinett,*
- *kriminalitetsforebygging,*
- *beredskap og ulykkesrisiko, jf. pbl. § 4-3,*
- *risiko ved havstigning,*
- *barn og unges oppvekstvilkår,*
- *der relevant skal det gis en beskrivelse av arkitektonisk og estetisk utforming, uttrykk og kvalitet,*
- *for planer som kan føre til vesentlig påvirkning av konkurranseforholdene skal konsekvensutredningen omfatte vurderinger av dette.*

Tydelig innledning med henvisning til regelverket. Dette er positivt så lenge det følges opp i metoden.

Det skal redegjøres for samvirke mellom ovennevnte forhold.

Mandal kommune har laget en matrise for å vurdere aktuelle tema, fordelt på hovedtema: miljø, infrastruktur, samfunnssikkerhet/ROS, folkehelse, lokalisering og transport samt annet.

Utbyggingsstrategier

Bra med oppsummering av utbyggingsstrategiene fra samfunnsdelen og at de skal vektlegges i konsekvensutredningen.

Følgende utbyggingsstrategier er beskrevet i samfunnsdelen, og er vektlagt i konsekvensutredningene under punktet "Forhold til overordnet strategi":

- Nye boliger skal fortrinnsvis lokaliseres i gang- eller sykkelavstand til skole, sentrum og/eller kollektivakser.
- Store, sammenhengende landbruksområder skal bevares.
- Naturområder der det er registrert svært viktige eller viktige naturverdier skal bevares.
- Områder vernet etter kulturminneloven eller naturmangfoldloven skal bevares.
- Viktige områder for friluftsliv skal bevares.

Redegjør ikke for eventuelle alternativer.

Eksempel: Beskrivelse av plan/tiltak
 Kriterium: 1
 Kommune: Hurdal
 Dokument: Konsekvensutredning
 Vedtatt: 13. juni 2018

Overordnet begrunnelse:
 Oversiktlig bruk av kart for
 å beskrive foreslått endring
 av delområde.

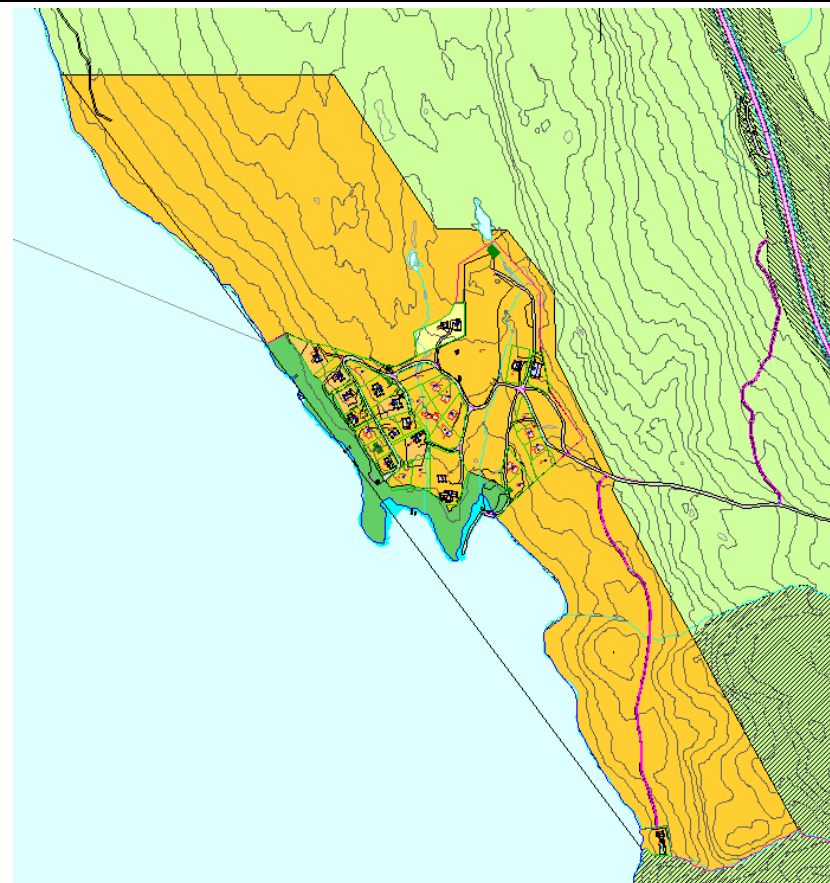
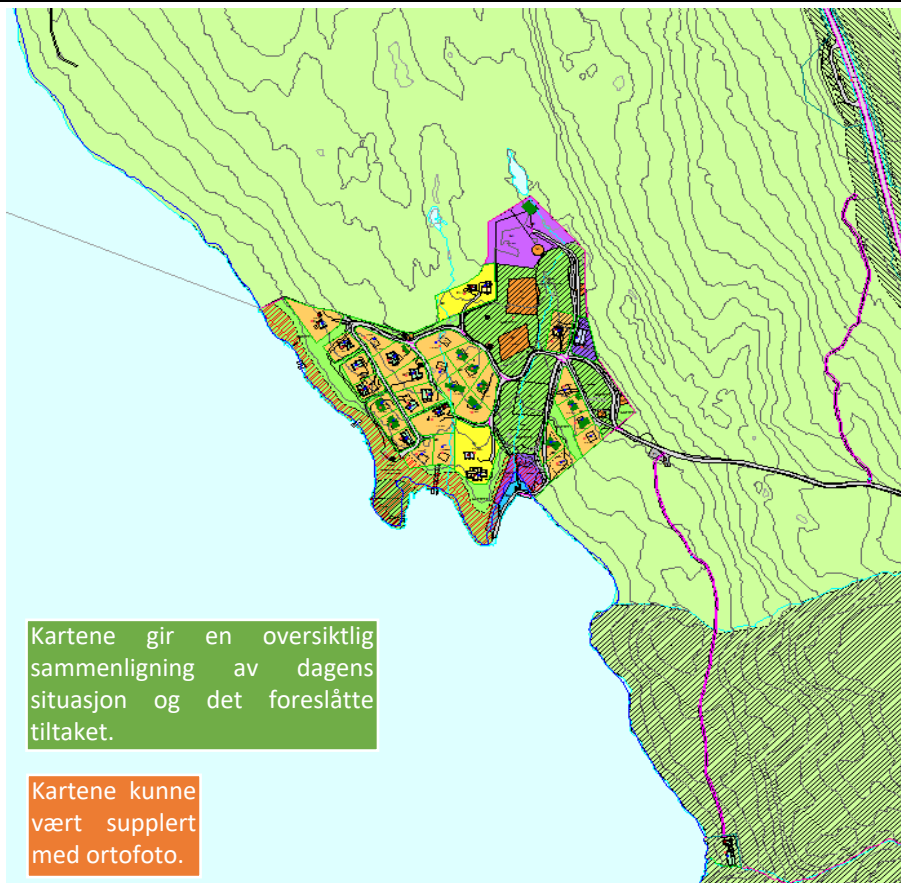
Kommuneplan Hurdal kommune, Konsekvensutredninger

8

Løpe- nr.	Forslagsstiller	Hvor?	Gnr	Bnr	Areal-dekar	Formål	Beskrivelse
1	Tabriz AS	Bogen	21	1	320	Fritidsbolig	Utvidelser av Bogen Hyttefelt, todelt innspill Søndre Bogen : 140 daa, Nordre Bogen 180 daa

Situasjonen i dag, arealformål: LNF og hensynssone friluftsliv

Tiltak, ønsket nytt arealformål : Bebyggelse og anlegg-Fritidsbebyggelse

Overordnet begrunnelse:

Oversiktlig presentasjon av PLANENS AREALDEL 2017-2030 benyttet datagrunnlag for hvert utredningstema, med vurdering av kvaliteten på dataene.

Eksempel: Redegjørelse for metode

Kriterium: 2

Kommune: Kautokeino

Dokument: Konsekvensutredning, kapittel 4.2

Datagrunnlag (punkt 1-9 av totalt 13)

Vedtatt: 23. mars 2017

4.2 Datagrunnlag

Kvaliteten på datagrunnlaget er vurdert ut fra følgende skala, og ut fra nødvendig detaljeringsgrad på dette plannivået:

- Mangelfullt
- Tilfredsstillende
- Godt

Oversiktlig presentasjon av datagrunnlaget er for hvert utredningstema.

Bra med vurdering av kvalitet på datagrunnlaget.

Utredningstema	Datagrunnlag	Kvalitet på datagrunnlaget
1. Reindrift Reindrift synes å være godt behandlet.	• Prosessmøter med lederne i Beskådes reinbeitedistrikt, vestre, midtre og østre sone • Nordatlas • Reindrift.no • Ressursregnskap 2011 • Lokalkunnskap hos administrasjon og politikere • Innspill i planprosessen	Godt Det kunne spesifiseres om/hvordan datagrunnlagene er benyttet.
2. Jord- og skogbruksressurser	• Skog og landskap • Lokalkunnskap i kommuneadm.	Tilfredsstillende
3. Naturverdier og biologisk mangfold	• Naturbase • NINA Rapport 205: Verdifulle naturtyper i Kautokeino kommune. • Lokalkunnskap kommuneadministrasjon	Tilfredsstillende
4. Kulturminner og kulturmiljø	▪ Askeladden ▪ Kulturminnesøk ▪ Innspill i oppstartseminar og planforum fra Sametinget, fylkeskommunen	Tilfredsstillende Kunne vært tydeligere på hva "tilfredsstillende" innebærer. På kpa-nivå kan eksempelvis Askeladden-databasen vurderes å gi en pekepinn på hva som er i området, men ikke dekkende for arkeologiske registreringer (som blir først gjort på OP- og helst DR-nivå.
5. Landskap	▪ Skog og landskap ▪ Befaringer ▪ Lokalkunnskaper ▪ Nordatlas	
6. Forurensning og støy	▪ Kliff ▪ Lokalkunnskap ▪ Kommuneadm.	Tilfredsstillende
7. Transportbehov, energibruk	▪ Lokalkunnskap ▪ Kommuneadministrasjon	Tilfredsstillende
8. Samfunnsikkerhet	▪ Se egen ROS-analyse ▪ Lokalkunnskap	Godt
9. Utmarksbruk, friluftsliv og idrett	• Registrering av snarveger og møteplasser, ungdomsskolen • Kommunens turkart • Lokalkunnskaper	Godt

Datagrunnlaget synes i stor grad å være lokalkunnskap blant administrasjon og politikere. Andre kilder kunne også vært vurdert, for eksempel regionale og kommunale temaplaner.

Kvalitetsvurderingen er ikke begrunnet. Hvilken informasjon som eventuelt mangler og hvordan den kan framskaffes kunne også vært inkludert.

Overordnet begrunnelse: Tydelig beskrivelse av dagens situasjon, utredningsmetoder og datakilder med oversiktlig kobling til konsekvensutredningene av hvert delområde.

Eksempel: Redegjørelse for metode og vurderinger

Kriterium: 2 og 3

Kommune: Ullensaker

Dokument: Konsekvensutredning, kapittel 2 «Tema, datagrunnlag og vurderingskriterier» (2.14 er ett av 16 tema som gjøres rede for) + kapittel 3.1 «Boligformål» (vurderinger av delområdene spilt inn som boligområder)

Vedtatt: 7. september 2015

2.14 Transportbehov og samferdsel

Generelt om temaet

Det er et mål (nasjonalt/regionalt) at trafikkveksten skal tas med gange, sykling eller kollektivreiser.

Beskrivelse av situasjonen

I Ullensaker kommune ligger viktig nasjonal infrastruktur; hovedflyplassen (OSL), E6, E16, hovedbanen mellom Oslo og Eidsvoll og Gardermobanen. OSL er et nasjonalt og regionalt trafikknutepunkt. Veksten i regionen har skapt stor økning og et stort press på deler av vegnettet, og det er utfordringer knyttet til kapasitet på overordnet vegnett samt tilstrekkelig kollektivtilbud. Halvparten av arbeidstakerne pendler ut med arbeidssted i Oslo-området og nabokommunene. Kommunen har en høy nettoinnpendling, dette er til arbeidsplasser på OSL og Jessheim. Ullensaker kommune har i likhet med mange kommuner tidligere hatt en utpreget Oslorettet kommunikasjon, og kollektivtilbudet er også rettet mot Oslo. Tilbudet på tvers av regionen må utvikles og forbedres.

Oversiktlig beskrivelse av dagens situasjon med begrunnelse av vurderinger.

Det har vært en positiv utvikling de siste årene når det gjelder antall ulykker med personskade i trafikken. Utbyggingen av E6 og E16 har i stor grad bidratt til dette.

Fra naturens side er Ullensaker tilrettelagt for sykling, da det er flatt terreng. Det er bygd mange kilometer med gang- og sykkelveg de siste årene, og det er viktig at dette arbeidet videreføres. Det er viktig at nye utbyggingsområder bygger opp under eksisterende kollektivruter og at det videre tilrettelegges for gode muligheter for gåing og sykling internt i tettsteder/utbyggingsområdene.

Avstandene mellom utbyggingsområder og holdeplasser er i konsekvensutredningen målt som *faktiske gangavstander* på eksisterende veier. Dette til forskjell fra *luftlinje* som er brukt i høringsforslaget til «Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus». Kriteriene er i konsekvensvurderingen korrigert for dette, slik at resultat blir sammenlignbart.

Rene rushtidsbusser, TIMEekspressen og skolebusser er ikke inkludert i frekvens av kollektivtransport.

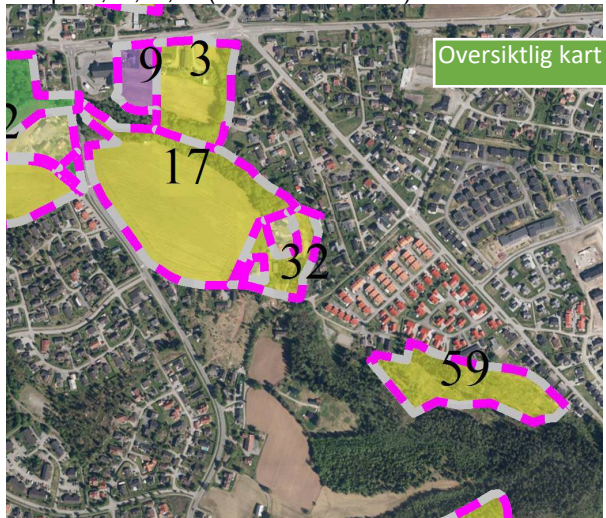
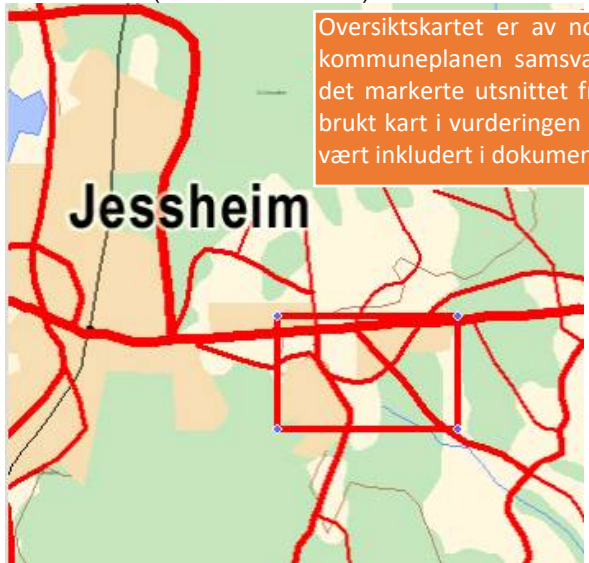
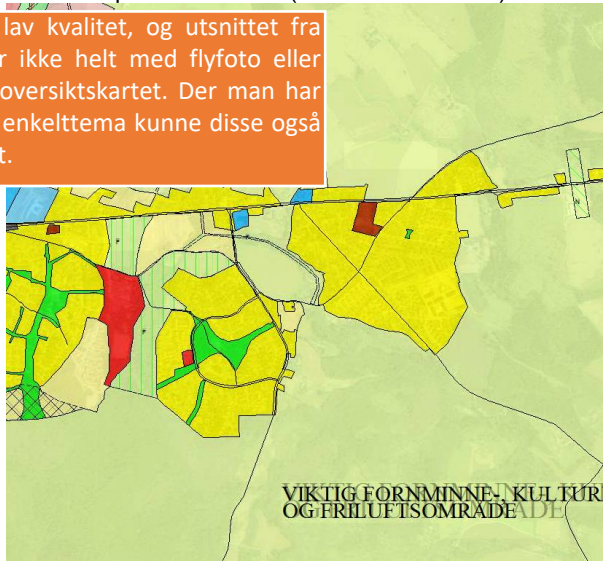
God og tydelig spesifisering av hvert kriterium.

Vurderingskriterier og datagrunnlag

Positiv/ingen konsekvens (+++/++/+/0)	Liten negativ konsekvens (-)	Middels/stor negativ konsekvens (--/---)
Mindre enn 700 meter til buss. Mindre enn 1000 meter til tog. Høy frekvens på kollektivtransport (3 eller flere bussavganger i timen). Etablerte gang- og sykkelveger langs hovedveger fram (under 50 meter) til utbyggingsområde.	Mellom 700-1500 meter til buss. 1000-3000 meter til tog. Middels frekvens på kollektivtransport (2 bussavganger i timen). Marginal avstand (over 50 meter) til etablerte gang- og sykkelveger langs hovedveger. Planlagte gang- og sykkelveger i nær framtid.	Over 1,5 km til buss. Over 3 km til tog. Lav frekvens på kollektivtransport (1 eller færre bussavganger i timen). Ingen utbygde gang- og sykkelveger.
Relevant dokumentasjon brukt i utredningen		
Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, høringsforslag Nasjonal transportplan 2014–2023, Meld. St. 26 Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal og transportplanlegging Trafikksikkerhetsplan for Ullensaker 2013-2015 Aksjon skoleveg Samferdselsstrategi for Øvre Romerike Ruter.no nsb.no		

Gode henvisninger til førende kilder.

Oversiktlig presentasjon av datagrunnlaget.

BOLIGOMRÅDE GYSTAD/ FLADBYSETER- INNSPILL NR. 3, 17, 32, 59		
Gnr/bnr.	Innspill 3:117/13 Innspill 17: 117/3 Innspill 32: 117/26 Innspill 59: 81/41	Innspill 3,17,32,59 (målestokk 1:3000)
Dagens formål:	LNF	
Foreslått formål:	Bolig	
Areal:	Innspill 3: 22 daa Innspill 17: 61 daa Innspill 32: 11,2 daa Innspill 59: 23 daa	
Innspill fra:	Innspill 3: [sensurert] Innspill 17: [sensurert] Innspill 32: [sensurert] Innspill 59: [sensurert]	
Beliggenhet:	Områdene ligger sør for fv. 174.1, øst for fv. 457.1 og vest for fv. 458.50	
Forslag:	Fire innspill om endring av arealformål fra LNF til bolig er utredet sammen. Innspill 9 er behandlet separat.	
Oversiktskart (målestokk 1:40000)		Kommuneplan 2008-2020 (målestokk 1:10000)
Oversiktskartet er av noe lav kvalitet, og utsnittet fra kommuneplanen samsvarer ikke helt med flyfoto eller det markerte utsnittet fra oversiktskartet. Der man har brukt kart i vurderingen av enkelttema kunne disse også vært inkludert i dokumentet.		
TEMA	KONSEKVENNS	BESKRIVELSE
Støy	Innspill 3: - Innspill 17, 32, 59: 0	Deler av innspill 3 ligger i gul og rød sone for veistøy fra fv. 174.1. Avbøtende tiltak kreves. Utbygging vil ikke øke støynivået.
Forurensning	0	Ingen grunnforurensning er registrert. Ingen problemer med dårlig luftkvalitet. Høy sannsynlighet for forhøyede naturlige konsentrasjoner av radon (må løses ved avbøtende tiltak). Utbygging gir ingen endringer i forhold til dagens situasjon.
Vannkvalitet	-	Pinnebekken renner gjennom og nært områdene. Hensyn må ivaretas ved avbøtende tiltak. Området ligger i nedbørsfeltet til Rømua, som har dårlig økologisk tilstand.
Kulturminner og kulturmiljø	-	Områdene 3, 17 og 32 ligger i sammenhengende kulturlandskap av lokal verdi. I tilknytning til området, i nordre del, ligger gårdstunet Gystadflaen (177/13, 50) som har verneklasse B3 i kulturminneplanen. Ellers er flere enkelthus rundt det foreslåtte område nevnt i kulturminneplanen. Innspill 59 ligger i område med automatisk fredede kulturminner. Ved en eventuell utbygging må kulturminner sikres.

Det ville vært positivt med en kort beskrivelse av dagens tilstand for arealet og eventuelt bakgrunnen for innspillet.

Mangler tekst om registrerte kulturmiljø. Kulturmiljø er helhetlige områder med ulike kulturminner og historiske bygninger innenfor.

Omfang vurderes ikke eksplisitt.

Det fremgår tydelig hvordan konsekvensene på de ulike områdene vurderes.

Naturmangfold/ biologisk mangfold	Innspill 3, 17, 32: 0	Innspill 3, 17, 32: Ingen verdifulle naturtyper eller rødlistearter er registrert. Innspill 59 grenser mot lokalitet langs Pinnebekken hvor gammel barskog med lokalt viktig verdi er registrert, denne bør i størst mulig grad ligge i fred for bl.a. hogst og utbygging. Hensyn må ivaretas ved en evt. utbygging. Langs fv. 174.1 er det i 2014 registrert hagelupin (svært høy risiko).
	Innspill: 59: -	
Landskap	0	Området er preget av boligbebyggelse, jordbruk og skog. Innspillene antas å ikke påvirke landskapet nevneverdig.
Sikring av jord- og skogressurser	Innspill 3, 32 og 59: -	Innspill 3 og 32: Den fulldyrka jorda (ca 6,4 daa) er klassifisert som C-område, med mindre verdifulle jordressurser. Alt skogareal er av høg bonitet. Innspill 17: Stort jordbruksområde. Den fulldyrka jorda, ca. 50 daa er klassifisert som svært verdifulle jordressurser. Innspill 59: Skogteig innenfor området med høg bonitet. Dyrkbare arealer.
	Innspill 17: ---	
Løsmasser og fjellgrunn	0	Område med breelvvsetninger. Løsmassene er ikke klassifisert med verdi.
Kvikkleire	-	Ikke registrert kvikkleire. Under marin grense. Krav om geotekniske undersøkelser.
Friluftsområder og grønnstruktur	-	Området er viktig som nærområde, spesielt viktig å ta vare på tilgangen til Pinnebekken med traseer gjennom området. Pinnebekken natursti krysser gjennom område 59 og må ivaretas.
Klima og klimaendringer	Innspill 17 og 59: --	Ikke flomfare. Rasfare (se tema kvikkleire). Overvannshåndtering må skje lokalt (avbøtende tiltak). Utbygging gir redusert mulighet for karbonbinding i jord og skog.
	Innspill 3 og 32: -	
Utbyggingsmønster/ tettstedsutvikling	+	Marginal utvidelse og fortetting av eksisterende utbyggingsområder øst for Jessheim.
Teknisk- og sosial infrastruktur	-	VA-nett i område har en viss restkapasitet, men vil raskt utløse behov for kapasitetsøkning. Veger foreligger. Sammenkobling av to eksisterende boligområder. Det er behov for kryssutbedring/flytting av kryss mellom Rambydalsvegen (fv. 457.1) og Algarheimsvegen (fv. 174.1). Begge har meget streng holdningsklasse. En evt. utbygging må vurderes i sammenheng med langsiktige løsninger for elevkapasitet i området.
Transportbehov og samferdsel	Innspill 3 og 17: 0	Ca. 100-900 meter til nærmeste busstopp (høy frekvens). Fra 2 til opp mot 3 km til Jessheim stasjon. Gang og sykkelveg på Algarheimsvegen (fv. 174.1) og fortau langs Ekorudvegen (fv. 458.5).
	Innspill 32 og 59: -	
Folkehelse	-	Viktige grønne forbindelser gjennom området må sikres slik at det blir attraktivt å bevege seg gjennom området til fots. Langt til kulturelle og sosiale møteplasser.
Nærmiljø og barn og unges oppvekstvilkår	-	Områdene ligger mellom Skogmo og Algarheim skoler. Gangavstand for de eldste barna, men langt for de yngste om de skal tilbake på fritidsaktiviteter om kvelden.

Kombinasjon av farge og symbol gir rom for nyanserte vurderinger av hvert tema.

Godt at positive virkninger også vurderes.

SAMLET VURDERING

Det er mindre enn 1 km til kollektivtransport med høy frekvens for alle områder. Utbygging vil gi sammenkobling av to eksisterende boligområder, og marginal utvidelse av eksisterende utbyggingsområder øst for Jessheim. Områdene består av jord- og skogsområder. Område 17 er et stort jordbruksområde, klassifisert som svært verdifulle jordressurser. VA-nett har noe restkapasitet, men utbygging kan raskt kreve kapasitetsøkning. Krysset Rambydalsvegen (fv. 457.1) og Algarheimsvegen (fv. 174.1) må forbedres ved utbygging. Ved utbygging må kulturminner sikres og hensyn til gammel barskog langs Pinnebekken ivaretas.

Innspill 3, 32 og 59 innebærer en forlengelse av eksisterende utbyggingsområder og utbygging av områdene anses som akseptabelt. Område 17 består av verdifulle jordressurser. Det er ikke behov for omdisponering av området. Innspillet frarådes sterkt.

KONKLUSJON/RÅDMANNENS VURDERING

Innspill 3, 32 og 59: Innspillene tilrådes. Områdene er lagt inn i planen.

Innspill 17: Innspillet tilrådes ikke.

Vurderingene av enkelttema trekkes sammen til en samlet vurdering til slutt

I eksempelet vurderes fire innspill samlet, fordi de ligger nært hverandre geografisk og er foreslått til samme formål. På den ene siden kan dette gjøre det vanskeligere å få fram vurderingen for hvert konkrete tiltak, men på den andre siden kan dette være ressursbesparende og føre til at det blir gjort grundigere vurderinger totalt sett.

2. METODE

Overordnet begrunnelse: Tydelig og god oversikt over metodikken for verdi, omfang og konsekvens med tydelig kobling til vurdering av delområdene.

Eksempel: Redegjørelse for metode
Kriterium: 2 og 3
Kommune: Gjøvik
Dokument: Konsekvensutredning, metodekapittel + vurdering av ett delområde
Vedtatt: 27. mars 2014

2.1 METODIKK

Konsekvensutredningen består av ulike utredningsnivåer der henholdsvis den langsiktige arealstrategien, forslag til arealbruksendringer, og planen som helhet konsekvensvurderes.

Ved analyse av konsekvensene av den langsiktige arealstrategien og de samlede virkningen av planen som helhet er overordnede strategiske vurderinger sterkest vektlagt. Ved analyse av de enkelte forslagene til nye byggeområder er det fokusert mer på verdi og konsekvens i forhold til ulike miljø og samfunnsinteresser.

Analysene baserer seg på eksisterende dokumentasjon og kjente forhold. I verdi- og konsekvensvurderingen ligger også faglige vurderinger og utøvelse av skjønn.

Analysen for hvert forslag til arealbruksendring omfatter en kort presentasjon av faktagrunnlag med blant annet kart for det aktuelle området, samt en kort beskrivelse. Deretter vurderes konsekvensene av foreslått arealomdisponering i forhold til ulike tema.

Konsekvensene av forslaget er vurdert i forhold til følgende tema der det er 5 fagtema som berører miljø og 6 tema som berører samfunn.

Miljø:

- Nærmiljø og friluftsliv
- Naturmiljø
- Naturressurser
- Kulturminner og kulturmiljø **Kulturlandskap bør nevnes.**
- Landskapsbilde

Det er et godt grep å ha en innledende oversikt over et ryddig metoderammeverk.

Samfunn:

- Forurensning, energi og klima
- Areal- og transportplanlegging
- Sosial infrastruktur
- Teknisk infrastruktur
- Risiko og sårbarhet
- Attraktivitet og bokvalitet

Det er lagt vekt på å benytte kriterier for verdi og omgang som hjelpemiddel for å vurdere konsekvensene arealbruksendringen har for de ulike fagtemaene som er kategorisert under miljø. De ulike fagtemaene kategorisert under samfunn lar seg ikke vurdere på tilsvarende måte i forhold til verdi og omfang, men konsekvensene kan vurderes etter tilsvarende skala som for miljøtemaene.

Enkle og tydelige definisjoner av begrepene.

Med **verdi** menes en vurdering av hvor verdifullt et område eller miljø er.

Med **omfang** menes en vurdering av hvilke endringer tiltaket antas å medføre for de ulike miljøene eller områdene, og graden av denne endringen.

Med **konsekvens** menes en avveining mellom de fordeler og ulemper et definert tiltak vil medføre.

Tabellen nedenfor synliggjør metodikken og sammenhengen mellom vurdering av verdi, omfang og konsekvens for miljøtemaene.

Grundig beskrivelse av omfang og verdi, som sammen utgjør konsekvens.

OMFANG	VERDI	Liten	Middels	Stor
Stort positivt	++	Middels positiv konsekvens	+++	Meget stor positiv konsekvens
Middels positivt	+	Liten positiv konsekvens	++	Stor positiv konsekvens
Lite positivt	+ / 0	Liten / ubetydelig konsekvens	+	Middels positiv konsekvens
Intet omfang	0	ubetydelig	0	ubetydelig
Lite negativt	- / 0	Liten / ubetydelig konsekvens	-	Middels negativ konsekvens
Middels negativt	-	Liten negativ konsekvens	--	Stor negativ konsekvens
Stort negativt	--	Middels negativ konsekvens	---	Meget stor negativ konsekvens

Positive konsekvenser er inkludert.

Verdivurderingen er basert på en tredelt skala: liten, middels og stor.

Skalaen legger til rette for en presis vurdering av hvert tema.

Omfangsvurderingen er basert på en syvdelt skala: stort positivt, middels positivt, lite positivt, intet omfang, lite negativt, middels negativt og stort negativt.

Konsekvensvurderingen er også basert på en nidelt skala: meget stor positiv (++++) konsekvens, stor positiv konsekvens, middels positiv konsekvens, liten positiv konsekvens, ubetydelig konsekvens (0), liten negativ konsekvens, middels negativ konsekvens, stor negativ konsekvens og meget stor negativ konsekvens (----).

I tabellene i selve konsekvensvurderingen vises konsekvensene med fargekode og +, 0 og – som vist i tabellen ovenfor. I tillegg suppleres dette med en kommentar som forklarer konsekvensvurderingen.

For hvert forslag til arealbruksendring foretas det avslutningsvis en samlet vurdering av konsekvensene, og graden av egnethet for utbygging av området er kategorisert slik:

Lav	Middels	Høy

Ulempen med et finmasket system av konsekvensgrader er at det blir noe mer komplisert å tolke. Det en vinner i presisjon veier imidlertid opp for dette.

Den samlede vurderingen er ikke kun basert på tabellens enkelte konsekvensvurderinger, men representerer en selvstendig helhetlig vurdering. Denne vurderingen kan brukes til å prioritere fremtidige utbyggingsområder, og vil være viktig i forhold til avveining mellom ulike alternativer.

2.2 DATAGRUNNLAG

Vurderingene er basert på nasjonale, regionale og lokale faglige databaser. Viktige kilder med temadata er geonorge.no, dsb.no og kartløsning for Gjøvik kommune. I tillegg har kommuneadministrasjonen bidratt med fag- og lokalkunnskap i vurderingen av de enkelte temaene.

De mest sentrale kildene er sortert nedenfor i forhold til de ulike temaene.

Miljø:	Datagrunnlag (kilde)
- Nærmiljø og friluftsliv	- Stier og løyper – kartgrunnlag Gjøvik kommune - Barnetråkkregistreringer
- Naturmiljø	- www.dirnat.no – naturbase – naturtyper - www.dirnat.no – naturbase – verneområder - Natur 2000 og lokalkunnskap - Artsdatabanken
- Naturressurser	- AR5 kartdata i kommunens kartweb
- Kulturminner og kulturmiljø	- www.kulturminnesok.no - riksantikvaren - www.dirnat.no – kulturlandskap -
- Landskapsbilde	- Lokalkunnskap og faglig vurdering - www.dirnat.no – kulturlandskap
Samfunn:	
- Forurensning, energi og klima	- Støysonekart – statens vegvesen - Luftforurensning – lokalkunnskap - Forurenset grunn – SFT - Energibruk og løsning – konsesjonsområde for fjernvarme
- Areal- og transportplanlegging	- Lokalkunnskap og kartgrunnlag - Kollektivruter – www.opplandstrafikk.no
- Sosial infrastruktur	- Gjøvik kommune sin kartweb med avstand til barnehage og skoler, samt lokalkunnskap.
- Teknisk infrastruktur	- Gjøvik kommune sin kartweb med vann- og avløpsnett, samt lokalkunnskap.
- Risiko og sårbarhet	- www.dsb.no – Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap - Lokalkunnskap
- Attraktivitet og bokvalitet	- Lokalkunnskap.

Godt å presisere at også den lokale kunnskapsdatabasen benyttes.

Kunne vist direkte til Askeladden.

Kunne også vist til andre planer, for eksempel på regionalt nivå.

Kunne også henvist til NVE sine databaser. Selv om dataene ikke nødvendigvis er relevant for utredningen kan det vises til at det er vurdert.

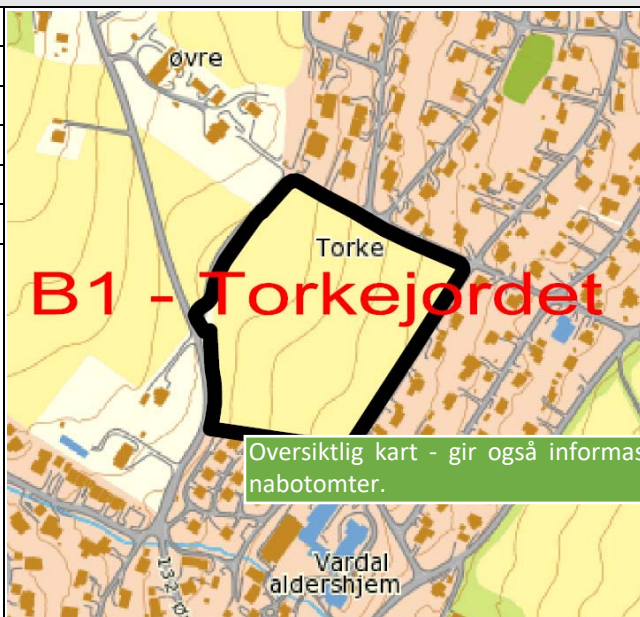
4.2 VURDERING AV NYE OMRÅDER

Oversiktlig oppsett for vurdering av enkeltområde.

B1 TORKEJORDET

Forslagsstiller:	[sensurert]
Gnr/bnr:	71/2
Beliggenhet:	Torkejordet
Dagens formål:	LNF
Foreslått formål:	Bolig
Arealstørrelse:	32,2 dekar

Beskrivelse:
 Arealet er omkranset av eksisterende boligområder på 3 kanter, og ligger inntil Nordbyen omsorgssenter. I innspillet foreslås frittliggende og konsentrert småhusbebyggelse, og eventuelt omsorgsboliger i tilknytning til alders- og sykehjemmet. I grovsilingsprosessen vedtok formannskapet at området skal utredes med tanke på omsorgsboliger, og boliger til personer med omsorgsbehov. Skrånende terreng med fall fra 1:5 til 1:9. Øvre del av området er flatere.

Tydlig beskrivelse av området og bakgrunn for forslaget.

Tema	Konsekvens	Kommentar
Nærmiljø og friluftsliv	--	En del av grønnstrukturen til nærområdet – registrert som friluftsområde (aking) i barnetråkk.
Naturmiljø	0	Ingen kjente registreringer.
Naturressurser	---	Fulldyrket mark som er lettrevet.
Kulturminner og kulturmiljø	-	Ingen kjente registreringer, men reelt potensial for funn av fornminner.
Landskapsbilde	---	Inngår som en del av natur-/kulturlandskapet Sogstad/Torke/Eiktunet.
Forurensning og klima	-	Liten del av området i gul støysone – må gjennomføres støysonekartlegging ved regulering.
Areal- og transportplanlegging	+++	Ligger i nærheten av Gjøvik sentrum, og Vardal aldershjem med tilhørende servicetilbud. Dekkes av kollektivtilbud.
Sosial infrastruktur	++	Utnytter tjenestetilbudet ved Vardal aldershjem.
Teknisk infrastruktur	+	Ligger inntil kommunale VA ledninger fra 1950-tallet. Løsninger må avklares i forbindelse med evt regulering.
Risiko og sårbarhet	0	Liten del av arealet i gul støysone. Overvannshåndtering må ivaretas ved regulering.
Attraktivitet og bokvalitet	++++	Attraktive relativt sentrumsnære arealer med nærhet til friluftsområder, og har gode sol- og utsiktsforhold.

Kunne også begrunnet hvorfor det er potensial for funn.

Presis vurdering av dyrket mark.

Kunne inndelt kriteriesettet finere - avstanden til tjenestetilbudet burde vært angitt.

Samlet vurdering og eventuelle alternativer

Det er reelle negative konsekvenser forbundet med B1, og da spesielt hensynet til jordvernet. Kommunen har Nordbyen omsorgssenter liggende i umiddelbar nærhet til dette arealet. I samme område ligger det også en god del omsorgsboliger i dag. Vi vet at det framover med aldringen av befolkningen vil være behov for flere ulike type tilrettelagte boliger for de som har behov for tjenester. For å sikre en effektiv ressursutnyttelse er det svært viktig at de ligger nær opp til en personalbase. For trivsel og servicetilbud er det også gunstig at en ligger rimelig nær et omsorgssenter.

Området har en middels egnethet til utbygging pga dyrket mark. Den samfunnsmessige nytten av en omdisponering tilsier at området bør prioriteres inn i planen allikevel. Området var opprinnelig anbefalt omdisponert til kombinert formål offentlig tjenesteyting og boligbebyggelse, men området trekkes nå ut av planforslaget på bakgrunn av innsigelser.

Konklusjon

Kunne inkludert en oppsummerende setning i tillegg til fargeangivelse som konklusjon.

Tydlig oppsummering med begrunnelse.

Overordnet begrunnelse: Svært oversiktlig og gjennompekt med tabell over foreslåtte arealbruksendringer, anbefalinger og endelige vedtak.

Eksempel: Samlet vurdering for hvert delområde
 Kriterium: 3
 Kommune: Gjøvik
 Dokument: Konsekvensutredning
 Vedtatt: 19. juni 2019

20. SAMMENSTILLING

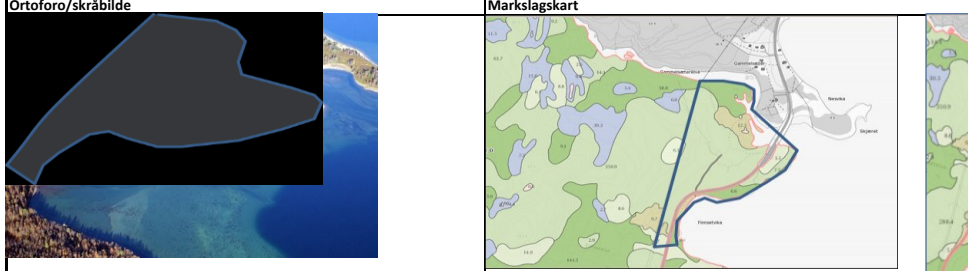
OMRÅDE	AREAL daa	ANBEFALT JA/NEI	HOVEDBEGRUNNELSE VED FRARÅDING	VEDTAK 19. juni
BOLIGBEBYGGELSE				Transparent sammenligning av konklusjoner og vedtak.
B1 Brobakken skog	93,3	Nei	Byvekstgrense / satellitt/behov	Ja
B2 Slåtsveen – Ås gård	138,8	Nei	Byvekstgrense / behov	Ja Delområde 1 - 2
B3	12,8	Delvis	Eksisterende bolig omdisponert	Nei 2 dekar endret
B4 Nygard	85	Delvis	16 dekar er egnet og tatt inn	Ja 16 dekar
B5 Sogstad sør	242,6	Nei	Byvekstgrense / friluftsliv	Nei
B6 Sogstad nord	150	Nei	Jordvern	Nei
B7 Åskollvegen	23,1	Nei	Byvekstgrense / friluftsliv	Nei
B8 Torkejordet	32	Nei	Jordvern	Ja
B9 Fruseth	10	Nei	Jordvern	Nei
B10 Frusethenga	4,7	Ja		Ja
B11 Helgerud	265,4	Nei	Byvekstgrense / behov	Nei
B12 Bråstad øvre	98,3	Nei	Jordvern / landskap	Nei
B13 Brynstad nordre	14,5	Nei	Satellitt	Nei
B14 Nord-Ekeren øvre	6,9	Ja		Ja
B15 Snertingdalsvegen 1670	6,5	Ja		Ja
B16 Snertingdalsvegen 1712	7	Ja		Ja
B17 Østbyhøgda	38,6	Nei	Byvekstgrense / satellitt	Ja
B18 Stenvold	24	Nei	Satellitt / behov	Nei
B19 Kristianslund	176,3	Ja		Ja
B20 Mustadparken	18,2	Nei	Bokvalitet / egnethet	Nei Tjenesteyting i tillegg
B21 Ekstادتjernet sør	74	Nei	Satellitt	Nei
B22 Nyvegen 25	4,4	Ja		Ja
B23 Kalrasten	28,9	Nei	Jordvern	Nei
B24 Fautsveen	33,9	Ja		Ja
LNf - SPREDT BOLIGBEBYGGELSE				
L1 Kollsvegen 186	19,7	Nei	Satellitt / behov	Nei
FORRETNINGSOMRÅDER				
F1 Kirkeby nord	14,8	Ja	Begrenset til plass og transportkrevende handel.	Ja
NÆRINGSOMRÅDER				
N1 Sigstadplassen nord	24	Ja		Ja
N2 Skjerven vest	65,3	Ja		Ja
N3 Industriparken nord	165,3	Ja		Ja
N4 Klundby	126,2	Ja		Ja
N5 Hanssvea	114,7	Ja		Ja
N6 Bukta	105	Ja		Ja
N7 Sembshagen	35,9	Ja		Ja
N8 Langset	66,9	Nei	Jordvern	Nei
KOMBINERT FORMÅL				

Oversiktlig presentasjon av konkluderende vurdering av hvert delområde, med begrunnelse

Kunne også begrunnet de som ikke ble frarådet.

Eksempel: Vurdering av virkninger
 Kriterium: 3
 Kommune: Tranøy
 Dokument: Planbeskrivelse, konsekvensutredning
 Vedtatt: 16. februar 2016

Konsekvensutredning og ROS			
NR: FT17	Gnr: 18	Bnr: 1	Beliggenhet: Ved utløpet av Gammelsæterelva mot Mollvikhalsen
Nåværende bruk	NLF		Størrelse, dekar: 130 dekar
Foreslått bruk	Campingplass/friluftsmål		Forslagsstiller: Statskog

Overordnet begrunnelse:
 Oversiktlig beskrivelse av virkninger, med eksplisitt vurdering av verdi og konsekvens som synliggjør hva som har blitt vektlagt. Konsis konklusjon.

Beskrivelse:
 Området mellom Gammelsæterelva og Finsetelva er foreslått til campingplass/friluftsmål. Forslagsstiller skriver at området i dag brukes til camping og friluftsliv. Ligger nær Ånderdalen nasjonalpark og grenser til området som er foreslått utvidet for Ånderdalen nasjonalpark.

Konsekvensutredning	Verdi	Konsekvens	Beskrivelse av verdi og konsekvensene
Natur- og miljøforhold			
Naturmangfold/biologisk mangfold	3	-2	Ligger i grense med (vedtatt utvidelse) av Ånderdalen nasjonalpark. Viktig naturtype langs sjøen (bløtbunnsområde) fra Gammelsæter sør for Mollvikneset. Næingsområde/hekkeområde for vadefugl. Anlegg av campingplass el.l. betyr nedbygging av et av de få, og det største elvedelta i Tranøy. I grense med Gammelsæterelva som er det største anadrome vassdrag i Tranøy. Flommarkskog på elvedelta (kystfuruskog/blandingskog). Et unikt område som ved utbygging vil forsvinne som naturtype ved nedbygging. Området også betraktet som en av innfallsportene til Ånderdalen.
Landskapstype	3	-3	Strandflate med nærhet til infrastruktur. Geologisk et elvedelta med elleavsetninger rundt Gammelsæterelva og marin strandsavsetning rundt Finnsetelva. Veden er satt relativt høyt da det er kun er to slike landskapstyper i Tranøy (Vassvika og Gammelsæter) og dette er den største og det delta som ikke er nedbygget.
Forur. jord, vann, sedimenter og luft	3	-2	Potensielt forurensende tiltak mot vann og luft ved byggeinngrep, samt fare for påvirkning av både elv og bløtbunnsområder langs land.
Støy	2	-2	Areal langs veg påvirket av støy. Noe mer stille område innenfor. Utbygging vil påvirke hele arealet med både fysisk støy- og lysforurensning både inne på området og noe til omgivelsene.
Jordbruk og skogbruksressurser	2	-1	Middels og lav bonitet skog, ca 22 dekar dyrkbart. Dyrkingsreserve som går tapt
Reindrift	3	-3	Området er viktig for reindrift. Vinterbeite. Ca. 800 m fra kalvingsområde.
Kulturminner og kulturmiljø	0	0	Ingen registreringer i Askeladden på området, men tre enkeltminner på nordsiden av elva ifb med bosetting og oppdyrking. Bør undersøkes nærmere

Eksplisitt vurdering av både verdi og konsekvens gjør det enkelt å se hva som har blitt vektlagt.

Kunne med fordel spesifisert krav om KU i detaljregulering.

Samfunn (innbyggerinteresser, næringsliv, samferdsel, kommuneplan)			
Nærmiljø, grøntstruktur og friluftsliv	3	-3	Ligger i svært viktig friluftsområde som er mye brukt til turgåing, fiske og annet friluftsliv.
Strandsone (100 m belte)	3	-3	Attraktivt område sjø og langs elv. Evt. byggetiltak bør holdes unna 100 m beltet for både elv og sjø. På den andre siden kan en neppe se for seg en campingplass ved sjø uten tilgang til sjøarealene ved bygging av brygger og lignende.
Sosial infrastruktur	0	0	Fritid og turisme nokså uavhengig av sos.infrastruktur
Næringsliv og sysselsetning	2	2	Mulig å skapes 1 eller flere sesongarbeidsplasser, og arbeid til lokale håndverkere i byggeperiode
Teknisk infrastruktur og adkomst	2	2	Veg og høgspenst. Trygg avkjøring/adkomst mulig å legge trygt. Vann og avløp mangler.
Trafikksikkerhet og transportbehov	2	0	Oversiktlig vei. Campingplass vil neppe utløse mer offentlig kommunikasjon.
Påvirkning av konkurranseforhold	1	0	Tranøy har flere campingplasser som ikke er godt nok utnyttet i dag og nye områder avsatt for lignende tiltak. Kan likevel være en win-win-situasjon?
Bosettingsmønster/folketallsutvikling	0	1	Kan påvirke eksisterende bosetting positivt
Folkehelse	2	1	Mulig en campingplass kan skape
Næringsutvikling	2	2	Konsekvens satt høyt da både ut
Barn og unge	1	2	I dag litt mindre verdi, camping

Ulik begrepsbruk i KU og ROS kan forvirre.

Det skilles tydelig på KU og ROS, men de ses samtidig i sammenheng.

Risiko- og sårbarhetsanalyse					
Hendelse	Aktuelt?	Sannsynlighet	Konsekvens	Risiko	Kommentar og risikoreducerende tiltak
Snø- og steinsred	Nei			0	Utenfor skredfarlig område
Jord- og flomsred	Ja	2	2	4	Utenfor skred og flomfare kart, men mulig flomfare elv. Graving i elvekanten mulig.
Tidevann/ havstigning	Ja	1	2	3	Alt areal på vestsiden av veien over 5 moh.
Byggegrunn	Ja	1	2	3	Overveiende elleavsetning. Noe strandavsetning i sør
Radon	Ja	1	2	3	Utredes ved evt, utbygging
Værforhold (lokale fenomener)	Ja	1	1	2	Kaldt om vinteren
Kraftlinjer og transformatorer	JA	1	1	2	Byggegrense mot kraftlinjer. Høgspenst danner grense i mot vest og reduserer utnyttelse av arealet
Industri og næringsliv	Ikke aktuelt				
Brann, bilulykker		3	2	5	Inn- og utkjøring. Brannvann fra sjø og elv
Trafikk, farlig transport		1	2	3	
Annet					

Samlet vurdering er lang og noe uoversiktlig.

Samlet vurdering og eventuelle alternativer/avbøtende tiltak
 Natur- og miljøforhold: Naturmangfoldsloven (§§ 8-12); Kunnskapsgrunnlaget som er lagt til grunn for vurdering av påvirkning av naturmangfoldet er beskrevet i felles redegjørelse av data og kilde i KU dokumentet. Basert på denne redegjørelse er kunnskapsgrunnlaget vurdert som tilstrekkelig for å vurdere gjeldende tiltak på kommuneplanivå, jf. NML § 8. Det er vurdert å forelegge nødvendig kunnskap til å vurdere risiko for skade på verneverdier og naturmangfold for øvrig, og til å fatte avgjørelse i saken. Føre-var-prinsippet i NML §9 tillegges derfor mindre vekt. Tiltaket vurderes å kunne medføre skade på trua, sårbare eller viktige naturtyper, prioriterte arter eller utvalgte kulturlandskap. Tiltakets samlede belastning på økosystemet er vurdert å være ikke akseptabel, jf. NML §§ 10 og 12. Tiltaket har små negative konsekvenser i forhold til landbruk, men større i forhold til reindrift, og middels negative konsekvenser i forhold til naturmangfold, spesielt nærheten til Ånderdalen nasjonalpark og viktig naturtype. Det er ikke gjort funn av trua, sårbare eller viktige naturtyper, prioriterte arter, inngrepfrie naturområder eller utvalgte kulturlandskap på land. Flommarkskog på elvedelta er imidlertid en geologisk interessant naturtype og lite utbredt naturtype i Tranøy og må anses å ha svært stor lokal (økosystem) verdi som landskapselement. Bygging langs lakseførende vassdrag med potensiell forurensning anses som negativt. Bløtbunnsområde i strandsonen fra Gammelsæter til og med Mollvikneset. Næingsområde for vadefugl. Vurdering i forhold til NML §§ 8-12 tilsier at det ikke er forsvarlig med å bygge ned arealet. Området er viktig for reindrift, er dyrkbart og har en viss verdi for skogproduksjon. Ingen registreringer av kulturminner, men kan likevel ha slike da det er flere funn på andre siden av elva.

Utfordrende å presse så mye informasjon på en side, som går ut over lesbarheten.

Samfunnsinteresser: Viktig område for friluftsliv og ligger delvis i 100 m-beltet. Beliggenheten i seg selv er god i forhold til tilgang til nasjonalparken, eksisterende infrastruktur og framtidig næringsutvikling. Tranøybotn camping (regulert) og et område like ved denne campingplassen som allerede er avsatt i arealplan bør dekke behovet for utvikling mht

Risikovurdering: Det er ikke gjort funn av ev. hendelser som tilsier at tiltaket ikke kan gjennomføres mht til ROS.
Konklusjon:
 Tiltaket anbefales ikke. Det er lagt vekt på det geologiske landskapselementet elvedelta, bruken av dette i dag, lakseførende elv, bløtbunnsområder i strandsonen, samt hensynet til reindrift og at mye av arealet ligger i en verdifull strandsone.

Kort og tydelig konklusjon

Overordnet begrunnelse:
Tydelig beskrivelse av området og oversiktlig begrunnelse for virkninger. Særlig positivt med begrunnelse for forslaget.

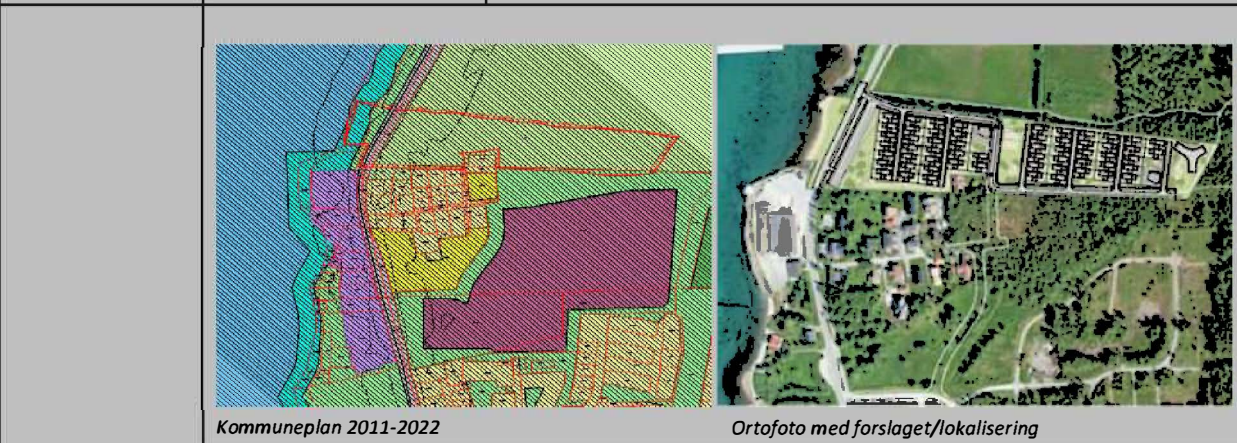
Eksempel: Vurdering av virkninger
Kriterium: 3
Kommune: Tromsø
Dokument: Vedlegg til kpa, konsekvensutredning
Vedtatt: 5. august 2015

Nr. 27 Nordheim, gbnr 118/25

Tydelig beskrivelse av området.

Forslaget	Beskrivelse av området	Området framstår som en relativt smal teig (80 m) som strekker seg oppover fra Kvaløyvegen i 400 m lengde i retning mot Elverhøy kirke. Området er avgrenset i nord av Holt forsøksgård, i øst av friluftsområdet ved Bak-Olsen/Holt.
	Forslagsstiller	[sensurert]
	Forslag med begrunnelse	Ønsker omdisponering fra LNF-område til byggeområde for boliger. Forslaget er begrunnet med kort avstand fra nye boliger til Tromsø sentrum, Breivika og Langnes (viktige arbeidsplasskonsentrasjoner). Nye boliger her vil benytte eksisterende infrastruktur (vann/avløp/kollektivtrafikk/ skole). Skisserer boliger ovenfor Kvaløyvegen og oppover mot Bak-Olsen. Den øverste delen foreslås lagt ut til barnehage. Nedenfor Kvaløyvegen skisseres sjøsportsenter.

Bra at at begrunnelse for forslaget er inkludert.

Kommuneplan 2011-2022

Ortofoto med forslaget/lokalisering

Plan	Dagens bruk	Har ikke blitt benyttet til landbruksformål de seinere åra. Arealene nedenfor Kvaløyvegen er fjæreamråde.
	Områdets størrelse (da)	Eiendommen/området er på 32 da, 27 da ovenfor Kvaløyvegen, 5 da nedenfor.
	Formål i gjeldende kommuneplan	LNF-område (overfor vegen). Dette arealet er en del av Marka slik denne grensen er vist. Strandområde/friluftsområde i vann nedenfor vegen.
	Klassifisert i kommunens landbruksplan	Nedre del av området er vist som fulldyrka mark (12 da). Øvre del er uproduktiv skog/myr. Noe middels bonitet aller øverst.
	Forholdet til relevante planer og mål	Godt i samsvar med knutepunktstrategi, om effektiv arealbruk og utnyttning av eksisterende tekniske og sosiale infrastruktur. Kan med fordel vært utnyttet høyere i og med den sentrale beliggenheten.

Samlet vurdering og konklusjon	Det anbefales å ta inn Nordheim som byggeområde for boliger i forslaget til ny arealdel. Forslaget bygger opp under målsettingen om at alternativ transport (gange, sykling og kollektivtransport) skal ta en større del av transportarbeidet. Det anbefales ikke å ta inn areal for nytt sjøsportsenter på nedsiden av Kvaløyvegen. Det vises til et noe uoversiktlig trafikkbilde. Videre er det avsatt areal i plan 1790 for sjøsportaktivitet. Aktuelle bestemmelser: - Hensynssone felles planlegging for skoleveg, vannforsyning og avløp med nr. 72 (Holt) og Åkre. Konklusjon etter offentlig ettersyn: - Byggeområde snevret inn noe i øst.	Tidlig konklusjonen gir raskt overblikk over tiltaket og konklusjonen av utredningen.

Lokalisering og transport	Type utbygging	Boliger, 60-80 enheter, kombinasjon av bolig- og blokkbebyggelse. Barnehage i øvre del. Sjøsportsenter nedenfor Kvaløyvegen.
	Avstand lokalsenter	3 km til Bjerkaker/Lanes (bydelscenter). 1,5 km til dagligvareforretning (Sorgenfri).

	Avstand sentrum langs veg		5, 1 km rundt Sørspissen til Tromsø domkirke. 2,8 km opp Holtvegen ned til Grønnegata x Fredrik Langes gate.
	Gang- og sykkeltilbud		Det er gang- og sykkelveg langs Kvaløyvegen.
	Kollektivtilbud		Det er bybuss-tilbud (rute 34).
	Vegnett		Grei lokalisering ift. vegnett.
	Skolevei		Trygg skoleveg på gangveg langs Kvaløyvegen (1 km).
Kommunal infrastruktur og utbyggingskostnader	Vann, avløp & overvann		Krever ingen investering i vannforsyningsystemet utenfor området, forutsatt at det ikke bygges høyere enn eksisterende bebyggelse på Vangberg. Utbygging i den delen av området som ligger høyere enn Vangberg kan utløse behov for styrking av kapasiteten. Det er ikke kapasitetsproblemer i det eksisterende avskjærende avløpssystemet som er utbygd og som omfatter avløpspumpestasjoner ved Åkre, Fagereng og Sorgenfri. Den foreslåtte utbyggingen gir økt påslipp og kan utfordre kapasiteten, og dermed utløse behov for oppdimensjonering. Ev. oppsamling av avløp og pumping fram til selvfalls-løsning mot Sjølund pumpestasjon. Overvann ledes i eget system ned til sjøen, og skal ikke innebære bruk av eksisterende kommunalt overvanns-system.
	Skole, barnehage, idrettsanlegg, helsebygg		Det er kort veg til Fagereng skole (1 km). Innspillet setter av areal til barnehage, med en lokalisering «internt» i området. Det er rimelig kort veg til Bjerkaker (3km), Alfheim og aktivitetsparken ved Telegrafbukta (2 km). Forslaget omfatter ikke areal omtalt i kommunens strategi for bruk av arealer og eiendom i helse- og omsorgsektoren. Boligbyggingen innebærer utnyttning av god kapasitet ved Fagereng skole (tar forbehold om endring i kretsgrensen mot Bjerkaker).
Miljø- og natur	Naturmangfold		Hele Tromsøya omfattes av naturtypekartlegging av 2013, men denne delen av øya er ikke godt kartlagt. Men utført kartlegging har ikke avdekket naturforekomster av særskilt verdi som berøres av de foreslåtte boligene. Det er en tett bestand av Tromsøpalme (svartelistet art). Ev. utbygging må sikre at disse plantene ikke får fortsatte vekstvilkår. Det foreslåtte sjøsportsenteret vil berøre naturlig fjæra (Holtfjæra med driftvoll). Denne fjæra strekker seg langs store deler av vestsida av Tromsøya. Naturtypen anses som viktig (klasse B). Isolert sett er konsekvensene for fjæra av det foreslåtte sjøsportsenteret begrenset, men vil være en forstørrelse/utvidelse av inngrepet i strandsona. Videre er det fra kommunens side godkjent et område med naust og sjøsportsenter ved Hansmark (400 m sør langs Kvaløyvegen).
	Reindrift		Ikke aktuelt.
	Naturlig fjæra		Boligområdet berører ikke naturlig fjæra. Det gjør imidlertid det foreslåtte sjøsportsenteret.

Grundige begrunnelser på mange av temaene.

Kunne vært mer spisset i tekste. Lang utredning gir noe usikkerhet i konklusjonen (grønn).

Ser helheten og inkluderer relevante forhold som ikke er direkte aktuelle i denne vurderingen.

Folkkehelse	Solforhold Friluftsliv/muligheter for fysisk aktivitet Støy Luftforurensning Levekår		De foreslåtte boligene berører ikke viktige friluftsområder direkte. Men på nordsiden av det foreslåtte byggeområdet er det en viktig sti fra Kvaløyvegen opp til Arboretet/Bak-Olsen. Det er tale om en lokalisering med kort avstand til Bak-Olsen og lysløype, og dermed med gode muligheter for fysisk aktivitet. Boligene vil få gode solforhold, og vil ikke være utsatt for forurensning i luft og fra grunn. Gul støysone nederst mot Kvaløyvegen. Hele området ligger i gul flystøysone.
Barn og unge	Oppvekstvilkår		Lokalisering nær Bak-Olsen/lysløype, Fagereng skole, trygg skoleveg og forslaget om utbygging av barnehage tilsier at det kan utvikles et godt oppvekstmiljø gjennom utbyggingen.
Kul	Askeladden, Sefrak og samiske kulturminner		Det er ikke kjent kulturminner i dette området. Bebyggelse på tunet er ikke SEFRAK-registrert. Det er ikke kjent automatisk fredete kulturminner i området (Askeladden).
	Landskap		Innebærer inngrep i den grønne vestsida av Tromsøya, men ikke i sentrale element slik som silhuett og strandlinje. Veksling mellom små og større bygningsvolum anses positivt, og utfordrer ikke viktige verdier.
Konsekvenser for eksisterende bormiljø i og inn til området	Omfang av tiltaket		Foreslått boligbebyggelse er et nytt felt, et eget bygningsmiljø, som ikke vil ha konsekvenser for eksisterende bygningsmiljø i nærheten.
Konsekvenser for næringslivet			Har ingen direkte betydning for næringsliv ut fra at området ikke er aktuelt for utbygging til næringsformål.
Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS)	Geoteknikk (kvikkleire, mm) Havstigning Flom Ras Støy Støv, luftforurensning, trafiksikkerhet, høyspentlinje, radon, andre forhold		Havnivåstigning, flom, ras og luftforurensning anses ikke å være forhold som virker inn på skissert boligbygging. Hele området ligger lavere enn marin grense, og undersøkelser av byggegrunn er nødvendig. Arealet ned mot Kvaløyvegen ligger i gul støysone, både når det gjelder flystøy og vegtrafikk-støy. For øvrig ingen kjente farer.

Kunne med fordel undersøkt om det er registrert kulturmiljø. Bør kreves videre undersøkelser (kan være manglende registreringer grunnet manglende kartlegging).

ROS ligger som en integrert del av KU. Å skille dem tydeliggjør forskjellen mellom de to analysene.

Vurdering etter naturmangfoldloven:

§8 kunnskapsgrunnlag		Foreliggende naturtypekartlegging anses som tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.
§9 føre-var prinsipp		Ikke relevant.
§10 økosystemtilnærming og samlet belastning		Har ikke konsekvenser på økosystemnivå.
§11 kostnadene ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver		Ikke relevant.
§12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder		Standardiserte utbygging- og driftsmetoder gir forsvarlig resultat.

Egne vurderinger etter naturmangfoldloven.

Korte og lite inngående vurderinger på temaene etter naturmangfoldloven.

Overordnet begrunnelse:
 Grundig og godt beskrevne vurderinger av virkninger for hvert delområde, særlig for samlet vurdering.

Eksempel: Vurdering av virkninger
Kriterium: 3
Kommune: Oppdal
Dokument: Kommuneplanens arealdel 2019-2030 - Innspill og konsekvensutredning
Vedtatt: 12. november 2019

BFR 6 Stangmyra fritidsbebyggelse	
Forslagsstiller	[Sensurert]
Gnr/Bnr (grunneier)	219/2
Dagens arealbruk	Skogkledd område
Gjeldene planer	LNFR i gjeldene kommuneplan
Innspill, foreslått formål: 224,7 daa fra LNFR til fritidsbebyggelse.	
Konsekvensvurdering	
Landbruk	Ligger innenfor kjerneområde kulturlandskap(Kjerneområde landbruk, Oppdal kommune). 133,4 daa dyrkbar mark. 89,9 daa svært godt beite og 115,4 daa godt beite (beitekartlegging NIBIO). Området består i hovedsak av uproduktiv skog med et mindre parti skog av middels bonitet og myrdrag.
Reindrift	Området ligger rett ved en drivingslei for rein.
Naturmangfold	Store deler av området er registrert som en

Godt beskrevet per fag og hvilke innspill innenfor fagene som berører det gitte temaet.

		viktig naturtype beiteskog. I tillegg er en del av området kartlagt som svært viktig rikmyr. Det er registrert spillområde for dobbeltbekkasin, yngleområde for trane og spillområde for orrfugl. Nordøstre del av området er omtalt i «kartlegging av vilt i Oppdal kommune 2014 Del-rapport fra området Ålbu-Fagerhaug» av Ingvar Stenberg som en del av en viktig viltkorridor. Hjorteviltet er brukt som en indikator for en god viltkorridor. Det er derfor sannsynlig at denne er viktig for andre viltarter også bl.a. de fire store rovdyrene og andre dyr som i sin naturlige adferd unngår åpne områder.
Vann og vassdrag		Det renner en bekk i vestkanten av området samt at det ligger ei lita tjønn, Stangmyrtjønnen i nordvestre hjørne av området. Det må bevares et vegetasjonsbelte mot bekken og tjønna.
Kulturminner og kulturmiljø		Ingen registrerte kulturminner og kulturmiljø
Landskap		Utbygging i området vil føre til fragmentering av landskapet da det ikke er noen eksisterende hytter like i nærheten av området. Det er noe skog mellom eksisterende hytter, Osvegen og området som demper inntrykket av fragmenteringen av området.
Mineralressurser		Det er ikke registrert noen mineralressurser innenfor området jf. NGUs kartbaser.
Barn og unges oppvekstvilkår		Omdisponering av området vil ikke ha negativ effekt på barn og unges lekeområder eller viktige ferdselsårer.
Friluftsliv		Området ligger innenfor et svært viktig utfartsområde.
Folkehelse		Området ligger nær områder som gir mulighet for et variert friluftsliv både sommer og vinter men stort sti og løypenett.
Infrastruktur		Området ligger et stykke unna eksisterende veg.
Risiko og sårbarhet		Området består i hovedsak av områder med usikker aktsomhetsgrad av radon samt noen mindre områder med høy aktsomhet og lav aktsomhetsgrad. Ved utarbeidelse av VA- plan i forbindelse med eventuell regulering av området er det viktig at håndtering av overvann belyses.
Støy og støv		Utbygging av området vil gi støybelastning i et området som ligger i et sammenhengende skogbelte mellom eksisterende bebyggelse og

		drivingslei for rein.
Trafikksikkerhet		Ingen negative konsekvenser
Mulighet for et godt liv i et attraktiv fjellbygd		Innspillsområdet ligger et godt stykke unna eksisterende bebyggelse og berører mange viktige verdier både landbruk, reindrift, naturtyper. En utbygging av dette området vil fragmentere og endre landskapsbildet i området betraktelig. Dette er en viktig verdi for både eiere av fritidsboliger og de som benytter området til friluftsliv.
Samla vurdering		Nær Stangmyra som er en viktig naturtype. Myr er en av våre mest trua naturtyper (flere typer i norsk rødliste for naturtyper) og bør ikke bygges ned. Mange hyttetomter i nærområdet som i motsetning til dette har infrastruktur som gjør det enklere å utvide områdene. Området har en stor andel dyrkbar mark og det er store områder som er kartlagt som svært godt beite for sau og storfe. Jordlovens §9 lyder: <i>«Dyrka jord må ikkje brukast til føremål som ikkje tek sikte på jordbruksproduksjon. Dyrkbar jord må ikkje disponerast slik at ho ikkje vert eigna til jordbruksproduksjon i framtida.»</i> I rundskriv M-1/2013 «Omdisponering og deling- Lov om jord 12. mai 1995 nr 23 §§9 og 12» står det at som dyrka jord regnes fulldyrka, overflatedyrka jord og innmarksbeite. Definert etter AR5.
Rådmannens innstilling		Innspillet imøtekommes ikke. Området omfatter myrdrag som er registrert som viktig naturtype. Se vurdering i kapittel 4.4.1

Svært god og grundig samla vurdering per innspill.

Samlet konsekvensutredning av planen

Svært oversiktlig presentasjon.

Naturmangfold

Flere av arealbruksendringer vil få negative konsekvenser mht naturmangfold. Blant annet er D14 Barkåker øst satt av som beiteområde for rådyr og innehar både eldre lausuksesjon og gamle trær.

Videre vil eventuell arealbruksendring til råstoffutvinning virke negativt ift. områdets verdier med rikbarkstrær, leveområde for jerpe, beiteområde for elg og rådyr samt at området D21 grenser inn mot Klepperåsdammene som er vurdert som en viktig naturtype. Områdene D2 og D3 - Kongsåsen med tilleggsarealer er registrert med rik edellauvskog i grønn plakat og en utbygging her vil forringe dette.

For området A10 Vallø er det registrert rødlistearter som strandmåler, malurtfjærmøll i tillegg til viktige naturtyper som parklandskap og bløtbunnsområder. Planen legger opp til grønnstruktur framfor dagens industriformål noe som vil være positivt for ivaretagelse av nevnte verdier.

Landbruk

Konsekvensutredningen viser at planen vil føre til tap av flere skogsområder. Deriblant boligområde B3 Ilebrekke og D1B Aker gård nord med tilsammen 260 daa. Deler av det totale skogsarealet som er foreslått som utbyggingsområde er potensielt dyrkbart.

Konsekvensutredningen viser videre at planen vil gi tap av dyrka/ dyrkbar mark. Blant annet foreslått område D16 Åskollen (omkring 90 daa) der et forholdsvis stort areal foreslås omdisponert til næringsformål. Ellers vil planen føre til tap av dyrka mark ved område D14 Barkåker øst (233 daa), B1 Skjold gartneri (50 daa), D22 Gulliåsen/ Ødegården (90 daa) samt for område D10 Firingen og ny avlastningsvei for Vear/ Stokke (40 daa tilsammen). Utover disse er det kun små arealer som foreslås omdisponert.

Landskap/Terreg

Konsekvensutredningen viser at planen har flere arealbruksendringer som vil føre til negativ virkning på landskapet. Blant annet D14 Barkåker øst og C1 Velleskogen ligger i randsonen av et enestående landskapsrom. Som avbøtende tiltak er det satt av eget grønnstrukturformål rundt industriområdet D14 på Barkåker. Det er gitt rekkefølgebestemmelser for områdene for å tilpasse seg landskapet best mulig. Videre vil utbygging av området D10 Firingen få negativ konsekvens for landskapet der det grenser til åsparti satt som enestående landskap.

Kulturminner /kulturmiljø

Konsekvensutredningen viser at planen potensielt kan føre til tap av kulturminner og kulturmiljø. Blant annet for det opprinnelige innspillsområdet D22 Gulliåsen, som innehar forsvarsanlegg på Storås og lokalitet med tidligere bostedsaktivitet. Her er avgrensingen løst slik at området avsatt i arealdelen ikke berører dette kulturminnet direkte. For området A3 sjøsenteret Vallø er det registrert en rekke nyere tids kulturminner fra tidlig industrivirksomhet som saltverk, tapetfabrikk, krigsminner og anlegg fra tidlig handels- og servicevirksomhet. Ny arealbruk kan komme i konflikt med disse verdiene. Det er satt krav til at det i reguleringsplan skal utarbeides en kulturminne-/verneplan.

Eksempel: Samlet arealbruksendring

Kriterium: 4

Kommune: Tønsberg

Dokument: Planbeskrivelse, konsekvensutredning

Vedtatt: 3. februar 2016

Overordnet begrunnelse: Oversiktlig oppsummering av samlede virkninger per tema på tvers av delområder.

Kunne inkludert en overordnet redegjørelse om hvorvidt sammenhengende grønnstrukturer for naturmangfold forringes/fragmenteres. Dette er ofte hverdagsnatur som i seg selv ikke har stor verdi, men er relevant fordi det kan være en del av en overordnet struktur.

Klima og energi

I konsekvensutredningen for tema klima og energi vurderes arealbruksendringer etter lokalisering i forhold til konsesjonsområde fjernvarme, GSK byen, graden av bilavhengighet og kollektivdekning. I og med at mange av de nye arealbruksendringene i planen er næringsarealer med lokalisering utenfor sentrum og lokalsentrene kan flere ha potensiell negativ virkning for dette utredningstemaet. Når det gjelder boligformål så har hovedtyngden av arealbruken positivt virkning for dette temaet. Herunder B01 og C08 som ligger sentrumsnært med korte avstander for gange, sykkel og kollektivtransport. Område B15 er imidlertid et boligområde som er vurdert til å ha negativ virkning for klima og energi pga lang avstand til nærmeste lokalsenter og sentrum.

Sjø- og vassdragssone

Planen påvirker i liten grad sjø og vassdrag, med kun 2 arealbruksendringer som grenser direkte til sjø. Disse ligger ved Vallø og gjennomføring av tiltak her anses å ha en samlet positiv virkning sett i lys av krav om rekkefølgebestemmelser vedrørende opprydning av forurenset grunn og omdiponering av areal fra industri i gjeldene kommuneplan til grønstruktur i nytt planforslag. Byggegrense langs sjø og vassdrag med tilhørende bestemmelser anses å styrke områdene langs sjøen mot nedbygging i tråd med overordnede føringer.

By- og tettstedsutvikling

Flertallet av arealbruksendringene er i tråd med RPBAAs føringer vedrørende nærhet til bysentrum/ lokalsentrene, fortetting og transformasjon samt prinsippet om lokalisering av rett virksomhet på rett plass.

Barn og unge

Utredningstemaet går på barn og unges bruk av areal. Av alle foreslåtte arealbruksendringer er det kun et som har blitt vurdert til å få sterk negativ virkning for barn og unges bruk. Dette er område D10 Firingen der arealet er registrert som aktivt i brukt gjennom hele året. Nærmere registrering og involvering av barn må gjøres i forbindelse med et eventuelt planarbeid. Videre er det registrert at områdene B05 Gauterødveien/ Åsgårdstrandveien, B09 og B11 på Gauterød også er i bruk av barn og

unge, dette må undersøkes videre og evt. innarbeides i fremtidig reguleringsplan.

Skole og barnehage

Det er ventet sterk befolkningsvekst og boligbygging de neste 30 åra. Mye av boligbyggingen vil skje gjennom fortetting og transformasjon i og nær bysentrum og lokalsentrene. Behovet for barnehage- og skoleplasser vil øke. Det er imidlertid vanskelig å si når og hvor behovet blir størst siden det er boligmarkedet som i stor grad styrer dette. En del av vurderingsgrunnlaget for lokalisering av nye boligområder er tilhørighet til skolekretser med ledig kapasitet.

Vann og avløp

Mange av de foreslåtte arealbruksendringene ligger innenfor eksisterende byggeområder og bygger opp under etablert infrastruktur. I så måte er det relativt få arealbruksendringer som vil få større konsekvenser ift. behov for nye vann- og avløpsanlegg. En ser imidlertid at kapasiteten på avløpsnettet i og ved sentrum er begrenset fordi mye av overvannet slippes på det samme nettet. Ved ytterligere fortetting og transformasjon her vil kapasitetsutfordringene bli forsterket. Kapasitetsproblemet er særskilt stort ved store nedbørsmengder der nettet går fullt og store deler avløps- og overvann går rett ut i fjorden. Det er tatt inn krav i bestemmelsene om fordrøyning og overvannshåndtering for å på sikt redusere mengden overvann som går inn i avløpsnettet.

Oversiktlige og tydelige oppsummeringer på hvert tema.

Det er kun oppsummeringer av temaene, ikke samlede vurderinger.

Trafikale forhold / trafiksikkerhet

Som følge av at vekst skal tas gjennom fortetting og transformasjon i og nær sentrum og lokalsentrene vil behov for vei løses gjennom eksisterende infrastruktur. Selv om det skal fortettes så vil presset på hovedveinettet inn mot sentrum bli forsterket i årene som kommer. Dette gjelder særskilt for områdene Søndre Slagen, Olsrød og Presterød. For å fordele veksten og utnytte den sosiale- og tekniske infrastrukturen bedre, er boligutviklingen søkt spredt litt mellom øst (Søndre Slagen) og vest (Sem/Hogsnes) i kommunen. Videre ligger det inne rekkefølgebestemmelser for de større utbyggingsområdene ift utbedringer av gang- og sykkelvei, samt tilrettelegging for kollektivtrafikk.

Risiko og sårbarhet

Tønsberg som kystkommune har store arealer med marine avsetninger med potensielle fare for kvikkleire. Kjente kvikkleireområder og områder med marin avsetning er vist i temakart. Det er videre gitt bestemmelser til arealdelen som skal sikre at områder ikke blir bebyggt før det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon på stabilitet og grunnforhold. For kvikkleireområdet i Liabakken og langs Husvikveien (H310_7 og 8) er det tatt inn egne bestemmelser knyttet til tiltak.

Av de nye utbyggingsområdene er det kun områdene A03 og A10 på Vallø som ligger under kotehøyde 3 m. Med tanke på havnivåstigning og stormflo er dette arealer som vil være flomutsatt. Det stilles derfor krav om at alle tiltak i denne sonen skal ha topp gulv på kote + 2,7 eller høyere.

Store deler av området A10 på Vallø har forurenset grunn. Det er stilt krav til tilfredsstillende opprydning må ivaretas før utbygging kan skje.

Støy er en problematikk som særskilt er viktig å ivareta for boligbebyggelse der det stilles krav om uteoppholdsareal. Områdene B5, B6, B9 og B11 ved Gauterød er støyutsatt og her er det stilt rekkefølgekrav om avbøtende tiltak. Deler av Kongsåsen (D02/D03) er også støyutsatt.

Noen av områdene grenser til høyspent, og for disse områdene er det stilt krav til at grenseverdien av elektromagnetisk stråling ikke må overstige 0,4 μ T.

KONKLUSJON

For de områdene som har negativ virkning på et eller flere temaer i konsekvensutredningen, vil avbøtende tiltak bli innarbeidet gjennom reguleringsplanarbeidet. Det er også stilt rekkefølgekrav knyttet til flere av de nye byggeområdene i bestemmelsene.

Det mangler en samlet vurdering på tvers av tema.

Overordnet begrunnelse: Gode og oversiktlige oppsummeringer av samlede virkninger per tema med en tydelig konklusjon per tema.

Eksempel: Samlet arealbruksendring
Kriterium: 4
Kommune: Aukra
Dokument: Konsekvensutredning, kapittel 3-4
Vedtatt: 7. februar 2017

3 Vurdering av verknadane av forslag til strategi for framtidig arealbruk

Der planforslaget til kommuneplanen sin arealdel inneheld ein eller fleire strategiar for framtidig arealbruk, skal det gjevast ei vurdering av korleis desse strategiane vil virke inn på miljø og samfunn. Kommuneplanen sin samfunnsdel ligg til grunn for arealplanen. I planprosessen har kommunen i og handsama strategi for bustadutvikling, fritidsbusetjing og naust, for komande planperiode.

3.1 Konsekvensvurdering av arealstrategiane

3.1.1 Jord- og skogbruk

Det vert lagt opp til sentrale utbyggingsområde, med tillating til noko spreidd busetnad på Gossen. Dette vil innebere at dei sentrumsnære areala med jord- og skogbruk står under press. Her er også mykje av den beste dyrkingsjorda. Sentrumsnært vil kravet til utnyttingsgrad vere høgare enn utanfor. Arealeffektive utbyggingsmønster vert sett på som positivt i høve til bruk av areal. Arealstrategien tek i vare dyrkingsareala.

Den langsiktige verknaden av arealstrategien vert vurdert som negativ i høve at sentrale, gode landbruksareal vil forsvinne.

3.1.2 Naturmangfald

Overordna grønstrukturar skal skjermast for utbygging. Det vert lagt vekt på å etablere korridorar og grønstrukturar i tettstadane. I strandsona er ei overgangssone mellom sjø og land, og er som opphalds-, beite og yngleområde/spreieområde, vurdert som viktig. Utbyggingsområde vert ikkje tillatne i område som ligg i eksisterande register over viktige naturtypar.

Det vert tillate noko spreidd bustadbygging, men i sær avgrrensa grad.

Oppsummerende setning av virkningene for hvert tema.

Samla vert arealstrategien vurdert til å ha ingen til liten positiv verknad på naturmangfaldet.

3.1.3 Teknisk infrastruktur - Energibruk og klimautslepp, trafikkgenerering og samordna arealbruk

Vektlegging på eksisterande senter inneber kortare transport mellom bustad og aktivitetsstad. Dette vil kunne medverke til auka kollektivtransport og meir gange og sykling. Det er lite ønskelig å auke trafikken på dei delar av vegnettet som er i dårlig stand. Strategien Aukra på sikt høve til etablering av miljøriktige felles energiberarar, fjernvarmeanlegg ol.

Utbyggingsmønsteret på Julsundet vil vere krevjande kommunalteknisk, då kapasitet i eksisterande VA- anlegg er liten. Vidare er det naudsynt å utbetre krysset ved skulen på Julsundet for å trygge tilkomst og ferdsel mellom områda. Utbygging på Matberget og Svingen er avhengige

av ei slik løysing og kan ikkje byggast ut før akseptabel løysing er på plass. Ei trafiksikker løysning her vil vere krevjande for kommune og regionale/statlege myndigheiter.

Den langsiktige verknaden av arealstrategien vert vurdert som positiv i høve desse temaa

3.1.4 Landskapsbilete, grønstruktur og friluftsliv, strandsone og vassdrag

Utbygginga er i hovudsak konsentrert til tettstadane. Grønstruktur langs sjø (strandsona) vil truleg få auka respekt når den ikkje lenger er basert på ein generell regel, men kjem fram etter ei lokal vurdering og fastsetjing. I strandsona krev ein konsentrasjon av tiltak i staden for spreidde tiltak. Byggesakshandsaminga blir meir føreseieleg.

Grønstrukturen i tettstadane og korridorane ut til kringliggande naturområde blir viktige og må ha i fokus i fortettingsprosessar. Eitt hytteområde er tatt ut frå førre plan på Julsundet for å styrke tilgangen til grønstruktur i området.

Føresegnene knytt til spreidd bustadbygging tillèt ikkje plassering som gir ikkje ønska eksponering og dominans i landskapet.

Det er få og små vassdrag i Aukra kommune. Det vert likevel lagt opp til å opne vassdrag på nytt der det er mogeleg. Vassdraga inngår i grønstrukturar eller vil ha ei byggeforbodssone på minimum 10 meter til kvar side, slik at naturleg vegetasjon kan få stå eller etablere seg på nytt.

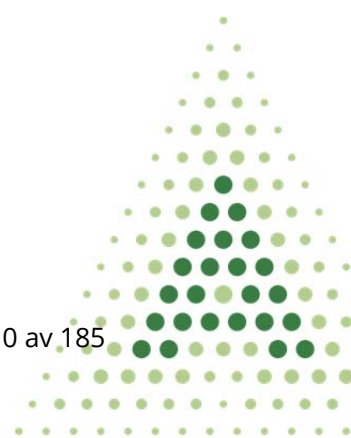
Samla sett vil plan og føresegner sikre desse verdiane, og arealstrategien vert derfor vurdert som positiv for landskapsbilete, grønstruktur og friluftsliv.

3.1.5 Bukvalitet, under dette barn og unge sine oppvekstvilkår, universell utforming, folkehelse og attraktivitet

Arealstrategien vil på lang sikt føre til større tettleik i bustadområda. Variasjon i buform og folkemengdsamansetning vil gi positive sosiale verknadar. Det blir lettare å utvikle tilbod i større tettstadar og ein reknar med en auka positiv forankring gjennom denne strategien.

En god oppsummering som gir gode forklaringer på hvordan de enkelte temaene kommer ut mhp. arealstrategi, konsekvens for enkelttema, utfordringer m.m.. Oppsummeringen gir leseren en god oversikt over de valg som foreslås, virkninger de har og om de er en del av kommunens arealstrategier.

Det er kun oppsummeringer av temaene, ikke samlede vurderinger.

3.1.6 Kommunale tilbod og samarbeid med nabokommunar

Det vert lagt opp til relativt stor bustadbygging på Julsundet, også mot grensa til Fræna. Utrekning av folketalsvekst vil tyde på auka trong for samordning av barnehage- og skuletilbodet, på tvers av kommunegrensene.

Det er gjensidig nytte av skulesamarbeid i dag, med barn frå både Aukra og Fræna på Julsundet skule. Når Torhaugmyra-, Matberget-, Melvold- og Svingen - felta blir utbygde, vil det kunne bli trong for å splitte barnsteget- og ungdomssteget ved Julsundet skule. Ei vidare samordning av skulekapasiteten mellom kommunane kan bli naudsynt / ønskeleg. For Aukra sin del vil planlagt vekst i planperioden ikkje vere større enn kapasiteten i eksisterande skule. På sikt kan auke i elevtal få konsekvens for skuleborn frå Fræna.

På lang sikt vil arealstrategien likevel bli kostnadskrevjande og vert derfor sett på som noko negativ i høve kommunale tilbod.

4 Samla vurdering av utbyggingsområde etter arealføremål

Strategiane ligg til grunn for den arealbruken som føreslås i kommuneplanen. Summert vil alle dei føreslåtte tiltaka innafør kvart føremål vise den totale arealbruken fordel på formålsgruppene.

Nedanfor er det gjort ei samla vurderinga etter arealføremål, der alle tiltaka innafør kvart føremål er grunnlaget for vurderinga.

4.1 Bustadar, område for offentleg eller privat tenesteyting og sentrumsføremål

I hovudsak er det lagt opp til slike utbyggingstiltak i sentrale område, knytt til eksisterande infrastruktur og offentlege tilbod.

Det er rekna med ein bustad pr. 800 kvm utbyggingsareal. I byggeområde i og ved Falkhytten kan utnyttingsgraden bli høgare enn elles. Det vert ikkje lagt opp til busetnad som utfordrar dei overordna landskapsstrukturane.

De positive konsekvensane er at dei sosiale strukturane vert forsterka og at krav til offentleg infrastruktur vert halde så lågt som mogeleg. Sentral utbygging reduserer presset på viktige grønstrukturar og område viktige for naturmangfaldet.

Dei negative konsekvensane er arealbruken knytt til nedbygging av dyrkamarka i sentrale strøk.

For bustadområde som kjem inn på viktige natur- og miljøaspekt, trafikktryggleik eller som set krav til kommunal infrastruktur, er det i nokre høve gjeve rekkefølgeføresegner eller krav om avbøtande tiltak.

Spreidd bustadbygging vert tillate i lite omfang. Det vert sett klare krav til lokalisering, som tek omsyn til natur- og miljøkvalitetar, dyrkamark, landskap og nærleik til samferdsleårer.

Samla sett vert verknadane av nye bustadområde vurdert til ikkje å ha vesentleg negativ verknad på samfunn og miljø.

4.2 Fritidsbustadar

Det er vurdert 15 forslag til fritidsbustad og naust. Nokre av desse er i kombinasjon med andre føremål, eksempelvis bustad.

Fritidsbustadar vert berre tillatne på Gossens vestsida. I vurderinga er det lagt vekt på høve for justering i temakart for naturmiljø og landbruk.

Naust inngår i temaet. For slike anlegg vert det sett krav om samlokalisering, slik at inngrepa i strandsonen blir minst mogeleg. Gjennom plan og føresegner er det gjeve klare retningslinjer for byggesakshandsaminga.

Samla sett vert verknadane av nye fritidsbustader vurdert til å ha liten negativ verknad på samfunn og miljø.

4.3 Fritids- og turistføremål

Nokre få nye turistføremål er lagt til vestsida av Gossen. I tilknytning til desse er det allereie etablert eksisterande infrastruktur og inngrep i sjø i form av småbåthamner. Det vert sett krav til justeringar/avbøtande tiltak for campingplassen.

Planforslaget verkar ut frå dette å ikkje ha negative verknadar på miljø eller samfunn.

4.4 Næringsverksemd

Det vert ikkje introdusert nye næringsområde i denne kommuneplanen. Nytt industriareal er utviding av eksisterande, slik at områda kan bli meir robuste. Områda er i hovudsak ikkje lokalisert saman med bustad eller fritidsbustad.

I Nerbøvågen inneber planen utdjuving/mudring av sjøbotn. Det vert sett plan- og utgreiingskrav knytt til dette tiltaket.

Det er ei utfordring med tilkomst til sørsida av Nerbøvågen. Her ligg det inne forslag til ny tilkomstveg. Denne vil ligge i strandsona, men vere viktig for trafikktryggleiken i området.

Når tiltaka er planlagt og utgreidd og ev verknadar er akseptable, vert dette temaet sett som ikkje å ha negative konsekvensar for miljø eller samfunn, sjølv om det vil gå med noko dyrkamark i samband med vegføring.

4.5 Kombinerte bygge og anleggsføremål

Fiskerifagskulen på Gossen føreslås lagt ut til kombinert bustad og næringsverksemd. Området var tidligare avsett til offentleg føremål. Bruksendringa gjeld allereie opparbeidd areal. Ny bygningsmasse og endra bruk kan vere konfliktfylte i høve til eksisterande situasjon, mot eksisterande bustadmiljø og til omgjevnadane rundt kyrka.

Funksjonsblanding med bustad og næring må gjevast stort omsyn for å få eit godt samspel mellom desse. Arealomfanget for dei einskilde føremåla avklarast gjennom detaljregulering. Ved regulering må det utarbeidast KU for å vurdere særskilt konsekvensane for nærmiljøet.

Samla sett vurderas tiltaket som positivt for utviklinga på denne delen av Gossen. Det viktigaste er omsynet til kyrka, eksisterande naboar og eventuelle kulturminner i området.

4.6 Hamn

Det vert lagt opp til vidareutvikling av småbåthamner, ny småbåthamn i Løvika, 2 ved Aukratangen, samt flytting av småbåthamna i Nerbøen. Andre hamner ligg innanfor avsette næringsområde.

Områda er vurdert i høve alle relevante tema og vert vurdert til å ha nokre negative verknadar på naturmiljøet i strandsonen. Omfanget er lite og anlegga vert sett på som viktige for bukvalitet, attraktivitet og friluftsliv. Tiltaka ligg i hovudsak i tilknytning til område som allereie er prega av inngrep.

Samla sett vert småbåthamnene vurdert til ikkje å ha negative verknadar på miljø og samfunn.

4.7 Samferdsletiltak og teknisk infrastruktur

4.7.1 Køyreveggar

I dette planforslaget er det forslag til 4 viktige køyreveggar;

- 1) Sambandet Oterøya-Gossen – fram til Hukkelberget (2 alternativ ligg føre)
- 2) Nytt kryss Julsundet (2 alternativ ligg føre)
- 3) Ny tilkomstveg til Nerbøen
- 4) Ny veg ved Bekkerholen (2 alternativ ligg føre)

Alle tiltaka vert grunngevrne med betre framkomst og trafikktryggleik. For sambandet Oterøya - Gossen vert konsekvensane vurdert i samanheng med reguleringsarbeidet. Verknadane vil være noko ulike for de ulike traséalternativa, men vil samla sett føre til at 3 - 4 eksisterande bustadhus må rivast og at strandsonen og myrdraga på Gossen vert påverka. Tiltaket vil påverke landskapet, holmane og naturmiljøet i Kjerringsundet.

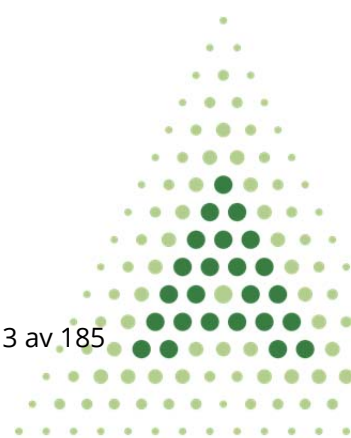
Nytt kryss ved Julsundet skule vil ikkje ta viktige naturmiljøareal.

Tilkomsten til Nerbøen vil ta noko dyrkamark.

Vegen ved Bekkerholen vil betre trafikktryggleiken og kunne bli lagt over myrdraget. Noko dyrkamark vil gå med.

Samla sett vil tiltaka ha negativ verknad på naturmiljø, landskap, men klart positiv verknad på samfunn, under dette trafikktryggleik og framkomst.

Det mangler en samlet vurdering på tvers av tema.

Overordnet begrunnelse: Grundige og tydelige oppsummeringer av samlede virkninger per tema, som også knyttes tydelig til samfunns mål. Særlig positivt med oppsummering av samlede virkninger på tvers av tema for hver grend i kommunen.

Eksempel: Samlet arealbruksendring
Kriterium: 4
Kommune: Oppdal
Dokument: Kommuneplanens arealdel 2019-2030 - Innspill og konsekvensutredning
Vedtatt: 12. november 2019

3. Samlet vurdering av konsekvenser

Beskrivelse

Hvert enkelt utredningstema i konsekvensanalysen (se s. 7-8) er vurdert samla for alle innkomne innspill og for planforslaget. Det er gjennomført analyser for å finne hvor mye landbruksareal som blir berørt av innkomne innspill og av planforslaget. For de øvrige temaene er det beskrevet med tekst for hvert enkelt tema, hvordan innkomne innspill og planforslaget berører de ulike utredningsteamene.

Godt beskrevet per fag og hvilke innspill innenfor fagene som berører det gitte temaet.

3.1 Landbruk

Innkomne innspill

Alle innkomne innspill berører til sammen totalt 1 393 daa fulldyrka mark, 1 227 daa innmarksbeite og 1 070 034 daa dyrkbar jord. I tillegg berører alle innkomne innspill 36 765 daa svært godt beite, 19 453 daa godt beite, 6 023 daa mindre godt beite.

Veldig god oversikt over arealbruksendringer på landbruk.

Innspill imøtekommet rådmannens planforslag

I planforslaget er følgene antall daa fulldyrka mark, overflatedyrka mark, innmarksbeite og dyrkbar mark berørt av imøtekomne innspill som omdisponeres fra LNFR til byggeformål :

Område	Fulldyrka	Overflatedyrka	Innmarksbeite	Dyrkbar mark	Godt beite	Svært godt beite
SPA1				0,116		0,116
SPA2	6,8					
SPA3	5,7					
B1					4,2	
B3	7,1					
B7	0,0032				3,1	
BRU1	0,4			0,0297	1,8	
BAB1	1,9		5,3	15,6		
BFR17			42,6		12,3	38,5
BFR25			2,8	30,9		
BKB2					228,3	0,2
BKB4						39,3
BFR 20						2,1
BFR18						3,8
BFR31						0,9
BFR 22						2,9
BFR25						6,7
BFR13						19,4
BKB2						13,1
BIA1					12,1	
BIA2					4,9	
Totalt	21,9		50,7	46,6	266,7	127,1

I planforslaget er følgende antall daa fulldyrka mark, innmarksbeite, overflatedyrka mark og dyrkbar mark berørt av det totale omfanget av området med fremtidig byggeområder (imøtekomne innspill og justeringer. Disse tallene inkluderer områder som tidligere har vært vist til byggeformål, men som i denne revisjonen har fått endret formål.)

Område	Fulldyrka	Innmarksbeite	Overflatedyrka	Dyrkbar mark	Godt beite	Svært godt beite
<i>Totalt</i>	67,3 daa	97,8 daa	1,1 daa	236,2 daa	524,5daa	554,5daa

Ved Oppdal miljøstasjon er det tilbakeført 31,8 daa fra annen bebyggelse og anlegg til LNFR. Området omfatter ikke fulldyrka mark, innmarksbeite, overflatedyrka mark eller dyrkbar mark. Dette området var tidligere avsatt til annen bebyggelse og anlegg, miljøstasjon, men det er nå avsatt et annet området til dette formålet. Det er til sammen 178,5 daa som er omdisponert fra byggeformål til LNFR pga innspill og justering av tomtegrenser og at den tidligere travbanen er vist til LNFR. 9 daa LNFR spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse.

I Lov om jord (Jordloven) §9, står det:

«Dyrka jord må ikkje brukast til føremål som ikkje tek sikte på jordbruksproduksjon. Dyrkbar jord må ikkje disponerast slik at ho ikkje vert eigna til jordbruksproduksjon i framtida. Departementet kan i særlege høve gi dispensasjon dersom det etter ei samla vurdering av tilhøva finn at jordbruksinteressene bør vika. Ved avgjerd skal det mellom anna takast omsyn til godkjende planar etter plan- og bygningslova, drifts- eller miljømessige ulemper for landbruket i området, kulturlandskapet og det samfunnsgagnet ei omdisponering vil gi. Det skal òg takast omsyn til om arealet kan fjørast attende til jordbruksproduksjon. Det kan krevjast lagt fram alternative løysinga»

I rundskriv M-1/2013, står det;

«Som dyrka jord regnes fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite. Begrepene er definert i kartsystemet AR5. Dyrkbar jord er definert i kartsystemet FKB Dyrkbar Jord. Ved vurderingen av om et areal er dyrka eller dyrkbart bør en legge disse definisjonene, slik de er til enhver tid, til grunn.»

I hht til jordlovens § 9 er innspill som er berørt av fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite ikke imøtekommet eller bare delvis imøtekommet ved at landbruksareal er tatt ut fra innspillområdet. For områdene B3, BFR17 og SPA2 er samfunnsinteressen vurdert til å være viktigere enn landbruksinteressen, og derfor er innspillene imøtekommet.

For arealformål LNFR basert på gårdens ressursgrunnlag (sosikode 5100) er det skilt mellom LNF og LNFR områder. I områder innenfor ekspropriasjonsgrensen for reindrift samt drivingsleier er det LNFR, mens for øvrige områder er det LNF.

LNF for spredt bolig, fritids- eller næringsbebyggelse og LNF spredt fritidsbebyggelse er kun vist som LNF da dette er kun områder utenfor ekspropriasjonsområde for reindrift og drivingsleier.

3.2 Reindrift

Innkomne innspill

Det er fire innspillsområder som berører reindriftsinteresser BKB 2 ,BFR6 og BFR13 ligger inntil en drivingslei. BKB2 ligger i tillegg i nærheten av en trekkvei for rein og grenser området inntil beiteområder (høstbeite 2, høstvinterbeite 1, vårbeite 2). Deler av BFR29 ligger innenfor høstbeite 1.

Innspill imøtekommet rådmannens planforslag

Av innspill som berørte reindriftsinteresser er det to områder som er tatt inn i planforslaget. Disse områdene BFR13 og BKB2 som ligger i Skardalen. Disse er redusert i omfang i forhold til opprinnelig innspillsområde slik at det er større avstand til drivingsleia som begge områdene ligger i nærheten av. BKB2 er slik det framgår i planforslaget redusert i forhold til opprinnelig innspillsområde i retning mot beiteområdene for å redusere press på disse områdene.

Disse berører følgende områder med reindriftsinteresse:

Område	Drivings lei	Trekklei	Høstvinterbeite 1	Høstbeite 2	Vårbeite 2
BFR13	X				
BKB2	X	X	X	X	X

Det at planforslaget ikke omfatter nye områder for fritidsbebyggelse i Gjevillvassdalen reduserer presset på viktige områder for reindrifta som grenser til dette området. Ingen av innspillene berører reindriftsinteresser i dette området, men det var mange innspill i Gjevillvassdalen som kunne ført til vesentlig økning i ferdsel inn i viktige reindriftsområder.

I forskrift om konsekvensutredninger har de sentrale områdene i reindrifta blitt omtalt som reindriftras særverdiområder og minimumsbeiter. Dette er sentrale områder som reindrifta er helt avhengig av for å opprettholde den nomadiske driftsformen (kritiske faktorer). Tiltak innenfor disse områdene kan derfor gi svært negative konsekvenser og forstyrrelser av årssyklusen (*Reindrift, konsekvensutredninger etter plan og bygningsloven, 2010*).

Mulige kritiske faktorer:

1. Kalvingsland
2. Trekk- og flyttleier
3. Reindriftsanlegg
4. Brunstland
5. Sentrale luftingsområder
6. Minimumsbeiter (vinterbeite)
7. Fragmentering av reinbeiteland
8. Økte konflikter med de øvrige interessene

Planforslaget berører følgende kritiske faktorer:

1. Trekk- og flyttleier

Reinen er avhengig av å kunne alternere mellom ulike årstidsbeiter, samt ha fri passasje til de ulike delene av hvert enkelt årstidsbeite. Det er viktig at trekk- og flyttleier ikke blir blokkert. Feilplasserte

utbyggingstiltak kan skape barrierer og fragmentere reinbeitelandet slik at ubebygde og uforstyrrede områder ikke kan benyttes av reinen.

2. Fragmentering av reinbeiteland

Hyttebygging skjer kontinuerlig, bit for bit, og det er derfor vanskelig å vurdere de samlede effektene av hele utbyggingen, ferdselen og eventuelle andre inngrep som følger med hyttene. Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrende aktiviteter er større enn hva summen av de enkelte inngrep skulle tilsi. Dette henger sammen med oppstyking av driftsområder, som vanskelig lar seg forene med reinens behov for sammenhengende friområder og trekkleier. Flere inngrep innenfor ett av reindriftenes åtte årstidsbeiter kan få svært negative konsekvenser.

3. Økte konflikter med øvrige interesser

Press på reinbeiteressurser kan øke konfliktene overfor grunneiere som merker økt beitepress fra rein, utbyggingsinteresser som ikke får realisert flere utbygginger, eller friluftinteresser som får begrenset sin aktivitet i utmarka. For eksempel kan scootertrafikk, hundekjøring eller skiløpere etterlate spor i snø som reinen benytter seg av, og dermed lettere trekker inn mot områder der den ikke skal oppholde seg.

Fritidsbebyggelse vil medføre økt aktivitet inn i reindriftsområdene og det er derfor viktig å vurdere plassering av ny hyttebebyggelse ut fra de kritiske faktorene nevnt ovenfor.

Med bakgrunn i forskning gjennomført av NINA så vil det være større negativ effekt av én personer som går inn i et sensitivt funksjonsområde (for eksempel kalvingsområde) enn hundrevis som går langs en sti i et område med lav samlet sensitivitet. (NINA Rapport 1191, 2015). NINA har også analysert effekten av fotturisme på reinens arealbruk i Rondane, Snøhetta og Nordfjella (NINA Rapport nr. 1013, 2014). Reinsdyras respons på økt ferdsel avhenger av:

1. Om det finnes tilgjengelige områder med lav forstyrrelse
2. Om besøkende er turgåere eller jegere

Dersom det finnes områder med lav forstyrrelse tilgjengelig, vil reinsdyra forflytte seg til slike områder og unngå mennesker ved å bevege seg mer. På stier med ferdselsintensitet med mer enn 30 passeringer av mennesker per dag, vil reinen redusere antall kryssninger. Ved 220 passeringer per dag vil stiene framstå som en fullstendig barriere for reinen i landskapet. Under jakta reagerer reinen mer direkte på jegerne som beveger seg mer spredt i terrenget enn fotturister som i større grad ferdes langs løypenettet. Reinen blir mer stressa og vandrer mer slik at også stier krysses oftere (NINA Rapport nr 1013, 2014 og NINA Temahefte nr 51, 2013). Det anslås en sone på 0,5-1 km fra løypene der en kan påregne unnvikelsesadferd fra rein, avhengig av tetthet av løypenett. Ligger løypene tett, kan en forvente en vanlig unnvikelse i en sone på 5-10 km (NINA, temahefte nr 26).

Planforslaget berører ikke noen områder med reindriftsinteresse direkte, men av hensyn til å minske presset på disse områdene ved økt ferdsel er områdene redusert noe i omfang i retning av områder med beiter og drivings-/trekkleier.

For arealformål LNFR basert på gårdens ressursgrunnlag (sosikode 5100) er det skilt mellom LNF og LNFR områder. I områder innenfor ekspropriasjonsgrensen for reindrift samt drivingsleier er det LNFR, mens for øvrige områder er det LNF.

LNF for spredt bolig, fritids- eller næringsbebyggelse og LNF spredt fritidsbebyggelse er kun vist som

LNf da dette er kun områder utenfor ekspropriasjonsområde for reindrift og drivingsleier.

3.3 Naturmangfold

Innkomne innspill

Det er totalt 16 innspillsområder som berører naturmangfoldverdier. Det er hovedsakelig trekkvei for hjortevilt som er den naturverdien som er sterkest berørt. Men også to svært viktige og to viktige naturtyperlokalteter berøres av innkomne innspill.

For øvrig berøres hvile-/beiteområde for hjort av innspill BKB1, myr blir berørt av innspill BFR12, hekkelokalitet for dvergspett blir berørt av område BFR22, spillområde for Orrfugl blir berørt av BFR28, hekkelokalitet hønsefugl berøres av BAB1, overvintringsområde Vipe berøres av BKB3, hekkeområde for Vipe, Småspove, Enkeltbekkasin og Raustilk. Spillområde for Storfugl berøres av BFR30.

Innspill imøtekommet rådmannens planforslag

Planforslaget medfører i sum ikke vesentlige negative konsekvenser for naturmangfold.

Følgende viktige naturmangfoldverdier er berørt av planforslaget:

Område	Viktig viltkorridor	Svært viktig naturtype	Viltområde	Taksvale
SKV1	X			
BFR13		Beiteskog	Nær viktig viltområde Rauhovden	
BFR22				Hekking i husa på Rønningen *

*mindre viktig registrering for dette området

BFR 13 er avgrenset slik i planforslaget at den ikke berører naturtyperlokalteten.

[Eksemplet er forkortet med flere sider/tema]

3.14 Trafikksikkerhet

Innkomne innspill

Ti av innspillsområdene har utfordring i forhold til trafikksikkerhet. På B1 bør avkjørselen bli mer definert enn den er i dag. På BFR3 bør alternativ adkomstveg vurderes da den eksisterende vegen til området går mellom en bolig og et gårdstun. For BFR9 er det viktig at adkomsten er oversiktlig, da det er et kryssende skiløype. BFR13 ligger i et område med mye trafikk og kan derfor være utfordrende med tanke på trafikksikkerhet.

For område B6 er det veger på tre kanter av tomta. På grunn av terrenget vil det kunne bli utfordrende å få på plass en oversiktlig adkomst. BFR15 er et område langs en sterkt trafikkert veg med mye parkering langs vegen. Området har allerede utfordringer med tanke på parkering til eksisterende fritidsbebyggelse og besøkende til skianlegget.

BFR16 vil medføre en adkomst som krysser eksisterende skiløype.

BFR17 ligger mellom to skiheiser. Forslagsstiller foreslår derfor å legge adkomstvegen i tunell inn til området. Området ligger i bratt terreng i Vangslia hvor det vil kunne bli utfordrende å få gode tilvegløsninger.

BKB4 ligger langs E6, men forslagsstiller ønsker ikke avkjørsler fra E6, men fra Nedre Rønningsvegen.

Innspill imøtekommet rådmannens planforslag

Planforslaget omfatter følgende fremtidige byggeområder der trafikksikkerheten er et viktig tema:

Område	Trafikksikkerhet
BFR13	Ligger langs en trafikkert veg forbi Skarvatnet
BFR17	Utfordrende pga bratt terreng

SPA2	Vil bidra positivt for å avlaste den store pågangen av biler som parkerer langs vegen opp til Vangslia.
SPA3	Vil bidra positivt for å avlaste den store pågangen av biler som parkerer langs vegen opp til Vangslia.

Vegen opp til Vangslia er utfordrende med tanke på trafiksikkerhet. Utfordringsbildet er komplekst med mye parkerings langs vegkanten og bratt og smal veg. Dette byr på mange farlige situasjoner særlig ved krevende vinterføre. Etablering av nye parkeringsplasser i området vil løse problematikken med parkering langs vegen. Dette vil føre til at vintervedlikeholdet av vegen blir enklere og dermed gi bedre fremkommelighet. Gode atkomst og parkeringsforhold til fritidsbebyggelsen og heisanleggene er viktig for eksisterende bruk av området og for at man skal kunne ta imot flere gjester til området i fremtiden er det viktig med gode trafiksikre løsninger.

[Eksemplet er forkortet med flere sider/tema]

Godt grep å knytte oppsummeringen også til det overordnede samfunns målet.

3.15 Mulighet for et godt liv i et attraktiv fjellbygd

Innkomne innspill

Det er kommet inn mange innspill til nye områder for fritidsbebyggelse. Det er særlig to områder som peker seg ut med høy konsentrasjon av innspill; Gjevilvassdalen og Rønninglia. Dette er områder som i tillegg til å ha mange eksisterende fritidsboliger er viktige utfartsområder for både lokalfolk, hyttefolk og andre besøkende. Når en skal velge ut områder som skal tas inn som fremtidige områder for fritidsbebyggelse er det både viktig å tenke på verdien disse områdene har for landbruket (da dette i stor grad dreier seg om dyrka eller dyrkbar mark) og betydningen av området som en kvalitet for de som bruker området. Kombinasjonen av hytter og skianlegg nært innpå et kulturlandskap i aktiv bruk er for mange det som kjennetegner Oppdal. Viktig at ikke alle disse grønne lungene med kulturlandskap blir bygd ned, det kan føre til at attraktiviteten områdene har fragmenteres bort.

I kommuneplanens samfunnsdel 2010-2025 står det tre kritiske suksessfaktorene for at vi skal kunne lykkes med å oppnå god livskvalitet ; folkehelse, omsorg og stedsutvikling. Om fritidsbebyggelse står det ; det skal være mulig å fortette eksisterende områder og å etablere nye områder der det ligger til rette for det. Det vil si at det ikke gir vesentlige negative konsekvenser for interesser som landbruk, reindrift, naturmangfold, barn- og unges interesser, kulturminner, folkehelse eller samfunnsikkerhet.

Det er viktig med attraktive og mangfoldige boligtomter både i sentrum og ute i kretsene. I kommuneplanens samfunnsdel 2010-2025 står det at; «nye boligområder bør, av hensyn til å redusere transportbehovet og ligge innenfor gangavstand til skole og viktige sentrumsfunksjoner, helst innenfor 1 km avstand og maks 2 km.»

Innspill imøtekommet rådmannens planforslag

Planforslaget omfatter nye byggeområder for fritidsbebyggelse ved Skarvatnet, Rønninglia og Stølen. Det er to nye områder for parkeringsplasser i Vangslia som er positivt for eksisterende og fremtidig bruk av alpinanlegget og fritidsbebyggelsen i området. Planforslaget omfatter tre områder for boligbebyggelse på hhv Festa, Kolbotn og Fagerhaug i tillegg til eksisterende boligområder som ikke er utbygd, ivaretar dermed kommuneplanens samfunnsdels intensjon om attraktive boligtomter i alle kretser. For øvrig inneholder planforslaget områder for utvidelse av miljøstasjon, to områder med kombinert fritids og turistformål og fritidsbebyggelse, ny adkomstveg til fritidsboliger og et område for råstoffutvinning. Samlet gir planforslaget gode muligheter for et godt liv i ei attraktiv fjellbygd der fokuset har vært å ta vare på de viktige verdiene som Oppdal har og er kjent for.

Veldig bra med samlede vurderinger for hver grend.

4. Samla vurdering av hvert område

4.1 Lønset

4.1.1 Samla vurdering

Det er viktig å tilrettelegge for bosetting i kretsene, men det vurderes ikke til å være ønskelig å omdisponere dyrkbar mark til boligformål i dette området da det finnes mange ledige boligtomter i området.

4.1.2 Om imøtekomme innspill i planforslaget

På Lønset er de fremtidige byggeområdene som er tatt inn i planforslaget spredt geografisk og omfatter boligbebyggelse, råstoffutvinning og parkeringsplass. De nye byggeformålene som ligger innenfor området i planforslaget utgjør ikke noe vesentlig press på spesielle områder eller resurser.

4.2 Festa

Planforslaget har ingen fremtidige byggeområder i området.

4.3 Bjerkeløkkja

Planforslaget har ingen fremtidige byggeområder i området.

4.4 Gjevilvatnet/Skarvatnet

4.4.1 Samla vurdering

Gjevilvassdalen har store landskaps-, natur- og friluftsverdier. Dette området er unikt med kombinasjonen av storslått natur som ramme rundt et kulturlandskap som er holdt aktivt i hevd. Kulturlandskapet er viktig for de som driver landbruk i området i tillegg til at det er viktig for de som bruker område som turområde. Naturen rundt er viktig med tanke på naturmangfold og friluftsliv.

Innspillsområdet består av dyrka og dyrkbar mark som i henhold til jordlovens §9 ikke skal omdisponeres dersom det ikke foreligger «særlig høve». I rundskriv M-1-2013 står det at: «*som dyrka jord regnes fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite. Begrepene er definert i kartsystemet AR5. Dyrkbar jord er definert i kartsystemet FKB Dyrkbar Jord. Ved vurderingen av om et areal er dyrka eller dyrkbart bør en legge disse definisjonene, slik de er til enhver tid, til grunn.*» Bevaring av disse ressursene vurderes til å gå foran hensynet til muligheten for videreutvikling av området for fritidsbebyggelse. Sikring av grunnlaget for videre landbruksdrift i området er viktig da det blir vanskelig å drive aktiv landbruk i området dersom beitene og dyrkamarka fragmenteres ytterligere.

I formålet for Lov om jord 1995-05-12-23 §1 står følgende: «*Forvaltninga av arealressursane skal vera miljøforsvarleg og mellom anna ta omsyn til vern om jordsmonnet som produksjonsfaktor og ta vare på areal og kulturlandskap som grunnlag for liv, helse og trivsel for menneske, dyr og planter*». Området ved Resskryset er et viktig kulturlandskap og et viktig grunnlag for liv, helse og trivsel for menneske, dyr og planter. Landskapsrommet rundt Gjevilvatnet preges av godt bevarte setereiendommer, noe som gjenspeiles i at deler av seterlandskapet ble registrert som verdifullt kulturlandskap i forbindelse med Fylkesmannens prosjekt; «Nasjonal registrering av verdifulle

kulturlandskap». I tillegg til å ha store verdier for landbruket med tanke på både beiter, dyrkamark og dyrkbar mark grenser området til et viktig viltområde, og har stor verdi som friluftsområde, samt at området ligger inntil viktige områder for reindrifta. På grunn av at området er et estetisk fint område, er og har området vært et ettertraktet område for bygging av fritidsboliger. Som følge av dette har ferdselen i nærområdene til fritidsbebyggelsen økt. Ytterligere utbygging vil kunne redusere kvaliteten på området som et attraktivt friluft og rekreasjonsområde.

Økt ferdsel som følge av videre utbygging virker belastende på områder som brukes av vilt og tamrein pga forstyrrelsen turgåerne medfører, økt mengde løse hunder og forsøpling. I forbindelse med kommuneplanrevisjonen i 2000 ble det utarbeidet en landskapsanalyse for Gjevilvassdalen. Området der de innkomne innspillene til fritidsbebyggelse ligger var i denne landskapsanalysen omtalt som sårbart for videre utbygging.

Det kom inn femten innspill i dette området. Ti av områdene ligger konsentrert rundt Resskrysset. Disse omhandler hovedsakelig fritidsbebyggelse BFR 4 til BFR14, samt ett område for utleiehytter (fritids og turistformål BFT1). Alle disse områdene omfatter jordbruksareal i ulik grad og mange av innspillene ligger i eller inntil en viktig viltkorridor.

Illustrasjon laget i Terra Explorer som viser alle innspillene i Gjevilvassdalen i terrenget.

4.4.2 Om imøtekomne innspill i planforslaget

Ingen av innspillene som ligger i Gjevilvassdalen ble imøtekommet, men tre av innspillene som ligger i Skardalen er med i planforslaget. BFR13 og BKB2 er en del redusert i forhold til opprinnelig innspillsområde. Det er tatt ut områder med dyrkbar mark og naturtypelokalitet med svært viktig naturbeitemark på BFR13. På BKB2 er areal for innmarksbeite og dyrkbar mark tatt ut. SKV 1 er adkomstveg til eksisterende hytter. Båndleggingsområde for kulturminner (KML 1) konsekvensutredes ikke, men imøtekommes.

4.5 Sentrum

4.5.1 Samla vurdering

En stor andel av de fremtidige byggeområdene i sentrum omhandler fritidsbebyggelse og da i stor grad i området Rønninglia. Disse områdene ligger langs Gamle Gamle Kongeveg. Gamle Gamle Kongeveg er en mye brukt turveg som går igjennom et velholdt kulturlandskap. For å bevare verdien

området har som turområde er det viktig å ikke bygge helt inntil vegen. Det er også avgjørende for landbruket at området ikke fragmenteres for at det fortsatt skal være mulig å bruke området. Disse byggeområdene er avgrensa i forhold til de opprinnelige innspillsområdene slik at det er en buffer mellom Gamle Gamle Kongeveg og områdene for fritidsbebyggelse.

For at skianleggene og områdene for fritidsbebyggelse i Vangslia skal kunne videreutvikles må utfordringene med tanke på trafiksikkerhet løses. Planforslaget inneholder to nye områder for parkering som skal løse problemet med parkering langs vegen i perioder med mye besøk til skianlegget og hytteområdene.

Det er i størst mulig grad unngått å legge nye byggeområder på dyrka og dyrkbar mark, men i det er fire områder i sentrum der samfunnsinteressen er vurdert til å være viktigere enn landbruksinteressen. Disse er: B3, SPA2, SPA3 og BFR17. B3, SPA2 og SPA3 omfatter fulldyrka mark mens BFR17 omfatter innmarksbeite.

Illustrasjon laget i Terra Explorer som viser innspillene i Rønninglia.

4.5.2 Om imøtekomne innspill i planforslaget

Det er totalt 13 innspill som imøtekommes i sentrum hvorav 1 omhandler bolig ved Kolbotn, 6 omhandler områder for fritidsbolig (1 område i Stølen og 5 i Rønninglia), 2 omhandler annen bebyggelse og anlegg, miljøstasjon, 1 område med kombinert fritidsbebyggelse og fritids- og turistformål på Kåshaugen og 2 områder i Vangslia omhandler parkering. Det er også med to fremtidige turdrag i Vangslia og et fremtidig LNFR område ved miljøstasjonen. Disse er ikke konsekvens utredet.

4.6 Fagerhaug

4.6.1 Samla vurdering

Det er av hensyn til vilt og landskapsbilde kun imøtekommet ett nytt byggeområde på Fagerhaug.

4.6.2 Om imøtekomne innspill i planforslaget

Planforslaget viser ett nytt byggeområde på Fagerhaug, dette omhandler omdisponering av eksisterende boligtomt fra LNFR til boligbebyggelse.

V1.3: Sluttbehandling

Følgende eksempler på sluttbehandling av kommuneplanens arealdel vurderes til å oppfylle minst ett av følgende kriterier:

1. Planen og vesentlige virkninger for miljø og samfunn er beskrevet enkelt forståelig og koblet til overordnet strategi (dersom saksframlegget er begrenset, vises det til planbeskrivelse eller annet hvor det er beskrevet), jf. § 29.
2. Høringsuttalelsene redegjøres for på en oversiktlig måte og det er beskrevet hvordan de er vurdert og hvilken vekt de er tillagt, jf. 29.

Det følgende presenterer eksemplene med tekstbokser som gir kort bakgrunnsinformasjon, viser til positive aspekter ved eksemplene og nevner mulige forbedringspunkter.

Fargekodeforklaring:

Bakgrunn

Begrunnelse: Hvorfor er dette et godt eksempel?

Forbedringspotensial: hva kunne vært gjort bedre?

Overordnet begrunnelse: Oversiktlig saksframlegg, som viser til miljø- og samfunnsvirkninger og har oversiktlig oppsett med vedlegg.

Eksempel: Vesentlige virkninger for miljø og samfunn beskrives i saksframlegget

Kriterium: 1

Kommune: Stavanger

Dokument: Saksframlegg, kommuneplanens arealdel

Vedtatt: 11. august 2019

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

Viser til miljø- og samfunnsvirkninger gjennom parallelt arbeid med klima- og miljøplan og samfunnsdelen.

Klima- og miljøplanen og dens betydning for kommuneplanens arealdel

Arbeidet med rulleringen av kommuneplanen og arbeidet med klima- og miljøplanen har skjedd mer eller mindre parallelt. Det har vært en tett kontakt mellom de to planarbeidene underveis, for å sikre en best mulig sammenheng. Klima- og miljøplanen følger opp kommuneplanens overordnede målsettinger om en bærekraftig utvikling og omsetter disse til konkrete mål. Klima- og miljøplanen ble vedtatt av bystyret 26.11.2018. Planens høye ambisjonsnivå om reduksjoner av de lokale klimagassutslippene tilsier at det må gjøres offensive tiltak for å redusere det samlede transportbehovet i kommunen. Strategiene som legges for areal- og transportutviklingen i kommuneplanen er avgjørende for å nå målsettingene som er satt. Det betyr at vi allerede nå må rette inn innsatsen i hvordan vi utvikler byen for å nå målene.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Kommuneplanens samfunnsdel ble behandlet av bystyret 17.06.2019, og legges fram for fastsettelse av det nye kommunestyret i løpet av høsten. Kommuneplanens arealdel og byutviklingsstrategi er utarbeidet parallelt med samfunnsdelen. Arealdelen bygger opp under og samsvarer med målene og strategiene som er fastsatt i samfunnsdelen

Forholdet til Nye Stavanger:

Rammene for planarbeidet ble lagt i planstrategien og i planprogrammet. Kommuneplanens arealdel omhandler utelukkende områder som ligger innenfor dagens Stavanger kommune. Tilsvarende har Rennesøy og Finnøy i inneværende valgperiode rullert sine respektive kommuneplaners arealdel.

Til forskjell fra samfunnsdelen er arealdelen ikke innrettet mot å være en felles arealdel for den nye storkommunen. De tre kommunenes arealdeler vil være gjeldende for sine arealer i en periode til ny, samlet arealdel er vedtatt. Det er allerede startet opp et arbeid med planstrategi og planprogram for neste rullering av arealdelen, for arbeidet med en ny samlet

arealdel for storkommunen. Det legges opp til at en samlet arealdel for den nye kommunen kan vedtas i løpet av den første valgperioden for det nye kommunestyret.

Endringer i bestemmelser og retningslinjer:

Det er gjort en del mindre endringer og tilføyelser i bestemmelser og retningslinjer til planen. Bakgrunnen for endringene er flere: Oppdateringer på grunn av endringer i forskrifter og regelverk på nasjonalt nivå, innspill fra sektormyndigheter i høringsfasene, og andre forbedringer og justeringer. Det er også gjort noen omflyttinger av tekst i dokumentet for å gjøre det mer oversiktlig. I tillegg er det gjort en del endringer i nummereringen av bestemmelser og retningslinjer. Det er lagt ved et eget dokument som viser endringene som er gjort. Endringene er også omtalt nærmere i planbeskrivelsen.

Temaer som forutsettes fulgt opp ved neste rullering av kommuneplanen:

- Utredning for revidering av bestemmelser og retningslinjer for uterom.
- Oppfølging av sikring av forsvarets øvingsområder i sjø, områdene R8 og R9, for innarbeiding i kommuneplanens arealkart og bestemmelser.
- Oppfølging av farledstiltak for innseilingen til Stavanger.

Vurdering

Byutviklingsstrategien er definert ut fra behovet for og ønsket om en mer kompakt by. Dette legger grunnlaget for en by med mindre behov for transport, større bymangfold og økt attraktivitet som resultat. I planforslaget er hele bybåndet satt med høyeste prioritet for byutvikling. Madla Revheim er økt til nest høyeste prioritet. Til sammen vurderes dette å være en akseptabel avveining mellom hensynet til utvikling av områder som lenge har vært under planlegging og hensynet til utviklingen av en mer kompakt by. Ved at hele den primære byutviklingsaksen, bybåndet, har høyeste prioritet, gir dette en god fleksibilitet og kapasitet i området innenfor planperioden. Det vurderes at all lokalisering innenfor bybåndet gir høy måloppnåelse for redusert transportbehov. Til sammen utgjør prioriteringen av den sentrale byen og bybåndet et godt grunnlag for en mer kompakt by, med et bredt tilbud av tjenester og service, variert boligtilbud, mangfold av arbeidsplasser og med svært god kollektiv betjening, lokalt og regionalt.

Konklusjon

Rådmannen anbefaler at forslag til kommuneplan for Stavanger 2019-2034, arealdelen, vedtas av Bystyret i henhold til plan- og bygningsloven §11-15.

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

Vedlegg:

Vedlegg 01-planbeskrivelse kpa versjon for vedtak
Vedlegg 02-Bestemmelser og retningslinjer
Vedlegg 03-plankart i full størrelse
Vedlegg 04-plankart i redusert størrelse
Vedlegg 05-temakart
Vedlegg 06-endringer i plankart etter hovedhøringen
Vedlegg 07-Endringer i arealdelen fra 2015-2018
Vedlegg 08-konsekvensutredning KPA
Vedlegg 09-ROS KPA
Vedlegg 10-Sammenlikning retnl og best-gammel og ny plan
Vedlegg 11-Merknadssvar til hovedhøringen og bystyrets vedtak
Vedlegg 12-Merknadssvar til tilleggshøringen
Vedlegg 13-Trekking av innsigelser fra Forsvarsbygg til kommuneplanen 2019-2034
Vedlegg 14-Trekking av innsigelser til kommuneplanen 2019-2034
Vedlegg 15-utredning skinner til ullandhaug
Vedlegg 16-fylkesrådmannens vurdering om skinnegående Ullandhaug
Vedlegg 17-Boligpreferanser og boliggetterspørrelse kommuneplan 2019 – vedlegg
Vedlegg 18-utredning town houses
Vedlegg 19-planprogram for kommuneplanen 2019-2034
Notat 13.11.19 Svar på spørsmål fra politikere i forbindelse med orientering 19092019 om KPA
1 Svar på spørsmål-Buøy Næringspark kai
2 Svar på spørsmål-notat fra kystverket
3 Svar på spørsmål-brev fra SRH av 25092019
4 Svar på spørsmål-kartskisse farled fra SRH
5 Svar på spørsmål-tilleggshøring, mai-juni 2019
6 Svar på spørsmål-fylkesmannens merknad i tilleggshøring mai-juni 2019
7 Svar på spørsmål-merknad fra Tvedt eiendom til tilleggshøringen mai-juni 2019
Notat 13.11.19 Austre Åmøy - Oppsummering av begrenset tilleggshøring for BO 6
Vedlegg 1 Austre Åmøy - beskrivelse av forslaget
Vedlegg 2 Austre Åmøy - ROS-analyse og konsekvensutredning
Vedlegg 3 Austre Åmøy - rapport fra Norconsult
Vedlegg 4 Austre Åmøy - merknader for tilleggshøringen for BO 6
E-post fra Stavanger havn 15.11.2019
Revidert havneskisse 15.11.19_1-4000
Revidert havneskisse 15.11.19_1-6000
Tilleggsnotat Austre Åmøy sent innkomne merknader
Merknader for Austre Åmøy oppdatert 14112019

Oversiktlig oppsett med vedlegg, hvor miljø- og samfunnsvirkninger kommer særlig fram i planbeskrivelse og konsekvensutredningen.

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Overordnet begrunnelse:
Konsekvensutredningen er løftet fram og forklart kort. Enkelte miljø- og samfunns-tema er også særlig trukket fram.

Eksempel: Vesentlige virkninger for miljø og samfunn beskrives i saksframlegget
Kriterium: 1
Kommune: Stord
Dokument: Saksframlegg, kommuneplanens arealdel
Vedtatt: 15 desember 2011

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

Planprosessen

Utkast til revidert kommuneplan og planprosessen er så langt gjennomført i samsvar med ny plan- og bygningslov. Dette har ført til eit langt meir omfattande utgreiingsarbeid i høve til tidlegare planrevideringar, ikkje minst gjeld dette arbeidet med konsekvensutgreiingar og omarbeiding av kartgrunnlaget i arealdelen i samsvar med dei nye føresegnene til planlovverket.

Undervegs har det og vore behov for å få avklart korleis det nye planlovverket med føresegner skal tolkast i praksis. I den samanheng har det i planprosessen vore kontakt og møte både med departementet og regionale styresmakter. Vi har og hatt nytte og erfaring frå arbeidet med kommunedelplan Huglo som vart vedteken i desember 2010 og arbeidet med strandsoneprojektet til Samarbeidsrådet. Ein konsekvens av dette er at det i utgangspunktet har vore vanskeleg å kunna setja opp ein realistisk framdriftsplan.

Revidering av kommuneplanen har og vorte ein svært ressurskrevjande prosess i høve til kommunale budsjettammer. Det har difor vore ein føresetnad i planprogrammet at utbyggjarar som fremjar forslag for private utbyggingsområde, sjølve må leggja fram og kosta nødvendig skildring og konsekvensutgreiing. Truleg er det nytta over 2 mill kr til konsekvensutgreiingar frå utbyggjarar på dei utbyggingsområda som no ligg inne i planforslaget i tillegg til kommunale planleggingskostnader.

Etter oppstart av planarbeidet kom det, i tillegg til innspel frå offentlege organ/lag og organisasjonar, i alt 47 innspel frå private. Desse vart innleiande vurderte og drøfta med formannskapet med tanke på kva arealinnspel som skulle gå vidare og leggast inn i planen. Det ville elles vorte eit alt for omfattande utgreiingsarbeid dersom alle innspel skulle vorte tekne med vidare i prosessen, jamfør vedlegg 2 som viser innspel med vurdering/kommentar.

Planforslaget vart sendt på høyring og låg ute til offentlig ettersyn i tida 01.04. – 01.06.2011. Det kom inn 53 uttalar og merknader som er oppsummert og kommentert under.

Nærare om plandokumentet og endringar/ tillegg etter høyringsrunden

Rådmannen skal her avgrensa seg til å peika på nokre punkt i plandokumentet.

- **Formelle rammer og føringar** for planarbeidet går fram av side 6- 7. Her skal nemnast at kommuneplanen skal ha ein handlingsdel som viser korleis planen skal følgjast opp dei 4 påfølgjande åra eller meir og som skal vurderast kvart år. Økonomiplanen utgjer i Stord kommune handlingsdelen som skal gje grunnlag for kommunen si prioritering av ressursar, planleggings- og samarbeidsoppgåver og konkretisering av tiltaka innanfor kommunen sine økonomiske rammer. Det er difor føreset at dei økonomiske konsekvensane for kommuneøkonomien for nye utbyggingstiltak vert vurdert i økonomiplanen. Dette gjeld t.d. effektane av rekkefølgjekrav ved manglande skulekapasitet, trafikksikring m.v. Rådmannen vil her og peika på at den kommunale planstrategien som skal vedtakst av kommunestyret første gong i løpet av 2012 skal synleggjera og ta stilling til kva planoppgåver kommunen skal starta opp eller vidareføra for å leggja til rette for ei positiv utvikling i kommunen

- **Plangrunnlaget** skal gje eit dimensjoneringsgrunnlag for kommunal tenesteproduksjon, skuleutbygging, behov for nye bustader m.m. Stord har dei siste åra hatt ein relativt sterk folkeauke med 1.2% auke i perioden 2004 til 2010. I folketalsframskrivinga for perioden 2010 til 2021 er det rekna med ein auke på 1,1%, dvs. folketalet vil auka frå 17 565 til 19 577. Veksten vert størst i aldersgruppa 70-79 år. I aldersgruppene som går på skule, ser det ut som talet på elevar vil gå svakt nedover dei næraste åra.
- **Arbeidsplassar/sysseletjing** har dei siste åra auka med gjennomsnittleg 200 pr år i netto. I tillegg kjem arbeidsplassar som forsvinn pga omstrukturering, nedlegging m.v. Det er difor sett som mål å skapa 250 nye arbeidsplassar pr år.
- **Bustadbygginga** har variert sterkt frå år til år frå 224 einingar i 2003 til 49 i 2006 og 158 einingar i 2009. Gjennomsnittleg for perioden 2003 til 2009 er 122 einingar pr år. Det vert difor lagt til grunn gjennomsnittleg 150 einingar pr år i perioden 2010 til 2021.
- **Samfunnstryggleik og beredskap** har som tidlegare eit eige kapittel som er ajourført for at dette arbeidet skal verta forankra sentralt i kommuneplanen.
- **Folkehelse** har og fått eit eige kapittel i planen for å synleggjera at folkehelse skal vera eit sentralt element i all samfunnsplanlegging. Folkehelsa vert påverka gjennom all fysisk planlegging og utforming. På bakgrunn av at Stord kommune og deltek i "Partnarskap for folkehelse i Hordaland" er det og viktig at kommunen flaggar dette arbeidet i kommuneplanen.
- **Satsingsområda** i planen er som tidlegare ført opp med målformuleringar og tiltak, og følgjande satsingsområde er innarbeidd:
 - ✓ Byutvikling, senterstruktur og samferdsel
 - ✓ Miljø, estetikk og trivsel
 - ✓ Arbeid og næringsliv
 - ✓ Oppvekst
 - ✓ Rehabilitering, helse og omsorg
 - ✓ Arealdelen
- **Arealdelen** skal vera det overordna styrande dokumentet for all arealbruk i kommunen og visa samanhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Arealkartet med føresegnar vert juridisk bindande, og det er difor relativt strenge formelle krav både til plandokument og planprosess. I planarbeidet er det lagt vekt på å definera framtidige utviklingsretningar og langsiktige, strategiske grenser for ulike utbyggingsføremål ("markagrenser") og unngå unødvendig arealspreiing. Kjerneområde for landbruk er vist som omsynssoner. Det same er viktige friluftsområde som t.d. Landåsen. Det er og lagt inn på kartet areal som omsynssone langs E39 for å sikra mot gjennbygging før det føreligg eigen kommunedelplan/reguleringsplanar for oppradering av E39. Det er gjennomført særskilt kartlegging av funksjonell strandsone som på Stord er lagt inn som omsynssone. I tillegg er det lagt inn byggegrense i byggeområde mot sjøen. På Huglo er funksjonell strandsone lagt inn som ny forbodsgrense til erstatning for 100- metersgrensa og dels som byggegrense i byggeområde. Arealdelen til kommunedelplanen for Huglo, som vart vedteken av kommunestyret 16.12. 2010, er elles innarbeidd i arealdelen men med oppdatering når det gjeld omsynssoner for vern av svært viktige naturtypar og viktige friluftsområde.

Rådmannen vil i tillegg peika på følgjande tilhøve under arealdelen:

➤ *Bustadbygging*

Dei nye bustadområda som er lagt inn i arealdelen, er lista opp i oversyn på side 66 i plandokumentet. Desse områda gjev 421 nye bustadeiningar. I tillegg er det opna for 8 område for spreidd utbygging med tilsaman 31 einingar, slik at det totalt vert 452 nye einingar. Samstundes er det innanfor gjeldande kommuneplan og reguleringsplanar tilgang på om lag 1700 nye bustadeiningar som vert vidareført inn i revidert plan. Samla sett er det difor rom for 2121 bustadeiningar i revidert plan. Stipulert behov i 12-årsperioden er 1800 når det vert teke utgangspunkt i årleg behov på 150 einingar. Tilgangen ligg såleis 321 bustader over behovet i 12-årsperioden. I tillegg til dette vil det

Enkelte samfunnstema er særlig trukket fram.

Enkelte miljøtema er særlig trukket fram.

framleis skje fortetting i eksisterande eldre bustadområde. Men ved vurdering av behovet må desse momenta vektleggjast:

- Det er eit politisk ønskje at det samstundes skal vera tilgang på bustadområde/ byggeområde i alle bydelar.
- Det er lagt vekt på å sjå den samla arealdisponeringa i eit langsiktig perspektiv med omsyn til utviklingskorridorar og strategiske langsiktige grenser, jamfør delmål 1 og delmål 2, slik at bustadbehovet må sjåast for ein tilsvarande lengre periode.
- Det knyter seg uvisse til korleis dei einskilde reguleringsplanane vil bli utforma.

Det har vore ei særleg utfordring å koma opp med nye bustadområde i Hystad – Rommetveitområdet. Her viser planforslaget no berre 112 nye bustadeiningar i tillegg til 36 bustadeiningar som ligg i gjeldande planar. Etter høyringsrunden og offentleg ettersyn er den nordre teigen av området B - 3 Rommetveit, B – 16 Tyse/ Vestlio, B – 16 Tyse/ Ørehaug, B – 12 Hystad, B – 25 Kvernaneset, deler av B – 28 Ådland og deler av B – 3 Frugarden teken ut av planen. Alle desse er i Hystad-/ Rommetveitområdet. Rådmannen ser det som viktig at neste revisjon av kommuneplanen må ha stort fokus på kvar nye bustader i denne delen av kommunen bør lokaliserast.

➤ *Næringsareal*

På side 68 er det vist ei oppstilling som viser tilgang på nye sentrale næringsareal på til saman rundt 300 mål. I tillegg eig kommunen eit regulert næringsareal ved flyplassen på om lag 200 mål. Her er det vanskeleg å ha ei nærare meining om behovet.

➤ *Turstiar, gang- og sykkelveggar m.m.*

I delmål 6 i arealdelen er det lagt vekt på at "Folk i alle aldrar skal sikrast lett tilgjenge til areal for leik og fysisk aktivitet ved at det vert sikra samanhengande grøntkorridorar med turstiar som fører fram til friareal og friluftsområde. Turstiane skal og sjåast i samanheng med gang- og sykkelvegnettet."

På denne bakgrunn har kommunen med finansiell støtte frå Hordaland fylkeskommune utarbeidd prosjektrapporten "Grøntstruktur, turveggar og samanhengande gang- og sykkelveggar" som ein del av revideringsarbeidet for kommuneplanen 2010-2021. Prosjektet er sett i gang på bakgrunn av vedtak / målsetjingar i kommuneplanen 2004-2015. Hovudmålsetjinga har vore betring av folkehelsa gjennom tilrettelegging for fysisk aktivitet ved å gje folk i alle aldrar lett tilgjenge til tur - og friluftsområde, og utvikla eit samanhengande gang – og sykkelvegnett frå bustadområde til skule, servicesentra, arbeidsplassar, turområde m.m. I arbeidet med denne rapporten har og andre perspektiv vorte trekt inn, og spesielt målsetjingar knytt til klima og miljø har vore vektlagt. Prosjektet har utført eit grunnleggjande og omfattande arbeid med kartlegging og vurdering av grøntstruktur, turveggar og gang - /sykkelveggar. Erfaring viser at det viktigaste einskildtiltaket for å få auka sykkelbruk, er å opparbeida eit samanhengande sykkelvegnett.

Hovudkonklusjonar, viktige trasear og strukturar er innarbeidd i arealkartet og vil gje vidare føringar for detaljplanlegging, gjennomføring og aktuelle rekkefølgekrav ved utbygging av nye bustadområde. Prioritering og gjennomføring vil det og verta teke stilling til gjennom arbeidet med revisjon av trafikksikringsplanen som no pågår.

- **Konsekvensutgreiingane** med hovudkonklusjonane for nye utbyggingsområde er ført opp i eige kapittel som startar på side 69. Ei meir uttømmende vurdering føreligg i vedlegget "Samanstilling av konsekvensutgreiingar for kommuneplanen sin arealdel" der det og er teke inn konklusjonar frå ROS-analysen som føreligg i eigen rapport. I tillegg føreligg delrapportar for dei ulike utbyggingsområda og "Tilleggsvurderingar av ulike mindre arealinnspel m.m." Denne delen av planarbeidet har vore omfattande og tidkrevjande.

Når det gjeld sjølve ROS-analysen, så er det innleiingsvis i rapporten gjort greie for metoden og kva kriterium som ligg til grunn og kan akseptrast ved risikovurdering – såkalla akseptkriterium. Etter høyringsrunden påpeikte fylkesmannen at slik akseptkriteria låg føre så dekkja ikkje

Et grundig saksframlegg må avveies mot å være enkelt lesbart og tydelig på hovedlinjene.

Konsekvensutredningen er løftet fram og forklart kort (fortsetter på neste side i saksframlegget)

Overordnet begrunnelse:
Klimaendringer og klimarisiko er trukket fram.

Eksempel: Vesentlige virkninger for miljø og samfunn beskrives i saksframlegget
Kriterium: 1
Kommune: Ullensaker
Dokument: Saksframlegg, kommuneplanens arealdel
Vedtatt: 7. september 2015

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

Om planprosessen og planens dokumenter

Gjeldende kommuneplan for Ullensaker ble vedtatt av Herredstyret i to ulike vedtak; samfunnsdelen den 16.6.2008 og arealdelen den 2.3.2009. Kommuneplanen er overordnet styringsdokument for kommunen og legger rammene for utviklingen i kommunen. Kommuneplanen og arbeidet med rulleringen av denne er hjemlet i plan- og bygningsloven.

Kommuneplanen består av følgende dokumenter:

- Samfunnsdel
- Plankart
- Planbestemmelser
- Planbeskrivelse for kommuneplanens arealdel
- Konsekvensutredning
- Risiko- og sårbarhetsanalyse
- Statistikk/kunnskapsgrunnlag (ikke oppdatert innhold etter offentlig ettersyn)

Det har vært et mål å holde en kort og tilgjengelig form på dokumentene. Dokumentene er noe justert i etterkant av høringen (utdypes senere). Endringene i plandokumentene er markert; ny tekst er markert med grønn farge, tekst som skal fjernes er overstreket/gjennomstreket.

I gjeldende saksframlegg beskrives kort sentrale forhold i kommuneplanen og høringsuttalelsene, samt de vesentlige endringer som er lagt inn i dokumentene i forbindelse med vedtak. Selve saksframlegget er forsøkt begrenset i omfang, detaljer fremkommer av planens dokumenter (vedlagt) og også saksutskrift av saken ved offentlig ettersyn (HOP-sak 1/15 den 5.1.15).

Det er avgjørende at det ikke gjøres vesentlige endringer i arealbruk i forbindelse med sluttbehandling. Det vises til at vesentlige endringer, utover det som har vært utlagt til offentlig ettersyn, kan utløse behov for ny høring.

Det er gjennomført konsekvensutredning av planen, denne viser at kommuneplanen slik den foreligger ikke har vesentlig uheldige konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn.

[Tekst irrelevant for eksemplet er fjernet]

Klima og samfunnssikkerhet

I den nye kommuneplanen vektlegges robusthet i samfunnsplanleggingen for å møte klimaendringer og ekstremvær (nedbør og vind). Endret klima kan også medføre større fare for skred og flom. Det er viktig at det tas hensyn til dette ved planlegging, etablering og rehabilitering av all infrastruktur, som f.eks. bygninger, veger og ledningsnett.

En del områder i Ullensaker ligger under marin grense, kvikkleire er derfor et sentralt utredningstema i konsekvensutredningen. Krav til utredninger under marin grense og krav til overvannshåndtering er også angitt i bestemmelsene. På bakgrunn av dialog med Beredskapsavdelingen hos Fylkesmannen og Norges vassdrag- og energiverk (NVE) er det lagt inn enkelte presiseringer i bestemmelsene. Områder med registrerte forekomster av kvikkleire, samt marin grense er lagt inn i kommuneplanens arealdel til sluttbehandlingen. Det er også utarbeidet et temakart som viser fareområdene. Temakartet følger som vedlegg til saken. Dette for å sikre at det gjøres nødvendig dokumentasjon av grunnforhold reguleringsplaner og byggesaksbehandling.

Overordnet begrunnelse:
Svært ryddig oppsett av høringsinnspill som tydelig viser hvilke delområder som er mest omdiskutert.

Eksempel: Det redegjøres for hvordan høringsuttalelsene er vurdert
Kriterium: 2
Kommune: Granvin
Dokument: Sakspapir
Vedtatt: 16. september 2015

[Tekst irrelevant for eksemplet er fjernet]

Innkomne merknader ved sidste høyring

Framlegg var ute til offentlig ettersyn i perioden 17.09.14 – 29.10.14. Det har kome inn 15 merknader. Kvar merknad er kommentert av administrasjonen. Til slutt er det ein generell kommentar og drøfting. Etter dette følger framlegg endringar basert på vurdering av dei innkomne merknader.

Direktoratet for mineralforvaltning, 15.10.14:

Det er ikkje registrert mineralske ressursar av nasjonal eller regional verdi. Lokale ressursar kan verte påverka. Minner om at heradet må skaffe seg oversikt over mineralske ressursar og ta omsyn til desse i kommande planarbeid.

Administrasjonen si kommentar:

Me tek dette til etterretning og vil skaffe oversikt over mineralske ressursar i området.

Statens vegvesen, 27.10.14:

Minner om at tiltak som ligg i kommuneplanen ikkje automatisk har løyve til riks- og fylkesveg og nærleiken til veg heller ikkje er godkjent gjennom kommuneplanen.

Saknar betre heilskap mellom målsettinga og det som kjem fram i plandokumenta
Meiner det er alt for mykje tekst og illustrasjonar ut ifrå målsettinga. Alternativ må måsettinga utdjupast.

Saknar at statlege planretningslinjer for samordnet bustad-, areal- og transportplanlegging av 26.09.14 er nemnt.

Ber om at heradet tek med ein representant frå SVV når det tiltak som har samanheng med riks- og fylkesveg skal vurderast i KU/ROS.

Meiner Granvin herad si kommunedelplan for trafikksikring 2002-2015 er utdatert og bør reviderast.

For område B9 og B13 er det vanskeleg tilkomst til Fv7. Meiner B13 bør takast ut då det er usikkert om ein kan løyse tilkomst til fv7 og av di området er utsett for støy.

Ber om at byggjegranser på 50 m frå riks- og fylkesveg vert teke inn i føresegnene pkt 1.1.1.

Administrasjonen si kommentar:

Me tek ønskje om retninglinjer samt byggje grenser til etterretning og vil innarbeide dette i planen. Bruk av SVV sin fagkunnskap er elles noko me nyttar og vil nytte oss av vidare i arbeidet, også i samband med KU/ROS-utgreiing. På bakgrunn av SVV si merknad vil me sjå nærmare på behovet for oppdatering/revisjon av KDP for trafikksikring i neste planstrategi.

Område B9 er eksisterande bustad og skal ikkje byggjast ut. I KU'en for B13 er tilkomst til fv7 allereie trekt fram som ei sentral problemstilling. Me har også tidligare drøfta dette med SVV. Når det gjeld merknad om støy ligg dette også i KU'en. Det er også lagt inn støysone frå Fv7 i plankartet. Området ligg då i al hovudsak i gul sone, dvs. det kan gjennomførast dempende tiltak. Om SVV meiner det er støy frå andre støykjelder bør dette konkretiserast.

Når gjeld utforming og omfang av plandokument, har me vanskar for å sjå at dette skal vera SVV sitt fagområde.

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

VURDERING:

Administrasjon si vurdering

Teknisk etat:

Samanlikning av merknader

Fin oppsummeringen som viser hvilke delområder som er mest omdiskuterte, hovedpunktene i innsigelsene og hvilke tema de berører.

Det kome inn 6 merknader frå offentlege instansar og 9 frå private, av dette dei fleste frå grunneigarar i sentrumsområdet. Under er laga ein samanlikning på tema og synspunkt.

Kommuneplanen si arealdel - innspel frå 1. gongs høyring			Synspunkt					
Nr	Tema	Bodskap/framlegg/krav	Innsender	B10	B11	B12	B13	andre
1	Mineralske ressursar	Treng oversikt						
2	Byggjegrænse veg, planomtale, KU/ROS, TS-plan, Støy,	For stor planomtale, mangler byggjegrænse i føresegner, forbehold om tilkomst.					-	B9
3	Naturfare, plankart, byggjegrænser vassdrag, vasskraftverk, verna vassdrag	Framlegg om faresoner i plankart, større avstand til vassdrag, merking av kraftverk, merking av årssikre vassdrag						
4	Plankart, planomtale, behovsanalyse, strandsone, byggjegrænse sjø og vassdrag, småkraft, verna vassdrag	Teknisk komplett plankart, nytt framlegg til byggjegrænse sjø evt KU/ROS, rekkjefølgjekrav, meir omfattande planomtale, dokumenter behov for bustadfelt, ta ut småkraftverk med avslag NVE		+	+	-	+	
5	Styrking av sentra, kulturminne, LNF-spreidd	Tillegg til føresegner for SB8-9 og LNF spreidd bustad, byggjegrænse til veg	[Navn er fjernet]	+	+	+	-	SB8, SB9
6	Sjøtrafikk, plankart	Tillegg til føresegnene for farlei og ankringszone, farlei i teiknforklaring plankart.	[Navn er fjernet]					
7	Kraftleidning	bør vise ny leidning granvin-voss	[Navn er fjernet]					
8	Landbruk	Nytt område vil leggje press på naboareal, har vegrett, vil ha buføring	[Navn er fjernet]				-	
9	Skuleveg, landbruk	Opptekne av trygg skuleveg, vil ta vare på landbruksareal	[Navn er fjernet]	+	+	-	+	
10	Landbruk, jordvern	Generasjonsskifte på garden hans, bevare moglegheit for småbruk, vil ikkje ha konflikt med jordvern	[Navn er fjernet]	+	-	-		
11	Utgreiing, endring frå 2009	Ønskjer grunngeving for å ta ut Kjerlandshagane						Kjerlandshagane
12	Nytt bustadareal	Har ein frådelt tomt han ønskjer som bustadføre mål						118/30
13	Landbruk, jordvern, sentrumsfunksjonar	Bustad treng ikkje vera sentrumsnær, andre funksjonar treng sentrumnærleik meir, matjord og lett byrkbar jord skal vernast, ikkje behov for alle felt i framlegg		+	-	-		
14	Nytt bustadfelt	Framlegg om bustadareal i Hausneslia						Hausneslia
15	Landbruk, jordvern, sentrumsfunksjonar, arealressursar, KU/ROS	Bustad treng ikkje vera sentrumsnær, andre funksjonar treng sentrumnærleik meir, matjord og lett byrkbar jord skal vernast, feil grunnlag i KU, mangelfult omfang av KU, oppdeling vil legitimera nedbygging		+	-	-		

Det viser seg at det er nokre tema som går att. Det er også tydelig variasjon mellom private og offentlege merknader. Under er det sentrale og gjennomgåande tema trekt fram; referert og drøfta.

Nytt bustadareal er kjernen i revisjonen. Når det gjeld reaksjon på det som er nytt innhald i framlegget er det bustadareala som dreg til stort merksemd, naturleg nok. Sjølv om det ikkje

er dekkande for innhaldet er det likevel interessant å sjå på kor mange som omtaler dei einskilte områder i planen:

- B12 og B13 merkar seg ut med negativ omtale av litt ulike årsakar.
- For B11 er det likt positivt og negativt – her er det tydeleg delt opp mellom offentlege og private. Offentlege er positive, private er negative.
- For B10 er det tydeleg at det ikkje er nokon negative omtalar.
- Når det gjeld det som er teke ut av planen frå 2009 er det Kjerlandshagane bustadfelt som er omtala i ein merknad, der ein ønskjer det område inn i planen.
- Områda SB8 (Øvsthus utviding) og SB9 (Kjerland) er omtala med nokre krav, men ikkje korkje positiv eller negativt.
- Det er framlegg om eit nytt område: Hausneslia. Dette var også tema i prosessen fram mot førre plan, men vart då silt ifrå til fordel for Øvsthus.

Av tema knytt til arealstrategi og val av område er jordvern/landbruk, veg og sentrumsnærleik sentralt i fleire merknader. Det er også her ein klar tendens til ulike tema i offentlege og private merknader.

Godt grep med temavis redegjørelse for høringsinnspill.

Jordvern og landbruk er sentralt i fleire merknader innsendt eigarar av grunn i sentrum. Dei er usamde i framlegget sitt grunnlag og argumentasjon. Det som i KU'en er karakterisert som mindre teigar og vanskeleg å utnytte rasjonelt, ser dei på som fruktbart og lettstelt – grovt sagt. Dette gjeld særleg B11 og B12.

Dei tek opp den prinsipielle tankegangen bak arealstrategien. Slik dei ser det kan deling av sentrumsareal føre til legitimering av nedbygging i heile sentrum innafor Hagasund. Tanken med ein slik delelinja er jo eigentleg motsett, nemleg å verne noko ved å ta noko anna i bruk. Igjen er dette B11 og B12 det gjeld. Dei er opptekne av arealgrunnlaget for gardar som driv i sentrum og etterlyser eit slikt perspektiv.

Eit anna argument i same lei argument går på press på naboareal, særleg B13. Dette argument er jo del av arealstrategien i framlegget og ein del av grunnen til å ta ut Kjerlandshagane, så det er naturleg å sjå på alle areal i eit slikt perspektiv.

Det er også framheva at bustadar ikkje treng sentrumsnærleik, eller at andre funksjonar/tiltak kan trenge det endå meir iallfall. Dei meiner ein kan sperre for framtidige moglegheiter. I dette perspektivet er bustader det minst nyttige byggjeføremål nær sentrum.

Det offentlege, ved fylkesmannen, er også opptekne av jordvern, men på ein meir overordna måte. Når det gjeld B11 er ein positivt innstilt til bustadføremål så lenge omdisponering av landbruksareal vert sikra. FM ser også dei areal som er tekne ut av planen og inneheld landbruksareal (Kjerlandshagane og Øvsthus) i samanheng med det som er teke inn. Arealstrategien for tilslutning i offentlege merknader og framhevar behovet for sentrumsnære bustad areal.

Ein konsekvens av arealstrategien var også at nokre areal vert tekne ut, Kjerlandshagane og Furunes. I ein merknad vert det etterlyst grunngeving for dette. Å lage bustadfelt i Kjerlandshagane vil ha mange av dei same eigenskapane som B11, B12 og B13. Det er særleg sett på at Kjerlandshagane ligg som ei øy midt i eit aktivt landbruksområde.

Det har kome innspel om nytt bustadareal utanfor sentrum, Hausneslia. Spørsmålet er om dette er noko ein bør sjå nærare på som del av ein samla arealstrategi. Sjå drøfting under.

Behovet for nye bueiningar i planen er teke opp av fleire. Fylkesmannen ønskjer kartlegging av behov. Fleire private meiner B10 og Stasjonsområdet er nok no og vil ikkje binde meir areal.

Veg og samferdsel er noko som vert trekt fram som avgrensing moglegheiter av di at tilkomst somme plassar er vanskeleg, gjeld B13. Dette gjeld også støy. Motsett er framlegget si tilrettelegging for gang og sykkel noko som er positivt omtala.

Strandsone og byggjegrænse mot sjø/vassdrag er noko som fylkesmannen omtalar inngåande. Granvin herad står att med moglegheita for å utbyggje framlegget med ein KU for byggjegrænse mot sjø. Dette er i seg sjølv er eit stort fagområde. Alternativt kan ein oppretthalde det som ligg i gjeldande KPA, men det vil då ha ein rettleiande funksjon og ikkje vurderer aktuelle interesser på kvar einskild område.

NVE diskuterer bruk av byggjegrænse mot vassdrag.

Når det gjeld dei meir **formelle tema** er det plankartet som er kommentert av flest. Det var formelle feil ved plankartet og heradet måtte ettersende eit revidert kart. Det er også ein del faglege innspel på bruk av ulike symbol, føremål og heimlar. Dette er ein naturleg del av ein høyringsrunde.

Fylkesmannen og Statens vegvesen peikar i motsett retning når det gjeld planomtale. Statens vegvesen meiner den er for omfattande, mens fylkesmannen etterlyser meir tekst om regional og nasjonale krav og føringar.

Drøfting av merknader

Nytt bustadareal. På bakgrunn av innkomne merknader vert eit naturleg spørsmål om noko av ovanståande endrar på arealstrategien og med dette val av areal? Om ein ser på tema som vert tekne opp heng dette truleg saman korleis **jordvern og landbruk**, særleg i sentrum, vert oppfatta. Det er klart at landbruk/småbruk er ein tydeleg del av Granvin sentrum og ein kvalitet ein bør ta vare på. Arealstrategien la til grunn at ein god måte å gjere det var klar oppdeling av arealbruken, samt rekkjefølgje krav om utbygging, for å sikra best moglege driftsvilkår. I fleire merknader sår ein tvil om det vert resultatet. Og med dette om arealstrategien kjem til å virke mot si hensikt. Jordvern er ein viktig del av arealstrategien. Ein del av argumentasjonen bak å ta ut dei 3 bustadareal som låg i planen frå 2009 er nettopp jordvern. På bakgrunn av innspela er det difor lite aktuelt å vurderer desse om att. Det er difor ikkje slik at framlegget ikkje tek omsyn til landbruket, men kanskje rett og slett usemje om kva som fremjar dette omsynet best.

Fleire innspel peikar på problem ved nokre areal, særleg B12 og B13. Når det gjeld B13 er også **veg og samferdsel** eit viktig tema. Men dette er ikkje noko nytt som ikkje er vurdert. I KU/ROS går det klart fram at dette er ein utfordring. Derimot er det nytt at arealet skal ha ein spesiell utfordring når det gjeld støy. Både SVV og HFK trekk dette fram som eit argument og det er nærliggjande å tru dette er ein kryssreferanse. Ingen av dei nemner kva støykjelde dei tenker på. Tilbake står at B13 har store utfordringar med avkjørsle. Knytt opp til diskusjonen om jordvern er slike meir marginale areal (B13) derimot naturlege å sjå på.

[Tekst mindre relevant for eksemplet er fjernet]

V1.4: Prosess

Følgende eksempler på prosessen med å utarbeide og tilgjengeliggjøre kommuneplanens arealdel vurderes til å oppfylle minst ett av følgende kriterier:

1. Planprogrammet gir en tydelig beskrivelse av videre prosess, inkludert frister, deltakere og plan for medvirkning fra særlig berørte grupper og andre, jf. §§ 14-16.
2. Planprogram, planvedtak, KU med bakgrunnsdokumenter og fagrapporter er enkelt tilgjengelig på kommunens nettsider, jf. § 25.

For kriterium 2 er det gjort særskilte undersøkelser. Minimumskravet for å oppfylle kriteriet er at samtlige dokumenter er tilgjengelige på kommunens nettside, men for å vurderes til å være et potensielt godt eksempel må det også være lite tidkrevende å finne fram til dokumentene på nettsiden og de må være oversiktlig presentert. Vi har lett etter gode eksempler i fire ulike utvalg:

1. De fire største kommunene
2. Kommunene vurdert til å ha høy kvalitet på (en) digital tjeneste i Difis kvalitetsvurdering 2010-2016.
3. 10 tilfeldig valgte kommuner fra samtlige kommuner før siste kommunereform
4. Kommuner hvis dokumenter er vurdert å ha gode eksempler under andre kriterier

For å vurdere tilgjengeligheten har vi stilt oss følgende spørsmål:

- Er planprogram, planvedtak og konsekvensutredning (med evt. bakgrunnsdokumenter) tilgjengelige på kommunens nettside?
- Er dokumentene plassert et hensiktsmessig sted på nettsiden?
- Er dokumentene enkle å navigere til fra hjemmesiden til kommunen?
- Er dokumentene forklart og presentert på en lettforståelig måte, også for vanlige innbyggere som ikke har kunnskap om kommuneplaner?

I det følgende presenteres de vurderte eksemplene. For eksemplene under kriterium 1, presenterer vi eksemplene med tekstbokser som gir kort bakgrunnsinformasjon, viser til positive aspekter ved eksemplene og nevner mulige forbedringspunkter.

Fargekodeforklaring:

Bakgrunn

Begrunnelse: Hvorfor er dette et godt eksempel?

Forbedringspotensial: hva kunne vært gjort bedre?

For eksemplene under kriterium 2, presenterer vi lenken til nettsiden og hvordan man navigerer seg fram til siden fra nettstedets forside. Hvert eksempel er også her begrunnet i grønn tekstboks.

5 FREMDRIFT OG ORGANISERING

5.1 Fremdriftsplan

Planprosessen knyttet til utforming og vedtak av kommuneplanen, arealdelen, er planlagt vedtatt av sittende kommunestyre i løpet av september 2011. Prosessen vil følge plan- og bygningslovens bestemmelser for oppstart og utarbeidelse, herunder melding om oppstart, utarbeidelse av planprogram, utarbeidelse av plan, høring av planforslag og vedtak av plan.

Arbeidet kan deles inn i følgende hovedfaser med forventet framdrift som følger:

- Utarbeidelse av forslag til planprogram - januar/ februar 2014
- Politisk behandling av planprogram m/høring - vinter/ vår 2014
- Utarbeide planforslag - vår/ høst 2014
- Politisk behandling av plan - vinter 2014/ 2015
- Planvedtak - vår 2015

Fremdriftsplanen tar utgangspunkt i at det gjennomføres et offentlig ettersyn av planprogram og et offentlig ettersyn av forslag til områdereguleringen. Dersom det blir nødvendig med flere offentlig ettersyn vil tidsplanen for endelig behandling av planen bli forskjøvet. Det tas samtidig forbehold om

5.2 Organisering

Ansvaret for utarbeidelse av kommuneplanens arealdel ligger hos kommunens planavdeling. Utredningsbistand og faglige vurderinger fra andre fagområder og etater internt vil være nødvendig. Det opprettes en prosjektstruktur for å sikre fremdrift, faglig kvalitet, gjennomføring av utredninger og god involvering i planarbeidet.

Formannskapet vil være direkte involvert i arbeidet med kommuneplanens arealdel gjennom workshops og avklaringsmøter, i tillegg til formell behandling.

Prosjekteier:	Rådmannen
Styringsgruppe:	Kommunalsjefene
Prosjektleder:	Enhetsleder plan
Prosjektgruppe:	Deltager fra kommunalteknikk (teknisk infrastruktur) Deltager fra park, idrett og friluftsliv (båthavner, friområder, stier) Deltager fra kart og oppmåling (temakart og plankart) Deltagere fra plan (bestemmelser og evt. retningslinjer, plankart, utredningstemaer og analyser) Deltagere fra byggesak (bestemmelser og evt. retningslinjer, kvalitetssikring plankart)

Styringsgruppen behandler spørsmål knyttet til egne fagområder og fremdriftsplan. Prosjektgruppen ledes av enhetsleder for plan og behandler faglige spørsmål og sikrer gjennomføring av planarbeidet i henhold til planprogrammet og gjeldende rammer og føringer.

I arbeidet med planen vil også faglige myndigheter involveres så som fylkesmannen og fylkeskommunen, Statens vegvesen, NVE, Jernbaneverket, Dsb mfl. Der det er behov for det vil lag og foreninger kontaktes for å bidra med informasjon og eventuelt inngå i et samarbeid.

I tillegg vil det innhentes faglig bistand eksternt der dette er nødvendig.

6 MEDVIRKNING

6.1 Merknader til planprogrammet og arealinnspill til planen

I forbindelse med utlegging av planprogrammet, inviteres det til innspill til planarbeidet og forslag om endret arealbruk. Fristen for innspill til planen og krav til dokumentasjon fra forslagsstillere vil framgå av kunngjøringen.

Bevisst og tydelig strategi for medvirkning som indikerer oppriktig ønske om deltakelse.

6.2 Medvirkning i planprosessen

Det legges stor vekt på å gjennomføre en planprosess som sørger for at det blir debatt rundt aktuelle planutfordringer og utredningsspørsmål, og at berørte sikres mulighet for en god dialog og reell medvirkning under de ulike fasene i planprosessen.

Planprogrammet behandles av formannskapet og sendes på høring til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner med frist for innspill på minimum 6 uker. Planprogrammet kunngjøres i lokalpressen og på kommunens nettsider. Etter en gjennomgang og vurdering av høringsuttalelsene, vil et revidert planprogram bli lagt fram for kommunestyret for fastsetting.

Forslag til plan vil bli lagt ut til offentlig ettersyn i minimum 6 uker, og dette vil bli kunngjort i lokalpressen og lagt ut på kommunens nettsider.

Kunne vært mer presis beskrivelse av hvordan aktivitetene skal gjennomføres

Ettersom berørte aktører er mange og varierte legges det opp til en medvirkningsstrategi som følger:

- Informasjon og dialog på kommunens nettside og facebookside.
- Informasjon i lokalpressen i forbindelse med varsling og offentlig ettersyn.
- Informasjon på servicetorget.
- Informasjons- og arbeidsmøter med kommunale, regionale og statlige myndigheter
- Møte med næringsråd og sentrale grunneierrepresentanter
- Involvering av representanter for barn- og unge, rådet for funksjonshemmede og eldrerådet, skole- og barnehagerepresentanter, idrettsrådet, velforeninger samt andre interessegrupper.
- Folkemøte i forbindelse med høring.
- Møter med grunneierrepresentanter, foreninger, berørte vel o.l etter behov.

6.3 Innspill til kommuneplanens arealdel

Søknader om arealbruksendringer og krav til disse:

Det åpnes for innspill og forslag til endret arealbruk i kommuneplanarbeidet. Endret arealbruk til utbyggingsformål skal inneholde følgende dokumentasjon:

- Beliggenhet: Kartutsnitt med avgrensning og eiendom / adresse, samt beskrivelse av ønsket endring og begrunnelse
- Eksisterende arealbruk, formål i dagens kommuneplan, evt. reguleringsstatus for området
- Vise til foreliggende dokumentasjon (kjente bruks- og verneverdier) for området innenfor temaene kulturminner/ -områder, jord- og skogbruk, biologisk mangfold, friluftsliv, rekreasjon, helse og miljøforhold. Det forventes ikke forundersøkelser fra forslagsstillerens side.
- En opplisting av konsekvenser som en følge av forslaget til endring når det gjelder miljø, transport, eksisterende bruk av området, teknisk infrastruktur som vei-vann og avløp, sosial infrastruktur (skole, barnehage mv.), påvirkning av brukerinteresser med mer,
- Eventuelt andre momenter som omfatter gjennomføring av tiltak (ønske om utbyggingsavtale med kommunen, samarbeid med andre aktører osv.)

Kunne presentert et skjema der disse opplysningene kan fylles inn

2 Organisering, prosess og medvirkning

2.1 Organisering

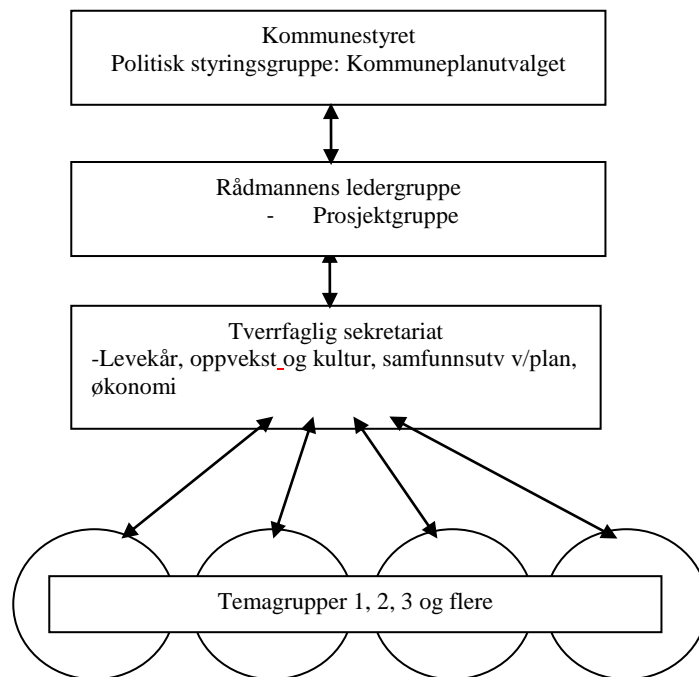
Arbeidet med kommuneplanarbeidet foreslås organisert slik:

- Kommunestyret har ansvaret for kommuneplanarbeidet
- Kommuneplanutvalget er politisk styringsgruppe
- Administrativt ledes arbeidet med kommuneplanen av rådmannen og rådmannens ledergruppe som har opprettet følgende prosjektgruppe:
 - Rådmann Ingrid Nordbø
 - Kommunalsjef samfunnsutvikling Arve Nyland
 - Plan - og bygningssjef Ståle Undheim
 - Kommuneplanlegger Mona Skarås
 - Kommuneplanlegger Knut Harald Dobbe

Det er et mål ved denne revisjonen å tilrettelegge for en bred medvirkning gjennom samarbeid mellom prosjektgruppen, kommunalsjefene / virksomhetsområdene og det politiske nivå. Det opprettes et tverrfaglig sekretariat (arbeidsgruppe) fra levekår, oppvekst og kultur, samfunnsutvikling v/plan og økonomi.

Prosjektgruppens oppgave er i første omgang å utarbeide planprogrammet. Det videre planarbeidet organiseres i temagrupper etter behov.

Planarbeidets organisering:

2.2 Politisk behandling

Det legges til grunn følgende:

Bra med en oversikt over planlagt politisk involvering i arbeidet.

Kommunestyret:

- har ansvar for kommuneplanen, jf ny pbl § 3-3
- vedtar planprogram
- vedtar utleggelse av høringsutkast og godkjenner ny kommuneplan

Formannskapet som kommuneplanutvalg:

- forbereder kommunestyrets behandling av kommuneplanen
- er politisk styrings- og beslutningsorgan i ulike faser av planarbeidet, jf prinsippavgjørelser og strategiske valg
- vedtar utleggelse av planprogrammet

Utvalg for oppvekst, utvalg for levekår, utvalg for kultur, samfunnsutvikling og miljø, utvalg for arealsaker, eldrerådet, funksjonshemmedes råd:

- avgir uttalelse til planprogrammet i høringsperioden

Ordfører / rådmann avholder et seminar om kommuneplanen etter planprogrammets høringsperiode. Seminaret omfatter politikere og administrasjon etter nærmere avtale og tar sikte på å gi et godt grunnlag for arbeidet med kommuneplanen.

2.3 Fremdriftsplan

Fremdriftsplan for kommuneplanarbeidet kan grovt settes opp slik:

Oversiktlig fremdriftsplan, hvor høringsperiodene er synlige

Aktivitet	2012				2013				2014				15
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
Utarbeide planstrategi	■	■	■	■									
Forslag til planstrategi	■	■											
Høringsperiode			■										
Vedtak planstrategi				■									
Utarbeide planprogram					■	■	■	■					
Forslag til planprogram					■	■							
Høringsperiode							■						
Fastsettelse av planprogram								■					
Utarbeide forslag til kommuneplan								■	■	■	■	■	
Produksjonsperiode								■	■	■			
1. gangsbehandling									■				
Høringsperiode											■		
2. gangsbehandling												■	

2.4 Medvirkning

Bred medvirkning skal sikre gjennomarbeidet plan og bredt eierskap.

Interessentene i prosessen er mange: Innbyggere generelt, folkevalgte, ansatte, andre offentlige myndigheter, samarbeidspartnere, frivillige organisasjoner, næringslivet, barn / unge og særlig berørte enkeltpersoner / grupper.

Kommunen kan i stor grad selv bestemme hvordan interessentene skal involveres i planarbeidet for å få til den offentlige debatt. Det er likevel en utfordring å få til en tilfredsstillende folkelig medvirkning i planprosessene.

Følgende arenaer for medvirkning kan gjennomføres:

- Faglig og politisk medvirkning
- Barn og unges kommunestyre
- Gjennom kommunens internettsider
- Oppstartsannonse med oppfordring til innspill vedrørende samfunnsutvikling og arealdisponering.
- Innspill fra innbyggere
- Bred høring av planprogrammet, herunder særlige tiltak for at barn/unge kan bli hørt
- Samråd med statlige instanser, regionalt planforum, fylkeskommune og nabokommuner.
- Møte med næringsliv, organisasjoner
- Offentlig høring av utkast til kommuneplan herunder informasjonsmøte(r), åpen dag der interesserte mer uformelt kan stille spørsmål.

Kunne vært tydeligere i hvordan aktivitetene skal gjennomføres

Overordnet begrunnelse: Bevisst og tydelig strategi for medvirkning, eksplisitt basert på tidligere erfaringer.

Eksempel: Prosess og medvirkning

Kriterium: 1

Kommune: Gjøvik

Dokument: Planprogram for revisjon av kommuneplan - langtidsplan 2013

Vedtatt: 29. september 2016

INFORMASJON OG MEDVIRKNING

Kommunen legger stor vekt på gjennomføring av en planprosess som sørger for at det blir debatt rundt aktuelle plantema - med fokus på status, utfordringer og utredningsspørsmål - og at offentlige myndigheter, berørte interesser og kommunens innbyggere sikres mulighet for en god dialog og reell medvirkning under planarbeidet. Under utredningsfasen vil det være viktig å trekke på den faglige innsikt og den lokale kompetanse som er tilgjengelig.

Kommunen vil prioritere bruk av internett og sosiale medier når det gjelder gjennomføring og tilrettelegging for informasjon og medvirkning rundt planrevisjonen - supplert med aktiv bruk av lokalavisene for journalistiske nyhetsoppslag og annonseringer.

Kommunen ser det som en spennende utfordring å finne fram til nye metoder og opplegg for å skape debatt, informere og gjennomføre medvirkningsopplegg slik at kommunen når fram til og får oppmerksomheten fra de som planleggingen omhandler.

Det er nødvendig å tenke nytt i forhold til de tradisjonelle åpne folkemøter - hvor erfaringen har vært et begrenset oppmøte. Til tross for dette ansees det som riktig å avholde planmøter i under planarbeidet - på steder og med invitasjon av deltakere ut fra en vurdering av hvordan aktuelle tema mest hensiktsmessig kan belyses og drøftes.

Bevisst strategi basert på tidligere erfaringer

Ved utlegging av forslag til ny kommuneplan til offentlig ettersyn og høring, legges det opp til et felles presentasjonsmøte i Gjøvik.

Kommunikasjonskanaler

Kommunens rådhus vil være et viktig sted for kontakt med kommunen - politisk ledelse og administrasjon/planleggere, for informasjonshenting - og for utlegging av planmaterieil.

Utvikling og bruk av elektronisk dialog prioriteres prøvd og utviklet under planrevisjonen.

Kommunen vil legge opp til bruk av internett - med utgangspunkt i kommunens egne hjemmesider. Der vil det bli etablert en egen kommuneplanside med informasjon om det som foregår under planarbeidet. Her vil også aktuelle kontaktopplysninger ligge.

Gjennom bruk av Facebook, med etablering av egen side som vil være oppe under prosessen, vil det bli mulighet for å fremme synspunkter og føre meningsutvekslinger.

Formelle innspill eller høringsuttalelser må imidlertid sendes skriftlig til kommunen - som brevpost eller e-post til kommunens postmottak.

Det vil det bli lagt opp til bruk av lokalaviser for annonsering av oppstart av revisjonen og aktuelle høringer, samt ved hensiktsmessig/nødvendig bredere presentasjon av plantema. Videre vil det bli tatt initiativ til journalistisk omtale av plantema under veis i prosessen - for ønsket oppmerksomhet og debatt rundt spørsmålsstillinger og planvurderinger.

Utdrag av planmaterialet, med tilrettelagt diskusjonsopplegg, vurderes produsert og distribuert for å nå fram til aktuelle målgrupper - som til ungdom og næringslivet.

Tilpasset informasjonsmateriell vurderes oversatt til flere språk - slik at fremmedspråklige innbyggere får mulighet til å engasjere seg.

Tydelig og bevisst strategi med god beskrivelse av opplegget

Metoder for medvirkning og dialog

Andre metoder vurderes også tatt i bruk - avhengig av plantema og målgruppe. Her nevnes såkalte framtidsverksteder, dialogkonferanser, bruker- eller innbyggerpaneler - eller ved involvering av ad-hoc grupper underveis i prosessen. Mindre spørreundersøkelser er også et alternativ.

Den åpne møteformen videreføres - begrenset som skissert foran. Dette av hensyn til allmenn tilgjengelighet og for også tilrettelegge for engasjement hos personer, foreninger og interesser som ikke har et aktivt forhold til bruk av internett eller sosiale medier.

Kommunen ønsker i forbindelse med prosessen rundt planrevisjonen kontakt og samarbeid/dialog med aktuelle eller interesserte foreninger og organisasjoner - for slik å trekke veksler på nettverk og den oppslutning disse representerer. Inkludert de ulike politiske partier. Kommunen vil oppfordre til å bli invitert til planmøter.

Det er i utgangspunktet mange lag og foreninger, både fritidsrettede og næringslivsrelaterte, som kan tenkes utfordret til å stille opp for å medvirke i prosessen. Når det gjelder barne- og ungdoms-spørsmål bør ungdomsrådet medvirke. Tilsvarende bør eldrerådet høres når det er tema som naturlig dette rådet bør gi innspill rundt.

Internasjonalt råd er en egnet arena for dialog med kommunens innvandrerinteresser.

FRAMDRIFTSPLAN

Følgende ramme legges til grunn for planprosessen rundt gjennomgang og revisjon av kommuneplanen:

Medvirkningsmetodene kunne vært koblet tydeligere til fremdriftsplanen

AKTIVITET	TIDSPUNKT
PLANPROGRAM FOR KOMMUNEPLANREVISJON	Juni - september 2016
• <u>Vedtak</u> om utlegging av forslag til planprogram til høring og offentlig ettersyn	01.06 Formannskapet
• Annonsering med varsel om oppstart av kommuneplanrevisjon	03.06
• Utsending av forslag til planprogram på høring og utlegging til offentlig ettersyn	03.06
• Høringsmøte - gjennomgang av forslaget til planprogram	29.08
• Høringsfrist for merknader/innspill til forslag til planprogram	09.09
• Behandling av planprogram etter høring	28.09 Formannskapet
• <u>Vedtak</u> av endelig planprogram for kommuneplanrevisjon	29.09 Kommunestyret
PLANUTVIKLING - LANGTIDSPLAN 2017	Oktober 2016 - Oktober 2017
• Planutvikling med analyse/utredning, drøfting og medvirkning	Oktober 2016 - april 2017
• <u>Vedtak</u> om høring av forslag til revidert kommuneplan	26.04 Formannskapet
• Høring av forslag til Langtidsplan 2013	<u>April - juni</u>
• Oppsummering, drøfting og planbearbeiding etter høring	August-september
• <u>Vedtak</u> av revidert kommuneplan - Langtidsplan 2017	oktober Kommunestyret
PLANOPPFØLGING	Oktober 2017 -
• Innarbeiding av planen som grunnlag for videre oppfølging i styring av virksomhet og utvikling av annen planlegging	November -

Det vil under prosessen fortløpende skje en detaljering og konkretisering innenfor de ulike delene i vist prosess - med bekjentgjøring av aktiviteter, møter og aktuelle milepæler for arbeidet.

Framdriftsplanen kan justeres av kommuneplanutvalget.

Overordnet begrunnelse: Alle dokumenter ligger enkelt tilgjengelig på nettsidene med tydelig forklaring. Ikke nødvendigvis opplagt hvor hvert dokument ligger, men de mest detaljerte beskrivelsene ligger under «arealplan.» God kartløsning.

Eksempel: Tilgjengelig dokumentasjon

Kriterium: 2

Kommune: Steinkjer

Tekst er forfatterens egen. Skjermdumper (bilde 1-4) er fra kommunens nettside, av februar 2020.

Steinkjer kommune

Tilgjengelig på: <https://www.steinkjer.kommune.no/arealplaner.460848.no.html>;
<https://www.steinkjer.kommune.no/kommuneplanens-arealdel-revisjon-2018.6179249-469015.html>; <http://kommunekart.com/klient/steinkjer>

Navigering: Forside -> Planer og høringer -> Kommuneplan

Omtale: Dokumentene er enkelt å navigere fram til på nettsiden. Trykker man på lenken «Planer og høringer» på hovedsiden kan man velge å trykke seg videre via «kommuneplan» (Bilde 1) eller «arealplaner» (Bilde 2). På begge disse undersidene kan man trykke videre til «Kommuneplanens arealdel. Revisjon 2018» og komme fram til en oversikt over relevante dokumenter, som presentert i Bilde 3.

Bilde 1: Presentasjon av Steinkjer kommunes kommuneplan
(www.steinkjer.kommune.no/kommuneplan.460847.no.html)

Kommuneplan

 [Lytt til teksten](#)

Om kommuneplanen

Kommuneplanen består av to deler:

[Kommuneplanens samfunnsdel \(Steinkjer\)](#)

[Kommuneplanens samfunnsdel \(Verran\)](#)

[Kommuneplanens arealdel \(revisjon 2018\)](#)

Grunnlagsdokumenter

Forut for utarbeidelsen av kommuneplanen (både samfunns- og arealdel) gjøres det en rekke forberedende arbeider. Disse blir gjerne til dokumenter, som er med å danne grunnlaget for selve planene.

Her finner du grunnlagsdokumenter for kommuneplanen:

[Planstrategi og planprogram for kommuneplanen](#)

[Steinkjer i Tall](#) (tallmateriale, statistikk og analyse)

[Overordnet ROS- analyse for Steinkjer](#) (Risiko- og sårbarhetsanalyse for kommunen)

[Teorigrunnlag lokalsamfunnsutvikling](#)

På «arealplansiden» (Bilde 2) gis det en kort forklaring av hva kommuneplanen er og hvor den er forankret og det lenkes videre til gjeldende kommuneplanens arealdel (samt enkelte andre lenker). Det presenteres ikke kontaktperson, men vises til generell kontaktinfo til kommunen.

Bilde 2: Arealplan-siden til Steinkjer kommune (www.steinkjer.kommune.no/arealplaner.460848.no.html)

Arealplaner - generell informasjon

 [Lytt til teksten](#)

Administrasjon: Rådhuset
Telefon via servicetorget: 74 16 90 00
Besøksadresse: Kongens gate 39
Postadresse: Postboks 2530, 7729 Steinkjer

Generelt

Plan- og bygningsloven av 2008 er gjeldende lovgrunnlag for arealplanlegging.

Planlegging etter loven skal forvalte våre arealer og sikre en bærekraftig utvikling. Kommunal arealplanlegging skjer på to nivå: Kommuneplanens arealdel og reguleringsplan. Alle har rett til medvirkning i arealplanlegginga.

Kommuneplan

Alle kommuner skal ha en kommuneplan. Den er kommunens viktigste styringsdokument, som gir rammer for utvikling av kommunesamfunnet og forvaltningen av arealressursene. Kommuneplanens arealdel er et kart med bestemmelser for bruk, vern og utforming av arealer og fysiske omgivelser innen hele kommunen. Kommuneplanens arealdel gir grunnlag for mer detaljert planlegging (reguleringsplan) og for utføring av tiltak. Planen vedtas av kommunestyret. Vedtak av kommuneplanens arealdel kan ikke påklages.

Reguleringsplan

Mer informasjon

[Kommuneplanens arealdel. Revisjon 2018.](#)
[Estetisk veileder](#)
[Eiendomsinformasjon - bestill - elektronisk levering](#)

Betalingssatser

[Private reguleringsplaner - betalingsatser 2020](#)

På siden for gjeldende kpa, presenteres planen, planbeskrivelse, konsekvensutredning (konsekvens- og egnethetsvurderinger del I-II), saksgangen (møtebok) og plankart. Det lenkes også videre til en egen digital kartløsning (se Bilde 4).

Bilde 3: Presentasjon av gjeldende dokumenter til kpa i Steinkjer kommune (www.steinkjer.kommune.no/kommuneplanens-arealdel-revisjon-2018.6179249-469015.html)

Kommuneplanens arealdel. Revisjon 2018.

 [Lytt til teksten](#)

Kommunestyret godkjente i møtet den 25-10-2018 den nye revisjonen av kommuneplanens arealdel. Revisjonen omfatter hovedkartet og 12 kommunedelplaner, planbestemmelser med retningslinjer, samt planbeskrivelse med tilhørende konsekvens- og egnethetsvurderinger.

Kommuneplanens arealdel digitalt:
Du finner kommuneplanens arealdel i digital form i kommunens [innsynsløsning / kartløsning](#).
Når kartklienten åpnes i nytt vindu klikker du på "**Kartlag**" øverst i vundet og velg deretter "**Kommuneplaner**" til høyre.

Tekstdokumenter (pdf):

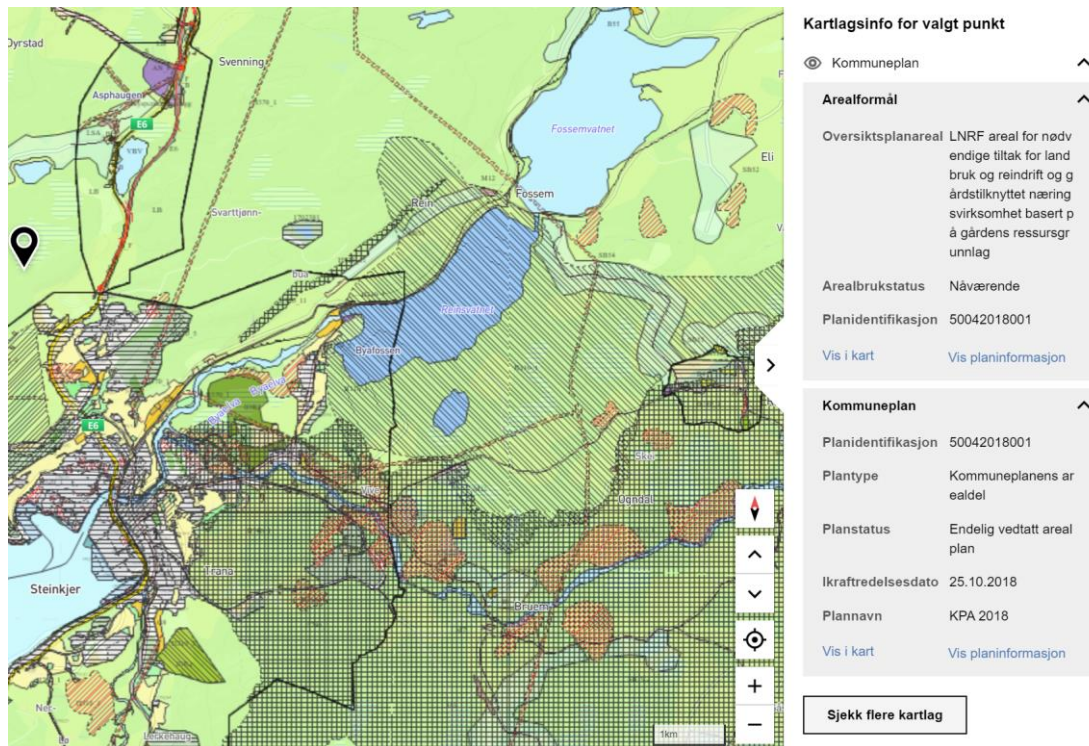
- [Planbestemmelser](#), godkjent 25-10-18
- [Planbeskrivelse](#), godkjent 25-10-18
- [Konsekvens- og egnethetsvurderinger del I](#), datert 22-02-2018
- [Konsekvens- og egnethetsvurderinger del II](#), datert 19-04-2018
- [Møtebok kommunestyret](#), 25-10-18.

Plankart (pdf):

- [Hovedkart KPA](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Sentrum](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Høgya - Kalvøya](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Moen](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Røysing](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Sparbu - Mære](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Bergin nord](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Bergin sør](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Veldemelen](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Følling](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Kvam grendesenter](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Rygg](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Binde](#), godkjent 25-10-18
- [Kommunedelplan Henningvola - Seli - Leksdalsvatnet](#), godkjent 25-10-18

Kommunens kartløsning operasjonaliserer kommuneplanen i et interaktivt kart hvor en kan klikke seg videre til underlagsdokumenter for delområdene berørt i arealplanen.

Bilde 4: Kartløsningen til Steinkjer kommunes kpa (<http://kommunekart.com/klient/steinkjer>)

The image shows a screenshot of a web-based planning portal. On the left is a map of Steinkjer, Norway, with various land use zones and geographical features like 'Fossemvatnet' and 'Steinkjer'. On the right is a sidebar titled 'Kartlagsinfo for valgt punkt' (Map info for selected point). The sidebar contains the following information:

- Kommuneplan** (Municipal plan)
- Arealformål** (Area purpose): Oversiktsplanareal LNRF areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næring svirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag
- Arealbrukstatus** (Area use status): Nåværende
- Planidentifikasjon** (Plan identification): 50042018001
- Kommuneplan** (Municipal plan):
 - Planidentifikasjon** (Plan identification): 50042018001
 - Plantype** (Plan type): Kommuneplanens arealdel
 - Planstatus** (Plan status): Endelig vedtatt arealplan
 - Ikrafttredelsesdato** (Effective date): 25.10.2018
 - Plannavn** (Plan name): KPA 2018

At the bottom of the sidebar is a button labeled 'Sjekk flere kartlag' (Check more map layers).

Nettsiden bolyststeinkjer.no er også en god nettside for medvirkning av Steinkjer kommune. Nettsiden gjorde det enkelt for innbyggere og andre å spille inn forslag i arbeidet med kommuneplanen og annet og er en del av arbeidet i kommunen med å få direkte innspill fra innbyggerne og få administrasjonen ut og diskutere lokale saker.

Overordnet begrunnelse: Alle dokumenter ligger tilgjengelig på nettsidene, med alle vedlegg og merknader. Det er korte beskrivelser av dokumentene og prosessene, samt en egen forklaringsside med kontaktinfo. Konsekvensutredning er ikke inkludert på nettsiden for kommuneplanen, men presenteres i innsynsløsningen under sluttbehandling.

Eksempel: Tilgjengelig dokumentasjon

Kriterium: 2

Kommune: Stavanger

Tekst er forfatterens egen. Skjermdumper (bilde 1-4) er fra kommunens nettside, av april 2020.

Stavanger kommune

Tilgjengelig på: <https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/planer/kommuneplan/>;
<https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/planer/kommuneplan/planprogram/>;
<http://opengov.cloudapp.net/Meetings/STAVANGER/Meetings/Details/973456?agendaltemId=222928>

Navigering: Forside -> Meny -> Planer -> Kommuneplan -> Kommuneplanens arealdel

Omtale: Dokumenter med vedlegg ligger på nettsiden og de er beskrevet og forklart. En oversiktlig førsteside for kommuneplanen viser videre til relevant informasjon (Bilde 5), blant annet en egen side om «hva er en kommuneplan?», med kontaktinfo (Bilde 6). Det er noe kompliserende at kommunen har nylig vært gjennom en kommunesammenslåing, men planene for samtlige tre kommuner er presentert.

Saksframlegget og planvedtak med samtlige vedlegg, inkludert konsekvensutredning, presenteres oversiktlig i innsynsløsningen (Bilde 7).

Bilde 5: Kommuneplansiden til Stavanger kommune (www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/planer/kommuneplan/)

Kommuneplan

Gjeldende kommuneplan

Her finner du gjeldende arealdeler for tidligere Finnøy, Rennesøy og Stavanger kommune, samt Hjelmeland-delen av Ombo. Det skal lages en ny, felles arealdel for nye Stavanger kommune.

Samfunnsdel: Hvordan skal vi ha det i den nye kommunen?

Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2034 er felles for Finnøy, Rennesøy og Stavanger, og handler om hva den nye kommunen skal satse på de neste 15 årene.

Kommuneplanens arealdel

Denne gjelder for Stavanger kommune, med unntak av kommunedelene Finnøy og Rennesøy. Arealdelen legger til rette for et kortreist hverdagsliv, og legger føringer for hvor vi skal bygge og bo.

Kommuneplanens arealdel for

Rennesøy

Her finner du gjeldende arealdel for kommunedelen Rennesøy.

Kommuneplanens arealdel for Finnøy

Her finner du gjeldende arealdel for kommunedelen Finnøy.

Forslag til ny planstrategi for

Stavanger kommune

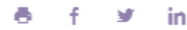
Ny planstrategi skal til endelig behandling på nyåret 2020. Planstrategien foreslår å videreføre kommuneplanens samfunnsdel, og lage en ny arealdel.

Hva er en kommuneplan?

Hvor skal vi ha boliger, friområder og sykkelstier i årene som kommer, og hvilke samfunnsutfordringer må vi belage oss på? Kommuneplanen viser vei i planleggingen av kommunen.

Hva er en kommuneplan?

Oppdatert: 29.06.2018

KORT FORTALT

↓ [Hva er en kommuneplan?](#)

↓ [En samfunnsdel og en arealdel](#)

↓ [Kontaktinformasjon](#)

Hva er en kommuneplan?

Kommuneplanen styrer all planlegging i en kommune.

Hvor skal vi ha grønne områder, hvordan planlegger vi for å oppnå god helse, hvordan samarbeider vi best med nabokommuner, hvordan skaper vi en god kunnskapsby, hvor skal busser, sykkelstier og turløyper gå, hvor skal vi bygge nye, gode boligområder og hvor høyt skal vi bygge? Dette er noen av temaene som kommuneplanen gir svar på.

Formålet med en kommuneplan er å skape langsiktighet og forutsigbarhet i politikk og arealbruk for kommunens innbyggere.

En samfunnsdel og en arealdel

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel med et kart og bestemmelser for fremtidig arealbruk som er juridisk bindende.

Samfunnsdelen har søkelyset på hvilke muligheter og utfordringer kommunen har i vente. I den politiske behandlingen av kommuneplanen tas det stilling til hvilke strategier vi bør ha for å utnytte mulighetene og møte utfordringene. Forventninger til fremtidig befolkningsutvikling er en sentral premisse for Stavangers kommuneplan.

Arealdelen viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Den skal angi hovedtrekkene i hvordan arealene skal brukes, og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene.

Kommuneplanens arealdel har et plankart med utfyllende bestemmelser og retningslinjer. De utfyllende bestemmelsene brukes spesielt når områder skal planlegges mer i detalj gjennom en reguleringsplan.

Kontaktinformasjon

Kaj Lea

Prosjektleder for kommuneplanens arealdel

Telefon: 51 50 76 21

E-post: kaj.lea@stavanger.kommune.no

Bilde 7: Innsynsløsning med tilgang til relevant dokumentasjon (listen over dokumenter er avkortet) (<http://opengov.cloudapp.net/Meetings/STAVANGER/Meetings/Details/973456?agendaltemId=222928>)

Saksliste

Saker til behandling

▶	63/19 - Godkjenning av kommunalutvalgets møteprotokoll fra 12.11.2019	
▼	64/19 - Kommuneplanens arealdel 2019-2034	
	Vedtak KOM, 26112019, Sak 64/19, Kommuneplanens arealdel 2019-2034 Vedtak	397 KB
	Kommuneplanens arealdel 2019-2034 Saksframlegg/innstilling	845 KB
	Vedlegg 01-planbeskrivelse kpa versjon for vedtak Vedlegg	8 MB
	Vedlegg 02-Bestemmelser og retningslinjer Vedlegg	4 MB
	Vedlegg 03-plankart i full størrelse Vedlegg	53 MB
	Vedlegg 05-temakart Vedlegg	7 MB
	Vedlegg 04-plankart i redusert størrelse Vedlegg	9 MB

Dokumenter

	Meteinnkalling Kommunalutvalget 26.11.2019	404KB
	Protokoll Kommunalutvalget 26.11.2019	520KB

Detaljer

Utvalg	Kommunalutvalget
Sted	Formannskapssalen
Dato	26.11.2019
Status	Avholdt

Overordnet begrunnelse: Dokumentene ligger tilgjengelig på nettsidene med beskrivelser, og prosessen er godt beskrevet. Informasjonen presenteres logisk på samme nettside, som en nettsak. Positivt at kontaktperson i kommunen presenteres.

Eksempel: Tilgjengelig dokumentasjon

Kriterium: 2

Kommune: Sunndal

Tekst er forfatterens egen. Skjermdumper (bilde 8-10) er fra kommunens nettside, av april 2020.

Sunndal kommune

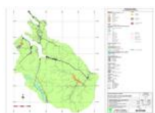
Tilgjengelig på: <https://www.sunndal.kommune.no/tjenester/planer-bygg-og-eiendom/planer-og-styringsdokumenter/kommuneplan/kommuneplan-for-sunndal-arealdelen.7016.aspx>

Navigering: Forside -> Planer, bygg og eiendom -> Planer og styringsdokumenter -> Kommuneplan -> Kommuneplan for Sunndal - arealdelen vedtatt 06.02.2019

Beskrivelse: Alle relevante dokumenter ligger tilgjengelig på nettsidene. Det forklares kort hva kommuneplanen, arealdelen og andre plandokumenter er. Nettsidene inneholder også en oversikt over prosessen med høringer og annen medvirkning, som barnetrakk, gjestebud og dialogmøter. All informasjonen er samlet på én side.

Bilde 8: Presentasjon og beskrivelse av kommuneplanens arealdel for Sunndal kommune (www.sunndal.kommune.no/tjenester/planer-bygg-og-eiendom/planer-og-styringsdokumenter/kommuneplan/kommuneplan-for-sunndal-arealdelen.7016.aspx)

Kommuneplan for Sunndal - arealdelen

Kommuneplan for Sunndal - arealdelen ble vedtatt 06.02.2019.

Planen omfatter alle arealene i Sunndal kommune utenom Sunndalsøra og sjøområdene som omfattes av egne arealplaner (kommunedelplan Sunndalsøra fra 02.09.2015 og sjøområdeplanen fra 13.06.2018).

Kommuneplan for Sunndal - arealdelen ble vedtatt av Sunndal kommunestyre 02.06.2019. **Politisk sluttbehandling av planen. (PDF, 94 kB)** I henhold til plan- og bygningsloven §11-15 kan kommunestyrets vedtak om kommuneplan ikke påklages.

Planen består av plankart og bestemmelser og tilhørende plandokumenter.

Plankart og bestemmelser er den juridisk bindende delen av planen og viser framtidig arealbruk og hvilke hensyn som må tas.

Planbeskrivelsen redegjør for bakgrunn for planen og beskrivelse av planforslaget.

Risiko- sårbarhet og konsekvensvurdering beskriver viktige forhold som skal tas hensyn til og vurdering av konsekvenser av planen.

Heftet sammendrag av innspill og merknader gir oversikt over innspill og merknader som er kommet inn og hvordan disse er vurdert.

Plankartet er stort og omfattende og er av grov kvalitet. Det er også laget noen utsnitt av planen både geografisk og for ulike tema. For bedre lesbarhet og et mer interaktivt kart anbefales det å gå inn på [kartinnsynsløsningen](#) og hente fram kommuneplanens arealdel der.

Kontaktinformasjon

Berit Skjevling
arealplanlegger

✉ [Send e-post](#)

☎ [901 13 194](tel:90113194)

Åpningstider

Mandag – fredag: 08.00–16.00 (15.00 sommer)

Sommer- og vintertid

Sommertid: 1. mai - 31. august

Vintertid: 1. september - 30. april

Adresse

Postadresse
Postboks 94, 6601 Sunndalsøra

Bilde 9: Liste over plandokumenter med lenker til dokumentene

Plandokumenter

[Plankart \(PDF, 8 MB\)](#)

[Tegnforklaring \(PDF, 445 kB\)](#)

[Bestemmelser \(PDF, 137 kB\)](#)

[Planbeskrivelse \(PDF, 11 MB\)](#)

[Risiko, sårbarhet og konsekvensvurdering \(PDF, 11 MB\)](#)

[Sammendrag av innspill og merknader til planen \(PDF, 5 MB\)](#)

Utsnitt av plankartet:

[Plankart med utsnitt markert \(PDF, 2 MB\)](#)

[Utsnitt plankart Neslandet \(PDF, 330 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Drøpping \(PDF, 467 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Handlarstuhamran \(PDF, 477 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Ålvundfjord Fossen \(PDF, 659 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Ålvundeid \(PDF, 739 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Oppdøl \(PDF, 548 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Jordalsgrenda \(PDF, 579 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Øksendal nedre del \(PDF, 833 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Øksendal midtre del \(PDF, 855 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Furu Hoelsand \(PDF, 499 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Løykja Grøa \(PDF, 840 kB\)](#)

[Utsnitt plankart Gjøra \(PDF, 853 kB\)](#)

Tematiske planutsnitt:

[Arealformål og samferdselslinjer \(PDF, 2 MB\)](#)

[Hensynssoner ras og skred \(PDF, 3 MB\)](#)

[Hensynssoner flom \(PDF, 2 MB\)](#)

[Høyspenningsanlegg \(PDF, 358 kB\)](#)

[Støysoner og sikringssoner \(PDF, 301 kB\)](#)

[Båndleggingssoner \(PDF, 2 MB\)](#)

[Detaljeringssoner \(PDF, 516 kB\)](#)

[Særlige angitte hensyn \(PDF, 811 kB\)](#)

Bilde 10: Beskrivelse av høring og medvirkning (utdrag)

Høring av planforslaget 21.08.18 - 08.10.18

Planforslaget ble 1. gangs behandlet av økonomi- og planutvalget den 21.08.18. Planforslaget ble deretter sendt ut på høring og offentlig ettersyn med merknadsfrist 08.10.18. Det ble satt inn annonse i avisene og lagt ut på kommunens nettsider. **Utlegging på kommunens nettsider.** Innkomne merknader i høringsfasen kan sees i vedlagte hefte sammendrag av innspill og merknader til planen.

Hvordan innspillene er behandlet

Innspill og merknader som kommunen har mottatt er lagret på kommunens saksbehandlingsystem. De følger dermed saken og er offentlig tilgjengelig.

Innspillene og merknader innenfor høringsfristen er oppsummert og vurdert i planarbeidet. Det vises til heftet innspill og merknader til planen. Det sendes ikke ut svar til den enkelte som har gitt innspill, men resultatet vil framkomme av planforslaget og den politiske behandlingen.

Medvirkning gjennomført høsten 2017

I løpet av høsten 2017 ble det gjennomført bred medvirkning med befolkningen gjennom ulike metoder som gjestebud, barnetråkk og åpne møter. Vi har fått mange innspill fra ulike grupper i befolkningen. Vi satte frist for tilbakemelding innen 01.12.2017 av hensyn til oppsummering av innspillene og videre saksgang.

Barnetråkkregistrering

I denne metoden har barna selv registrert de stedene de liker og ikke liker på et digitalt kart.

Løykja skole, Gjøra skule, Ålvundfjord skule og Sunndal ungdomsskole ble kontaktet for å gi tilbakemelding om hvilke klasser og lærere som kan være med. Etter innspill på åpent møte på Hoelsand vil også Sande skole delta.

Barnetråkkregistrering er nå blitt gjennomført ved Løykja skole, Gjøra skule og Sande skule. Her er et sammendrag fra registreringene:

[Barnetråkkregistrering Løykja skole, sammendrag \(PDF, 739 kB\)](#)

[Barnetråkkregistrering Gjøra skule, sammendrag \(PDF, 816 kB\)](#)

[Barnetråkkregistrering Sande skole, sammendrag \(PDF, 2 MB\)](#)

Åpne dialogmøter i bygdene

Det er blitt arrangert åpne dialogmøter for å få innspill fra innbyggerne i hver krets. Møte er blitt avholdt i Grøa samfunnshus, Musgjerd grendahus, Samfunnshuset Fossheim, Ålvundeid grendahus, Øksendal samfunnshus, og Grendahuset ved Hoelsand barnehage.

På møtene hadde vi en kort orientering om arbeidet og så kom de frammøtte med tilbakemelding på aktuelle tema i utredningsarbeidet som bolig, veger, klima- og miljø, næring og barn og unge.

Vi har oppsummert innspillene fra disse møtene i et dokument: [Innspillsdokument fra åpne møter. \(PDF, 138 kB\)](#)

Etater og råd mm.

Det er avholdt et egne møter hvor representanter fra etater, næringsliv m.fl. har deltatt.

[Referat fra møte i tverrfaglig arbeidsgruppe 13.nov.2017 \(PDF, 122 kB\)](#)

[Referat fra møte i tverrfaglig arbeidsgruppe 21.nov. 2017 \(PDF, 93 kB\)](#)

Eldrerådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne har hatt egne møter. Innspill fra [eldrerådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne \(PDF, 189 kB\)](#)

Ungdomsrådet hadde møte den 24.11.2017 hvor de diskuterte saken og kom med innspill. [Innspill fra Sunndal ungdomsråd. \(PDF, 194 kB\)](#)

Det er også laget en [oppsummering av innspill fra lokale råd \(PDF, 57 kB\)](#).

Gjestebud

Gjennom metoden kunne alle de som ville ha et møte og sende tilbakemelding med synspunkter til kommunen. Vi hadde et eget skjema med aktuelle [tema og hjelpespørsmål \(PDF, 37 kB\)](#) som gjestebudene kunne bruke. Det ble også laget et [tilbakemeldingsskjema \(DOCX, 53 kB\)](#) og et informasjonsskrivet om [gjestebud-metoden \(PDF, 36 kB\)](#).

Vi fikk inn 4 innspill fra grupper av beboere eller lag gjennom gjestebudmetoden. Vi har nå laget et [sammendrag fra gjestebudmetoden og innspillene. \(PDF, 334 kB\)](#)

Bilde 11: Kort forklaring av kommuneplan

Hva er kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel skal sikre at arealbruken i kommunen bidrar til å nå målene for samfunnsutviklingen, og fastsetter kommunens arealbruk med juridisk bindende virkning.

I dag består kommuneplanens arealdelen av 3 planer, les mer om disse under [kommuneplan](#).

Det er nå kommuneplanens arealdel fra 2007 og kommunedelplan Ålvundfjord fra 2004 som skal rulleres. Planene slås samtidig sammen for å få en mer helhetlig og samordnet plan for arealbruken i kommunen.

Prosess

Figuren og tabellen under viser prosessen for rulling av arealplan, fra oppstart og innspillfase i 2017, til vedtak av plan i 2019.

Vedlegg 2: Indikatorer for å identifisere mulig gode eksempler

Formålet med indikatorene er å sammenstille en bruttoliste med mulige gode eksempler. Indikatorene er derfor konservative i betydningen at de vil heller identifisere eksempler som ikke er gode enn å ikke identifisere gode eksempler. Det er også viktig å presisere at dette er *indikatorer*, slik at det ikke nødvendigvis er helt samsvar mellom det indikatoren identifiserer og kriteriet. Siden dette er basert på databasen utarbeidet i arbeidet med rapporten Pedersen m.fl. (2019) benyttes enkelte ganger behandling av klima- og miljøtemaer som indikative for miljø- og samfunnstemaer generelt. Dette arbeidet gjøres kun for å redusere omfanget dokumenter som gjennomgås – det benyttes ikke for å vurdere kvaliteten til de potensielle eksemplene.

Planprogram

Nr.	Kriterium	Indikator for å identifisere mulig kandidat i datasettet (Pedersen m.fl. 2019)
1	Planprogrammet gir en oversiktlig beskrivelse og henvisning til hvilke overordnede føringer, både nasjonale og regionale, som er styrende for kommuneplanens arealdel. Det bør også redegjøres for hvordan kommunens arealstrategi skal følges opp i arbeidet med kommuneplanen. Beskrivelsen skal omtale overordnede problemstillinger og forhold i kommunen.	(Ikke egen indikator, men vurderes for eksempler som svarer ut underspørsmålene til kriterium 2)
2	Tydelige føringer for den videre prosessen med å utarbeide kommuneplanens arealdel, inkludert liste over hvilke temaer som skal utredes i konsekvensutredningen og hvilke metoder og kunnskapsgrunnlag som skal benyttes.	- Omfatter planprogram beskrivelse av hvordan konsekvenser for klima- og miljøtemaer skal utredes?- Bidrar planprogrammet til å snevre inn de temaer som skal utredes- Er innsnevringen begrunnet skriftlig?- Omfatter planprogram krav til utredning av alternativer?- Hvis nei, er det skrevet noe om utredning av alternativer?

Konsekvensutredning

Nr.	Kriterium	Indikator for å identifisere mulig kandidat i datasettet (Pedersen m.fl. 2019)
1	Planen og eventuelle alternative planer er beskrevet tydelig, jf. § 19.	- Presenteres det planalternativer på kommuneplan-nivå, for flere delområder og/eller på et enkelt delområde?
2	Det er enkelt forståelig hvilke metoder som ligger til grunn for utredningen, inkludert kildehenvisninger, jf. § 17 og § 22	(Ikke egen indikator, men vurderes for eksempler som svarer ut underspørsmålene til kriterium 3)
3	Vesentlige virkninger for miljø og samfunn er beskrevet og vurdert for hvert delområde, også om virkningene er positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, varige, kortsiktige eller langsiktige, for hvert tema og oppsummert på tvers av tema, jf. § 21.	- Fastsetting av verdi, påvirkning og konsekvens er begrunnet for minst tre av klima- og miljøtemaene i utredningen av et delområde. - KU oppsummerer av konsekvenser for hvert enkelt delområde og de største negative konsekvensene trukket fram. - Det er redegjort for usikkerhet og manglende kunnskap for minst ett tema i utredningen av et delområde.
4	Virkningene av de samlede arealbruksendringene som følger av kpa er tydelig redegjort for, jf. § 18.	- KU har oppsummering av de samlede virkningene av overordnet plan, og de viktigste (negative) virkningene er gjenspeilet

Sluttbehandling av kpa

Nr.	Kriterium	Indikator for å identifisere mulig kandidat i datasettet (Pedersen m.fl. 2019)
1	Planen og vesentlige virkninger for miljø og samfunn er beskrevet enkelt forståelig og koblet til overordnet strategi (dersom saksframlegget er begrenset, vises det til planbeskrivelse eller annet hvor det er beskrevet).	- Klima- og miljøtemaer nevnes i saksframlegget (spm. 3.1A) – eller, dersom saksframlegget er begrenset, vises det til planbeskrivelse eller annet hvor det er beskrevet.
2	Høringsuttalelsene redegjøres for på en oversiktlig måte, og det er beskrevet hvordan de er vurdert og hvilken vekt de er tillagt.	- Det redegjøres for høringsuttalelsene på klima- og miljø-området

Prosess

Nr.	Kriterium	Indikator for å identifisere mulig kandidat i datasettet (Pedersen m.fl. 2019)
1	Planprogrammet gir en tydelig beskrivelse av videre prosess, inkludert frister, deltakere og plan for medvirkning fra særlig berørte grupper og andre, jf. §§ 14-16.	- Det redegjøres for høringsuttalelsene på klima- og miljø-området
2	Planprogram, planvedtak, KU med bakgrunnsdokumenter og fagrapporter er enkelt tilgjengelig på kommunens nettsider, jf. § 25.	- Planprogrammet er enkelt tilgjengelig på kommunens nettside. - Planvedtak m/ saksframlegg er enkelt tilgjengelig på kommunens nettside - Konsekvensutredningen er enkelt tilgjengelig på kommunens nettside.

Vedlegg 3: Oppsett for arbeidsverkstedene med fylkeskommuner og fylkesmenn

Teams-møter om konsekvensutredning til kommuneplanens arealdel som alternativ til fagseminar

På grunn av COVID-19-situasjonen og innførte restriksjoner på reise- og møtevirksomhet, ser vi oss nødt til å avlyse det fysiske møtet i Oslo 1. april. Siden det blir vanskelig å få til en god dialog ved et virtuelt heldagsmøte med alle, har vi landet på at det mest hensiktsmessig å dele inn deltakerne i grupper og arrangere mindre Teams-møter med disse.¹ Vi vil gjennomføre alle møtene 1. april. Det følgende presenterer opplegget rundt møtene. Gruppeinndeling, møtetidspunkt og Teams-lenke beskrives på neste side.

Siden møtene foregår på Teams, vil vi håndheve streng møtekultur. Spørsmålsrundene vil derfor organiseres ved at hver deltaker får prate i tur på hvert agendapunkt («runde rundt bordet»). Det blir ikke god dialog av dette, men det er dessverre nødvendig for å gjennomføre Teams-møtet på en god måte. Vi kan også komme til å være litt strengere enn vi skulle ønske om noen prater lenge, så alle får tid til å prate. Vi oppfordrer alle til å ha mikrofonen på «mute» når en ikke prater.

Agenda for hvert av møtene vil være:

Punkt	Innhold	Tid til presentasjon (Menon)	Tid til innspill (deltakerne)
1.	Velkommen og presentasjonsrunde av deltakerne		10 min
2.	Kort presentasjon av prosjektet (se også beskrivelse s. 3)	10 min	5 min
3.	Runde rundt «bordet» om hvor skoen trykker: hva gjør kommunene typisk bra og hva er typiske forbedringspunkter?: 5 min til hver av deltakerne		20-30 min
4.	Presentasjon av elementer som utgjør en «god KU» (se struktur under «Oppsett», s. 4-16)		
a.	Planprogram: 5 min + 10 min med spørsmål	5 min	10 min
b.	Konsekvensutredning: 5 min + 10 min med spørsmål	5 min	10 min
c.	Sluttbehandling: 5 min + 5 min med spørsmål	5 min	5 min
d.	Prosess: 5 min + 5 min med spørsmål	5 min	5 min
5.	Oppsummerende: hva er de viktigste suksessfaktorene for å lykkes og hvilke barrierer står i veien? 5 min til hver av deltakerne		20-30 min

Strukturen på elementene og de gode eksemplene under agendapunkt 4 (og hvordan de grunner i KU-forskriften) redegjøres kort til sist i dette dokumentet, sammen med litt info om bakgrunnen for prosjektet.

Vi utfordrer dere som deltakere til å tenke over følgende spørsmål på forhånd:

- 1) Hva er det kommuner i sin region gjør særlig bra i arbeidet med KU av kpa? (Hva er eksempel til etterfølge?)
- 2) Hva kan kommunene i sin region bli bedre på?
- 3) Hva kan statlig og/eller regionalt nivå gjøre for å bidra til å løfte de svakere områdene?

Spørsmålene 1)-2) ønsker vi gjerne tilbakemelding på under agendapunkt 3, mens spørsmål 3) gjerne kan løftes opp under agendapunkt 5.

¹ Microsoft er i en overgangsfase fra Skype til Teams. Teams-lenken som det henvises til under hvert gruppemøte skal kunne åpnes i nettleseren (+ automatisk nedlastning av en «plug-in»). Dersom du ikke tidligere har benyttet ber vi om at du tester ut dette på forhånd, og evt. kontakter oss om du får problemer ved testingen.

Etter møtet sender vi over noen punkter fra møtet. Da vil vi gjerne få andre innspill, kommentarer eller spørsmål som det ikke var tid til å løfte under møtet. Vi kan også gjerne fortsette dialogen på e-post (evt. telefon om det er hensiktsmessig).

Gruppeinndeling

Gruppe 1 – kl. 9.00-11.15

Navn	Org.	E-post	Tlf
Mildrid Elvik Svoen	FM Nordland		
Ole Kristian Skogstad	FM Nordland		
Katrine Erikstad	Nordland FK		
Thomas Møller	FM Trøndelag		
Yngvild Meinseth	FM M&R		
Johnny Loen	M&R FK		
Oddvar Brenna	FM Troms		

Vi møtes på Teams: [Join Microsoft Teams Meeting](#)

Gruppe 2 – kl. 11.45-13.40

Navn	Org.	E-post	Tlf
Kari Elisabeth Ottestad	Viken FK		
Martin Storhaug Gran	FM V&T		
Guri Rudi	FM Innlandet		
Runa Bø	FM Innlandet		

Vi møtes på Teams: [Join Microsoft Teams Meeting](#)

Gruppe 3 – kl. 14.00-16.05

Navn	Org.	E-post	Tlf
Ine Woldstad	FM Rogaland		
Hanne Tveter Åmdal	Rogaland FK		
Knut Slettebak	Rogaland FK		
Eva Katrine Ritland Taule	Vestland FK		
Marianne Bugge	Vestland FK		

Vi møtes på Teams: [Join Microsoft Teams Meeting](#)

I tillegg er KMD invitert til å delta som observatører og Menon og Sweco vil delta som møteleder og observatører.

[Eksemplene presentert og drøftet i møtene gjengis ikke her]

Vedlegg 4: Oppsett for arbeidsverkstedene med Riksantikvaren, Miljødirektoratet og KMD

Teams-møter om konsekvensutredning til kommuneplanens arealdel som alternativ til fagseminar

På grunn av COVID-19-situasjonen og innførte restriksjoner på reise- og møtevirksomhet, ser vi oss nødt til å avlyse det fysiske møtet i Oslo 1. april. Siden det blir vanskelig å få til en god dialog ved et virtuelt heldagsmøte med alle, har vi landet på at det mest hensiktsmessig å dele inn deltakerne i grupper og arrangere mindre Teams-møter med disse.¹ Vi vil gjennomføre møter med fylkeskommuner og fylkesmenn den 1. april og møter med Riksantikvaren, Miljødirektoratet og KMD den 2. april. Det følgende presenterer opplegget for møtet den 2. april.

Siden møtene foregår på Teams, vil vi håndheve streng møtekultur. Spørsmålsrundene vil derfor organiseres ved at hver deltaker får prate i tur på hvert agendapunkt («runde rundt bordet»). Det blir ikke god dialog av dette, men det er dessverre nødvendig for å gjennomføre Teams-møtet på en god måte. Vi kan også komme til å være litt strengere enn vi skulle ønske om noen prater lenge, så alle får tid til å prate. Vi oppfordrer alle til å ha mikrofonen på «mute» når en ikke prater.

Agenda for hvert av møtene vil være:

Punkt	Innhold	Tid til presentasjon (Menon)	Tid til innspill (deltakerne)
1.	Velkommen og presentasjonsrunde av deltakerne		10 min
2.	Kort presentasjon av prosjektet (se også beskrivelse s. 3)	10 min	5 min
3.	Runde rundt «bordet» om hvor skoen trykker: hva gjør kommunene typisk bra og hva er typiske forbedringspunkter? 5 min til hver av deltakerne		30 min
4.	Presentasjon av elementer som utgjør en «god KU» (se struktur under «Oppsett», s. 4-16)		
a.	Planprogram: 5 min + 10 min med innspill	5 min	10 min
b.	Konsekvensutredning: 5 min + 15 min med innspill	5 min	15 min
c.	Sluttbehandling: 5 min + 10 min med innspill	5 min	10 min
d.	Prosess: 5 min + 10 min med innspill	5 min	10 min
5.	Oppsummerende: hva er de viktigste suksessfaktorene for å lykkes og hvilke barrierer står i veien? 5 min til hver av deltakerne		30 min

Strukturen på elementene og de gode eksemplene under agendapunkt 4 (og hvordan de grunner i KU-forskriften) redegjøres kort til sist i dette dokumentet, sammen med litt info om bakgrunnen for prosjektet.

Vi utfordrer dere som deltakere til å tenke over følgende spørsmål på forhånd:

- 1) Hva er det kommuner gjør særlig bra i arbeidet med KU av kpa? (Hva er eksempel til etterfølge?)
- 2) Hva kan kommunene bli bedre på?
- 3) Hva kan statlig og regionalt nivå gjøre for å bidra til å løfte de svakere områdene?

Spørsmålene 1)-2) ønsker vi gjerne tilbakemelding på under agendapunkt 3, mens spørsmål 3) gjerne kan løftes opp under agendapunkt 5.

¹ Microsoft er i en overgangsfase fra Skype til Teams. Teams-lenken som det henvises til under hvert gruppemøte skal kunne åpnes i nettleseren (+ automatisk nedlastning av en «plug-in»). Dersom du ikke tidligere har benyttet ber vi om at du tester ut dette på forhånd, og evt. kontakter oss om du får problemer ved testingen.

Etter møtet sender vi over noen punkter fra møtet. Da vil vi gjerne få andre innspill, kommentarer eller spørsmål som det ikke var tid til å løfte under møtet. Vi kan også gjerne fortsette dialogen på e-post (evt. telefon om det er hensiktsmessig).

Følgende deltakere er påmeldt

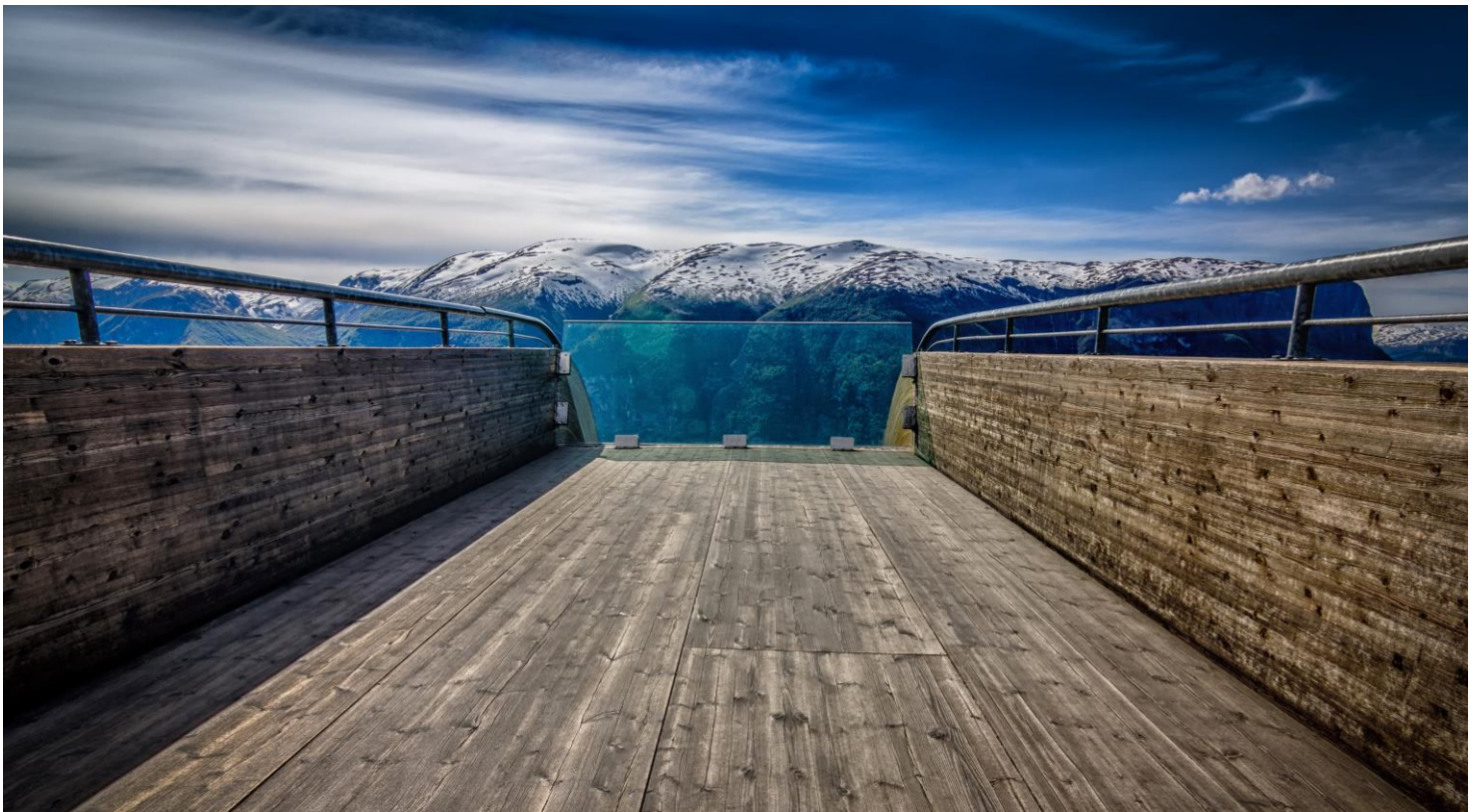
1. Ingunn Holm RA ingunn.holm@ra.no
2. Kristi Vindedal RA kristi.vindedal@ra.no
3. Terje Domaas Mdir Terje.Domaas@miljodir.no
4. Mari Lise Sjong Mdir mari.lise.sjong@miljodir.no
5. Pernille Lund Hoel Mdir Pernille.Lund.Hoel@miljodir.no
6. Lina Frogner Orre KMD Lina-Frogner.Orre@kmd.dep.no
7. Frode Løset Sweco Frode.Loset@sweco.no
8. Øyvind Handberg Menon oyvind@menon.no
9. Simen Pedersen Menon simen@menon.no

Menon og Sweco vil i hovedsak delta som observatører, i tillegg til å fasilitere møtet.

[Eksemplene presentert og drøftet i møtene gjengis ikke her]

Vedlegg 5: Intervjuede kommuner

Kommune	Navn	Stilling
Gjøvik	Åge André Michaelsen	Arealplanlegger
Asker	Per Morstad	Direktør for samfunnsutvikling
Asker	Tor Arne Midtbø	Kommuneplansjef
Steinkjer	Per Morten Bjørgum	Plansjef
Holmestrand	Tor Reierth	Tjenestekoordinator
Stord	Lovise Vestbøstad	Plansjef

Menon Economics analyserer økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, organisasjoner og myndigheter. Vi er et medarbeidereiet konsultentselskap som opererer i grenseflatene mellom økonomi, politikk og marked. Menon kombinerer samfunns- og bedriftsøkonomisk kompetanse innenfor fagfelt som samfunnsøkonomisk lønnsomhet, verdsetting, nærings- og konkurranseøkonomi, strategi, finans og organisasjonsdesign. Vi benytter forskningsbaserte metoder i våre analyser og jobber tett med ledende akademiske miljøer innenfor de fleste fagfelt. Alle offentlige rapporter fra Menon er tilgjengelige på vår hjemmeside www.menon.no.

+47 909 90 102 | post@menon.no | Sørkedalsveien 10 B, 0369 Oslo | menon.no